

ŠVIETIMO VAISIAI

4 veiksmų komedija

VEIKĖJAI

- LEONIDAS FIODOROVICIUS ZVEZDINCEVAS, raitininkų gvardijos atsargos poručikas, 24 tūkstančių dešimtinių įvairiose gubernijose savininkas. Apie 60 metų, bet gerai atrodąs vyras, švelnus, malonus, džentelmenas. Tiki spiritizmu ir mėgsta stebinti kitus savo pasakojimais.
- ANA PAVLOVNA ZVEZDINCEVA, jo žmona, apkūni, besijaunianti dama, susirūpinusi aukštuomenės mandagumo taisyklėmis, niekinanti savo vyrą ir aklai tikinti daktaru. Irzli ponია.
- BETSI, jų duktė, aukštuomenės mergina, apie 20 metų, laisvų vyriškų manierų, su pince-nez. Koketė ir kvatoklė, kalba labai greit ir labai ryškiai, sučiaupdama lūpas, kaip svetimšalė.
- VASILIJUS LEONIDYCIUS, jų sūnus, 25-rių metų, teisės mokslų kandidatas, be aiškaus užsiėmimo, dviratininkų draugijos, arklių lenktynių draugijos ir kurtų auginimo draugijos narys. Vaikinas puikios sveikatos ir be galo savim pasitikįs. Kalba garsiai, nutrukstančiais sakiniais. Arba labai rimtas, beveik niūrus, arba triukšmingai linksmas ir garsiai kvatoja.
- ALEKSIEJUS VLADIMIROVICIUS KRUGOSVIETLOVAS, profesorius. Mokslininkas, apie 50 metų, ramus, malonių, savim pasitikinčių manierų, kalba tokiu pat ramiu, lėtu ir melodingu balsu. Kalba su noru. Į nesutinkančius su jo nuomone žiūri paniekinamai. Daug rūko. Liesas, judrus žmogus.
- DAKTARAS, 40 metų, sveikas, storas, raudonas žmogus. Balsingas ir šiurkštus. Nuolat šaiposi, visada patenkintas savimi.
- MARJA KONSTANTINOVNA, 20 metų mergina, konservatorijos auklėtinė, muzikos mokytoja, su garbanomis ant kaktos, perdėtai madingais drabužiais apsirengusi, meilikaujanti ir drovi.
- PETRISCEVAS, 28 metų, filologijos mokslų kandidatas, ieškąs ką veikti, tų pačių draugijų narys, kaip ir Vasilijus Leonidyčius, ir, be to, kartūno ir perkelio baliams rengti draugijos narys. Nuplikęs, ūmių judesių bei kalbos ir labai mandagus.
- BARONIENE, išdidi dama, apie 50 metų, nepaslanki, kalba be intonacijų.

KUNIGAİKŠTIENĖ, aukštuomenės dama, viešnia.

KUNIGAİKŠTYTĖ, aukštuomenės mergina, vaipuoklė, viešnia.

GRAFIENĖ, labai sena dama, vos bepajudanti, su dirbtinėmis garbanomis ir dantimis.

GROSMANAS, žydiško tipo brunetas, labai judrus, nervingas, labai garsiai kalba.

STOROJI PONIA, MARJA VASILJEVNA TOLBUCHINA, labai ori, turtinga ir geraširdė dama, pažįstama su visais žymiaisiais žmonėmis, buvusiais ir esamais. Labai stora, kalba paskubom, stengdamasi perkalbėti kitus. Rūko.

BARONAS KLINGENAS (Kokó), Peterburgo universiteto kandidatas, kamerjunkeris, tarnaująs pasiuntinybėj. Visiškai correct ir dėl to ramios sielos ir tyliai linksmas.

DAMA

PONAS (be žodžių)

SACHATOVAS, SERGIEJUS IVANOVICIUS, 50 metų, buvęs vice-ministras, elegantiškas ponas, plataus europinio išsilavinimo, nieko neveikiąs ir viskuo besidomįs. Laikosi oriai ir netgi kiek griežtokai.

FIODORAS IVANYČIUS, kamerdineris, apie 60 metų. Apsišvietęs ir švietimą mėgstąs žmogus, be reikalo naudojąs pince-nez ir nosinę, kurią jis pamažu išskleidžia. Seka politiką. Protingas ir geras žmogus.

GRIGORIJUS, lekajus, 28 metų, gražuolis, patvirkęs, pavydus ir drąsus.

JAKOVAS, 40 metų, bufetininkas, visados skubąs, geraširdis, gyvenąs tik savo kaimietiškos šeimos interesais.

SEMIONAS, bufetininkas, 20 metų, tvirtas ir sveikas kaimo vaikinąs, šviesiaplaukis, dar be barzdos, ramus, besišypsąs.

VEZIKAS, 35 metų, dabišius, tik su ūsais, šiurkštus ir ryžtingas.

SENASIS VIREJAS, 45 metų, gauruotas, nesiskutęs, išpurkęs, pageltęs, drebąs, su nankiniu vasarišku apdriskusiu apsiaustu ir purvinom kelnėm, kalba užkimęs. Žodžiai išsiveržia jam lyg pro kliūtį.

VIREJA, plepė, nepatenkinta, 30 metų.

SVEICORIUS, atsargos kareivis.

TANIA, kambarinė, 19 metų, energinga, stipri, linksma, nepastovios nuotaikos mergina. Didelio džiaugsmo pagauta spygauja.

1-asis **VALSTIETIS**, 60 metų, buvęs seniūnas, tariasi mokąs elgtis su ponais, mėgsta savęs pasiklausyti.

2-asis **VALSTIETIS**, 45 metų, pasiturįs, šiurkštus ir teisingas, nemėgsta kalbėt kas nereikia. Semiono tėvas.

3-čiasis VALSTIETIS, 70 metų, vyžotas, nervingas, neramus, skubąs, baukštus, bet kalbėdamas įsidrąšina.

1-asis VAZINĖJĄS GRAFIENĖS LEKAJUS. Senų papročių senis, lekajiškai išdidus.

2-asis VAZINĖJĄS LEKAJUS, didžiulis, tvirtas, šiurkštus.

ARTELNINKAS iš parduotuvės. Su mėlynu pavalkčiu, švaraus skaistaus veido. Kalba tvirtai, įtikinančiai ir aiškiai.

Veiksmas vyksta sostinėj, Zvezdincevų namuose

PIRMASIS VEIKSMAS

Scena vaizduoja turtingų namų prieškambarį Maskvoje. Trejos durys: išorinės, Leonido Fiodorovičiaus kabineto ir Vasilijaus Leonidyčiaus kambario. Laiptai į viršų, į vidaus kambarius; anapus laiptų praėjimas į bufetą

PIRMOJI SCENA

Grigorijus (jaunas ir gražus lekajus, žiūri į savo atvaizdą veidrodyje ir dailinasi)

Grigorijus. O gaila ūsų! Netinka, sako, lekajui ūsai! O kodėl? Kad būtų matyti, jog tu lekajus. Kad, ko gero, jos mielojo sūnelio nepralenkčiau. Yra čia ką! Nors ir be ūsų, o toli jam... (*Žiūrisi šypsodamasis*) Ir tiek jų paskui mane laksto. Tik nė viena taip nepatinka, taip toji Tania! Paprasta kambarinė! Taigi! O gražesnė už panele. (*Šypsosi*) Bet ir meili! (*Isiklauso*) Stai ji ir ateina! (*Šypsosi*) Mat, kaip kaukši kulniukais... va!

ANTROJI SCENA

Grigorijus ir Tania (apsivilkusi kailinukais ir apsiavusi bateliais)

Grigorijus. Mano pagarba, Tatjana Makarovna! Tania. Ką, vis žiūritės? Manote, kad labai gražus? Grigorijus. O ką, ar nemalonus?

Tania. Taip... nei malonus, nei nemalonus, o taip-sau, per vidurį. Kam gi čia tiek kailinių pas jus prikabinata?

Grigorijus. Tuoju, gerbiamoji, nukabinsiu. (*Nukabina kailinius ir apgaubia jais Tanią, apkabindamas ją*) Tania, ką aš tau pasakysiu...

Tania. Ką jūs! Nereikia taip! (*Piktai ištrūksta*) Sakau gi, liaukitės!

Grigorijus (*apsidairo*). Pabučiuokite gi.

Tania. Ir ko jūs iš tikrųjų prikibote? Aš jus taip pabučiuosiu!.. (*Užsimoja*)

Vasilijus Leonidyčius. (*Už scenos girdėti skambutis ir paskui šauksmas*) Grigorijau!

Tania. Ana, eikite, Vasilijus Leonidyčius šaukia.

Grigorijus. Palauks, jis tik akis praplėšė. Klausyk, kodėl gi nemyli?

Tania. Ir kokias čia meiles išgalvojate! Aš nieko nemyliu.

Grigorijus. Netiesa, Siomką myli. Ir susiradai gi ką, gremėzdą bufetininką!

Tania. Na, koks bebūtų, bet jūs štai pavydite.

Vasilijus Leonidyčius (*už scenos*). Grigorijau!

Grigorijus. Suspėsi!.. Yra ko pavydėti! Vos tik ėmei šviestis ir su kuo prasidedi? Visai kas kita, jei mane pamiltum... Tania...

Tania (*piktai ir griežtai*). Sakau, jūs nieko nesitikėkite.

Vasilijus Leonidyčius (*už scenos*). Grigorijau!!!

Grigorijus. Pernelyg jau griežtai elgiatės.

Vasilijus Leonidyčius (*už scenos, atkakliai, vienodai, visa gerkle šaukia*). Grigorijau! Grigorijau! Grigorijau!

Tania ir Grigorijus juokiasi

Grigorijus. O juk kokios mane mylėjo!

Skambutis

Tania. Tai ir eikite pas jas, o mane palikite.

Grigorijus. Kvaila tu, kaip aš matau. Juk aš —
ne Semionas.

Tania. Semionas vesti nori, o ne kvailysčių.

TREČIOJI SCENA

Grigorijus, Tania ir artelninkas (neša didelę kartono dėžę su suknele)

Artelninkas. Labas rytas!

Grigorijus. Sveiki. Iš kur?

Artelninkas. Iš Burdje, suknelę atnešiau, štai ir raštelis poniai.

Tania (*paima raštelį*). Pasėdėkite čia, aš paduosiu.
(*Išeina*)

KETVIRTOJI SCENA

Grigorijus, artelninkas ir Vasilijus Leonidyčius (išlenda pro duris, vienmarškinis ir su šlepetėmis)

Vasilijus Leonidyčius. Grigorijau!

Grigorijus. Tuojau!

Vasilijus Leonidyčius. Grigorijau! Ar negirdi?

Grigorijus. Aš ką tik atėjau.

Vasilijus Leonidyčius. Šilto vandens ir arbatos.

Grigorijus. Semionas tuojau atneš.

Vasilijus Leonidyčius. O čia kas? Iš Burdje?

Artelninkas. Taip, taip.

Vasilijus Leonidyčius ir Grigorijus išeina. — Skambutis.

PENKTOJI SCENA

Artelninkas ir Tania (įbėga, išgirdusi skambutį, ir atidaro duris)

Tania (*artelninkui*). Palaukite.
Artelninkas. Ir taip laukiu.

SESTOJI SCENA

Artelninkas, Tania ir Sachatovas (įeina pro duris)

Tania. Atsiprašau, lekajus ką tik išėjo. Bet jūs malonėkite... Leiskite! (*Nuvelka kailinius*)

Sachatovas (*apžvelgdamas save*). Namie Leonidas Fiodorovičius? Atsikėlė?

Skambutis

Tania. Kaipgi, seniai jau!

SEPTINTOJI SCENA

Artelninkas, Tania ir Sachatovas.

Įeina daktaras

Daktaras (*ieško lekajaus. Pamatęs Sachatovą, nesivaržydamas*). A? mano pagarba!

Sachatovas (*atidžiai įsižiūri*). Daktaras, rodos?

Daktaras. O aš maniau, kad jūs užsieny. Pas Leonidą Fiodorovičių?

Sachatovas. Taip. O jūs ko? Argi serga kas?

Daktaras (*šaipydamasis*). Ne tai, kad sirgtų, bet žinote... su tomis poniomis vargas! Ligi trečios valandos kasdien prie vinto sėdi, ir taurelę išlenkti mėgsta. O poniutė išpurtusi, stora, pagaliau ir metelių nemažai.

Sachatovas. Jūs taip ir Anai Pavlovnai savo diagnozę pasakote? Aš manau, kad jai nepatinka.

Daktaras (*juokdamasis*). Ką gi, tiesa. Visus tuos pokštus daro, o paskui virškinamųjų organų sutrikimas, spaudimas į kepenis, nervai, — na, ir prasideda, o tu ją remontuok. Vargas su jomis! (*Saiposi*) O jūs ką? Jūs, rodos, irgi spiritistas?

Sachatovas. Aš? Ne, aš ne spiritistas... Na, mano pagarba! (*Nori eiti, bet daktaras sulaiko*)

Daktaras. Ne, aš juk visai neneigiu, kai dalyvauja toks žmogus, kaip Krugosvietlovas. Negalima gil Profesorius, europinė garsenybė! Kas nors vis dėlto yra. Norėtusi kaip nors pasižiūrėti, bet vis nėra kada, kiti reikalai.

Sachatovas. Taip, taip. Mano pagarba! (*Nežymiai linktelėjęs, nueina*)

Daktaras (*Taniai*). Atsikėlė?

Tania. Miegamajame. Prašau užėiti.

Sachatovas ir daktaras nueina į priešingas puses

ASTUNTOJI SCENA

Artelninkas, Tania ir Fiodoras Ivanyčius (įeina, laikydamas rankoje laikraštį)

Fiodoras Ivanyčius (*į artelninką*). Ko jūs?

Artelninkas. Iš Burdje, suknelę atnešiau. Ir raštelis... Liepė palaukti.

Fiodoras Ivanyčius. A, iš Burdje! (*Taniai*) Kas čia nuėjo?

Tania. Sachatovas, Sergiejus Ivanyčius, ir dar daktaras. Jiedu čia pastovėjo, pašnekėjo. Vis apie spiritiškumą.

Fiodoras Ivanyčius (*pataisydamas*). Apie spiritizmą.

Tania. Nagi aš ir sakau apie spiritizmą. Ar jūs, Fiodorai Ivanyčiau, girdėjote, kaip gerai aną kartą pavyko? (*Juokiasi*) Ir stukseno, ir daiktai lekiojo.

Fiodoras Ivanyčius. O iš kur tu žinai?

Tania. Ogi Lizaveta Leonidovna pasakojo.

DEVINTOJI SCENA

*Tania, Fiodoras Ivanyčius, artelninkas
ir bufetininkas Jakovas (bėga su arbatos
stikline)*

Jakovas (*artelninkui*). Sveikil

Artelninkas (*liūdnai*). Sveiki.

Jakovas beldžiasi į Vasilijaus Leonidyčiaus duris

DEŠIMTOJI SCENA

Tie patys ir Grigorijus

Grigorijus. Duokš.

Jakovas. O vakarykščių stiklinių vis dar neatnešėt, o ir padėklo iš Vasilijaus Leonidyčiaus. Iš manęs pareikalaus.

Grigorijus. Padėklas pas jį cigarais apkrautas.

Jakovas. Tai jūs nukraukite. Iš manęs gi reikalauja.

Grigorijus. Atnešiu, atnešiu!

Jakovas. Jūs sakote, atnešiu, o jo kaip nėra, taip nėra. Andai pasigedom, nėra su kuo nešti į stalą.

Grigorijus. Atnešiu gi, sakau. Kokie niekai!

Jakovas. Gera jums taip sakyti, o aš štai trečią kartą arbatą nešu, o ir priešpiečius metas ruošti. Eini, eini visą mielą dienele. Ar kas nors namuose turi darbo daugiau už mane? O vis negeras!

Grigorijus. Kur jau berasi geresnį? Ir dar kaip geras!

Tania. Jums visi negeri, tik jūs vienas...

Grigorijus (*Taniai*). Tavęs neklausia! (*Išeina*)

VIENUOLIKTOJI SCENA

*Tania, Jakovas, Fiodoras Ivanyčius
ir artelninkas*

Jakovas. Ką gi, aš neužsigaunu, Tatjana Markovna; ponia nieko nesakė dėl vakarykščio?

Tania. Ar dėl lempos?

Jakovas. Ir kaip tat išsprūdo ji man iš rankų, vienas dievas težino. Tik ėmiau šluostyti, norėjau paimti į kitą ranką, — šmukštelėjo kažkaip... Į smulkius gabalėlius! Vis man nelaimė! Bepigu jam, Grigorijui Michailyčiui, kalbėti, kai jis vienui vienas, o kai šeima... Juk taip pat reikia pagalvoti, kaip išmaitinti. Aš darbo nebijau... Tai nieko nesakė? Na, ir ačiū dievui! O šaukštelių pas jus, Fiodorai Ivanyčiaus, vienas, ar du?

Fiodoras Ivanyčius. Vienas, vienas. (*Skaito laikraštį*)

Jakovas išeina

DVYLIKTOJI SCENA

Tania, Fiodoras Ivanyčius ir artelninkas

*Girdėti skambutis. Įeina Grigorijus su padėklų
ir šveicorius*

Šveicorius (*Grigorijui*). Praneškite ponui, mužikui iš kaimo.

Grigorijus (*rodydamas į Fiodorą Ivanyčių*). Kamerdinieriui pranešk, o man nėra kada. (*Išeina*)

TRYLIKTOJI SCENA

*Tania, Fiodoras Ivanyčius, Šveicorius
ir artelninkas*

Tania. Iš kur muzikai?

Šveicorius. Iš Kursko gubernijos, rodos...

Tania (*sušunka*). Jie... Tai Semiono tėvas dėl žemės. Eisiu pasitikti. (*Bėga*)

KETURIOLIKTOJI SCENA

*Fiodoras Ivanyčius, Šveicorius ir
artelninkas*

Šveicorius. Tai kaip sakysite: įleisti juos čionai, ar ne? Jie sako — žemės pirkti, ponas žinąs.

Fiodoras Ivanyčius. Taip, žemės pirkti. Taip, taip. Dabar pas jį svečias. Tu štai ką: pasakyk, kad palauktų.

Šveicorius. Kurgi lauks?

Fiodoras Ivanyčius. Tegu lauke palaukia, aš paskui liepsiu pašaukti.

Šveicorius išeina

PENKIOLIKTOJI SCENA

*Fiodoras Ivanyčius, Tania, už jos trys
valstiečiai, Grigorijus ir artelninkas*

Tania. Dešinèn. Čionai, čionai!

Fiodoras Ivanyčius. Aš buvau liepęs neleisti čionai.

Grigorijus. Taigi, nenuoramai!

Tania. Niekas, Fiodorai Ivanyčiau, jie čia nuošaly pastovės,

Fiodoras Ivanyčius. Primindžios.

Tania. Kojas jie nusivalė, o aš paskui pašluostysiu.
(*Valstiečiams*) Štai čia ir pastovėkite.

Valstiečiai įeina, neša skarelėse suvyniotas dovanas: velykinį pyragą, kiaušinius, rankšluosčius; dairosi, prieš ką žegnotis. Žegnojasi prieš laiptus, nusilenkia Fiodorui Ivanyčiui ir tvirtai sustoja

Grigorijus (*Fiodorui Ivanyčiui*). Fiodorai Ivanyčiau! Štai sako, kad pas Pironę pirkti bateliai yra dailaus fasono, o ana va šito ar ne prašmatnesni? (*Rodo į tretįjį muziką, apsiavusį vyžomis*)

Fiodoras Ivanyčius. Jums vis kad tik žmones pajuokti!

Grigorijus išeina

SESIOLIKTOJI SCENA

Tania, Fiodoras Ivanyčius ir trys valstiečiai

Fiodoras Ivanyčius (*atsistoja ir eina prie valstiečių*). Tai nuo Kursko esate, žemės pirkti atvykote?

1-asis valstietis. Taigi. Išeina, kaip ir dėl žemės... Pranešumėt kaip nors?

Fiodoras Ivanyčius. Taip, taip, žinau, žinau. Palaukite čia, aš tuojau pranešiu. (*Išeina*)

SEPTYNIOLIKTOJI SCENA

Tania ir trys valstiečiai. Vasilijus Leonidyčius (už scenos). Valstiečiai dairosi, nežino, kur dovanas dėti

1-asis valstietis. Kaip čia, vadinasi, šitąjį, nežinau, kaip pavadinti, su kuo įteikti? Chformališkai kad galėtume įteikti. Gal lėkštelę, ar ką?

T a n i a. Tuoju, tuoju. Duokite čia; kol kas štai taip. (*Deda ant sofutės*)

1-asis valstietis. To, ką buvo prie mūsų priėjęs, koks maždaug laipsnis?

T a n i a. Tai kamerdineris.

1-asis valstietis. Tai šitaip, kamardinas. Pareigose, vadinasi... (*Taniai*) O jūs, maždaug, irgi patar naujate?

T a n i a. Aš kambarinė. Juk aš taip pat iš Demensko. Aš jus pažįstu, ir jus pažįstu, tik šito dėdulės nepažįstu. (*Rodo į tretįjį muziką*)

3-čiasis valstietis. Tuos pažinai, o manęs nepažįsti?

T a n i a. Jūs Jefimas Antonyčius?

1-asis valstietis. Iš tikrųjų.

T a n i a. O jūs Semiono tėvas, Zacharas Trifonyčius?

2-asis valstietis. Teisingai!

3-čiasis valstietis. O aš, taip sakant, Mitrijus Čilikinas. Pažįsti dabar?

T a n i a. Dabar ir jus pažinsiu.

2-asis valstietis. Kieno gi tu esi?

T a n i a. Ogi velionės kareivienės Aksinijos, našlaitė.

1-asis ir 3-čiasis valstiečiai (*nustebe*). Na-a?!

2-asis valstietis. Ne veltui sakoma: pirk paršą pigiai, šerk rugiais ir matysi, kas išeis.

1-asis valstietis. Iš tikrųjų. Panaši į mamzelę.

3-čiasis valstietis. Taip jau yra. O, viešpatie!

Vasilijus Leonidyčius (*už scenos skambina, o paskui šaukia*). Grigorijau! Grigorijau!

1-asis valstietis. Kas gi čia taip labai neri mauja?

T a n i a. Tai jaunas ponas.

3-čiasis valstietis. O, viešpatie! Sakė, kad kol kas geriau lauke palauktume.

Tyla

2-asis valstietis. Ar tave Semionas į žmonas imti rengiasi?

Tania. O argi jis rašė? (*Užsidengia prijuoste*)

2-asis valstietis. Taigi, rašė! Bet neprotingai sugalvojo. Pasileido vaikus, kaip matau.

Tania (*gyvai*). Ne, nė kiek nepasileido jis. Pašaukti jį jums?

2-asis valstietis. Kam čia šaukti? Palauk. Paspėsime!

*Girdėti Vasilijaus Leonidyčiaus beviltiški šauksmai:
„Grigorijau! Velnias tave griebtų!“*

ASTUONIOLIKTOJI SCENA

*Tie patys, tarpduryje Vasilijus Leonidyčius
(vienmarškinis, užsideda pince-nez)*

Vasilijus Leonidyčius. Ar išmirė visi?

Tania. Nėra jo, Vasilijau Leonidyčiau... Tuoju pašauksiu. (*Eina prie durų*)

Vasilijus Leonidyčius. Juk aš girdžiu, kad kalbasi. Iš kur čia tokios baidyklės atsirado? A, ką?

Tania. Tai valstiečiai iš Kursko gubernijos, iš kaimo, Vasilijau Leonidyčiau!

Vasilijus Leonidyčius (*į artelninką*). O kas tas? A, tiesa, iš Burdje!

Valstiečiai nusilenkia. Vasilijus Leonidyčius nekreipia į juos dėmesio, Tania tarpdury susitinka Grigorijų ir grįžta atgal

DEVYNIOLIKTOJI SCENA

Tie patys ir Grigorijus

Vasilijus Leonidyčius. Aš tau sakiau — anuos batelius. Negaliu dėvėti šitų.

Grigorijus. Bet ir anie ten padėti.
Vasilijus Leonidyčius. Kurgi ten?
Grigorijus. Ogi ten pat.
Vasilijus Leonidyčius. Meluojil
Grigorijus. Pamatysite.

*Vasilijus Leonidyčius ir Grigorijus
išeina*

DVIDEŠIMTOJI SCENA

Tania, trys valstiečiai ir artelninkas

3-čiasis valstietis. O gal, taip sakant, dabar ne laikas, nueitume kur apsistojome, palauktume kol kas.

Tania. Ne, nieko, palaukite. Štai aš jums lėkštes dovanoms sudėti tuoj atnešiu. (*Išeina*)

DVIDEŠIMT PIRMOJI SCENA

Tie patys, Sachatovas, Leonidas Fiodorovičius ir paskui juos Fiodoras Ivanyčius.

Valstiečiai pasiima dovanas ir sustoja į eilę

Leonidas Fiodorovičius (*valstiečiams*).
Tuoju, tuoju, palaukite. (*Artelninkui*) O kas čia?

Artelninkas. Iš Burdje.

Leonidas Fiodorovičius. A, iš Burdje!

Sachatovas (*šypsodamasis*). Aš juk neneigiu; bet supraskite, kad nemačius viso to, ką jūs sakote, mums, nežinantiems, sunku tikėti.

Leonidas Fiodorovičius. Jūs sakote: aš negaliu tikėti. Bet mes ir nereikalaujame tikėti. Mes reikalaujame ištirti. Juk negaliu gi aš netikėti šiuo žiedu. O žiedas mano gautas iš ten.

Sachatovas. Kaip tat iš ten? Iš kur?

Leonidas Fiodorovičius. Iš ano pasaulio. Taip.

Sachatovas (*šypsodamasis*). Labai įdomu, labai įdomul

Leonidas Fiodorovičius. Na, sakysime, jūs galvojate, kad aš lengvai patraukiamas žmogus, įsivaizduojąs tai, ko nėra, bet juk štai Aleksiejus Vladimirovičius Krugosvietlovas, rodos, ne šiaipsau kas, o profesorius, ir tas pripažįsta tą patį. Bet ne jis vienas. O Kruksas? O Valasas?

Sachatovas. Bet juk aš neneigiu. Aš tik sakau, jog tai labai įdomu. Įdomu žinoti, kaip Krugosvietlovas aiškina?

Leonidas Fiodorovičius. Jis turi savo teoriją. Na, bet atvažiuokite šį vakarą; jis tikrai bus. Pradžioje bus Grosmanas... žinote, tas garsusis minčių spėjikas?

Sachatovas. Taip, aš girdėjau, tik nė karto neteko matyti.

Leonidas Fiodorovičius. Na, tai atvažiuokite. Iš pradžių Grosmanas, o paskui Kapčičas, ir mūsų mediumiškas seansas... (*Fiodorui Ivanyčiui*) Iš Kapčičo pasiuntinys negrįžo?

Fiodoras Ivanyčius. Dar ne.

Sachatovas. Tai kaip čia man sužinoti?

Leonidas Fiodorovičius. Atvažiuokite, vis vien atvažiuokite. Jei Kapčičo ir nebus, mes rasime savo mediumą. Marja Ignatjevna — mediumas, ne toks stiprus, kaip Kapčičas, bet vis dėlto...

DVIDEŠIMT ANTROJI SCENA

*Tie patys ir Tania (įeina su lėkštėmis dovanoms sudėti.
Klausosi pašnekesio)*

Sachatovas (*šypsodamasis*). Taip, taip. Bet tik štai viena įdomi aplinkybė: kodėl mediumai visada iš

taip vadinamųjų šviesuolių tarpo? Ir Kapčičas, ir Marja Ignatjevna. Juk jeigu tai ypatinga jėga, tai ji turi būti užtinkama visur, liaudyje, muzikuose.

Leonidas Fiodorovičius. Taip ir būva. Štai pas mus pasitaikė: namuose vienai vienas muzikas, ir tas pats pasirodė besąs mediumas. Šiomis dienomis mes jį pasišaukėme seanso metu. Reikėjo perstumti sofą — ir pamiršome apie jį. Jis, tur būt, ir užmigo. Ir įsivaizduokite, mūsų seansas jau pasibaigė, Kapčičas pabudo, ir staiga mes žiūrime, kad kitame kambario kampe ties tuo muziku prasideda mediumiški reiškiniai: stalas sujudėjo ir ėmė eiti.

Tania (*į šalį*). Tai tada, kai aš iš po stalo lindau.

Leonidas Fiodorovičius. Matyti, kad jis yra taip pat mediumas. Juo labiau, kad iš veido jis labai panašus į Jumą... Jūs atsimenate Jumą? — šviesiaplaukis, naivus.

Sachatovas (*patraukdamas pečiaus*). Štai kaip! Tai labai įdomu! Tad jūs štai jį ir išbandytumėt.

Leonidas Fiodorovičius. Ir išbandysime. Bet ne tik jis vienas. Mediumų daugybė. Mes tik nežinome jų. Antai, šiomis dienomis viena serganti senutė pastūmė akmeninę sieną.

Sachatovas. Akmeninę sieną pastūmė?

Leonidas Fiodorovičius. Taip, taip, gulėjo lovoje ir visiškai nežinojo, kad ji yra mediumas. Atsirėmė ranka į sieną, o siena ir paslinko.

Sachatovas. Ir neužgriuvo?

Leonidas Fiodorovičius. Neužgriuvo.

Sachatovas. Keista! Na, tai vakare aš atvažiuosiu.

Leonidas Fiodorovičius. Atvažiuokite, atvažiuokite! Šiaip ar taip, seansas įvyks.

Sachatovas apsivelka. Leonidas Fiodorovičius jį palydi

DVIDEŠIMT TREČIOJI SCENA

Tie patys, be Sachatovo

Artelninkas (*Taniai*). Praneškite gi poniai! Negi nakvosiu čia aš?

Tania. Palaukite. Ji važiuoja su panele, tai netrukus pati ateis. (Išeina)

DVIDEŠIMT KETVIRTOJI SCENA

Tie patys, be Tanios

Leonidas Fiodorovičius (*prieina prie valstiečių, šie nusilenkia ir įteikia dovanas*). Nereikia šito!

1-asis valstietis (*šypsodamasis*). Tai jau pirmiausia taip reikia. Visa kaimo vyrija mums taip patarė.

2-asis valstietis. Tai jau kaip paprastai.

3-čiasis valstietis. Ir nekalbėk. Todėl, kad esame labai patenkinti. Kaip mūsų tėvai, taip sakant, jūsų tėvams, taip sakant, tarnavo, taip ir mes iš visos širdies norime, o ne šiaipsau... (*Linkčioja*)

Leonidas Fiodorovičius. Bet ką jūs? Ko jūs būtent norite?

1-asis valstietis. Jūsų malonės, vadinasi.

DVIDEŠIMT PENKTOJI SCENA

Tie patys ir Petriščevas (greit įbėga miline apsiivilkęs)

Petriščevas. Vasilijus Leonidyčius pabudo? (*Pamatęs Leonidą Fiodorovičių, linkteli jam galva*)

Leonidas Fiodorovičius. Jūs pas sūnų?

Petriščevas. Aš? Taip, aš valandėlei pas Vovą.

Leonidas Fiodorovičius. Užeikite, užeikite.

Petriščevas nusivelka apsiaustą ir greitai nueina

DVIDESIMT ŠEŠTOJI SCENA

Tie patys, be Petriščevo

Leonidas Fiodorovičius (*valstiečiams*). Taip tatau. Na, tai ko gi jūs?

2-asis valstietis. Priimki dovanas.

1-asis valstietis (*šypsodamasis*). Kaimiškas dovanas, vadinasi.

3-čiasis valstietis. Ir nekalbėk, — ką ten! Kaip tikram tėvui siūlome. Ir nekalbėk.

Leonidas Fiodorovičius. Na, ką gi... Fiodorai, priimk.

Fiodoras Ivanyčius. Na, duokite čia. (*Paima dovanas*)

Leonidas Fiodorovičius. Tai koks reikalas?

1-asis valstietis. Taigi jūsų malonės mes.

Leonidas Fiodorovičius. Matau, kad mano, bet ko gi jūs norite?

1-asis valstietis. Nagi žemės pirkimo reikalą pajudinti. Išeina...

Leonidas Fiodorovičius. Tai žemės norite pirkti, ar ką?

1-asis valstietis. Iš tikrųjų, taip. Išeina... vadinasi, žemės pirkti į nuosavybę. Taip kaimo vyrija, maždaug, mus ir įgaliojo atlikti reikalą, vadinasi, kaip pridera, per valstybės banką, pridėjus reikiamos vertės žyminio mokesčio ženklą.

Leonidas Fiodorovičius. Vadinasi, jūs norite pirkti žemės tarpininkaujant bankui, — ar ne taip?

1-asis valstietis. Tikrai taip, kaip kad vasarą jūs mums siūlėte. Išeina, vadinasi, visos sumos 32.864 rb., kad žemę į nuosavybę nusipirktume.

Leonidas Fiodorovičius. Tas tai taip, bet kaip su priemoka?

1-asis valstietis. O priemoką vyrija siūlo taip, kaip vasarą kad buvo kalbėta, išdėstyti, vadinasi, gaunant grynais, pagal įstatymą, 4.000 rublių kapeika į kapeiką.

2-asis valstietis. Keturis tūkstančius paimk, vadinasi, dabar, o likusių kad palauktum.

3-čiasis valstietis (*išvyniodamas pinigų*). Jau dėl to tai nenustok vilties, save užstatysime, bet nepadarysime taip, kad kaip nors, arba, taip sakant, šiaip ar taip, o padarysim taip... kaip pridera.

Leonidas Fiodorovičius. Bet juk aš jums rašiau, kad sutinku tik tuo atveju, jei surinksite visus pinigus.

1-asis valstietis. Taip tikrai būtų maloniau, bet nepajėgiame, vadinasi.

Leonidas Fiodorovičius. Tai kas gi daryti?

1-asis valstietis. Vyrija, maždaug, dėjo viltis į tai, kad kaip vasarą siūlėte išdėstyti mokėjimą...

Leonidas Fiodorovičius. Tai buvo pernai; tada aš sutikau, o dabar negaliu...

2-asis valstietis. Bet kaipgi taip? Pažadėjote, — mes ir popierius išgavome, ir pinigų surinkome.

3-čiasis valstietis. Susimildamas, tėvai. Žemės pas mus nedaug, ne tiktai galvijų, — vištos, taip sakant, ir tos nėra kur išleisti. (*Lenkiasi*) Nekeisk savo žodžio, tėvai! (*Lenkiasi*)

Leonidas Fiodorovičius. Sakysime, jog tai tiesa, kad pernai aš sutikau išdėstyti, bet čia iškilo viena aplinkybė... Taip, jog dabar man šitai neparanku.

2-asis valstietis. Be tos žemės mums bus labai sunku gyventi.

1-asis valstietis. Tikrai, be žemės mūsų gyvenimas turės sunykti ir nusmukti.

3-čiasis valstietis (*nusilenkia*). Tėvai! žemės maža, ne tiktai galvijo, — vištelės, taip sakant, ir tos

nėra kur išleisti. Tėvai! susimildamas. Priimk pinigų, tėvai.

Leonidas Fiodorovičius (*peržiūrėdamas popierius*). Aš suprantu, man pačiam norėtusi padaryti jums gera. Jūs palaukite. Po pusvalandžio aš jums atsakysiu. Fiodorai, pasakyk, kad nieko nepriimtų.

Fiodoras Ivanyčius. Labai gerai.

Leonidas Fiodorovičius išeina

DVIDESIMT SEPTINTOJI SCENA

Tie patys, be Leonido Fiodorovičiaus. Valstiečiai nusiminę

2-asis valstietis. Tu matai, koks reikalas! Duok, girdi, visus. O iš kur juos paimsi?

1-asis valstietis. Jeigu vasarą nebūtų mums pažadėjęs. Mes taip tikėjomės, iš tikrųjų, kad išeis kaip vasarą kalbėta.

3-čiasis valstietis. O, viešpatie! Aš ir pinigų buvau beišvyniojęs. (*Suvynioja pinigus*) Ką dabar darysime?

Fiodoras Ivanyčius. Kokiu reikalu jūs taip susirūpinę?

1-asis valstietis. Mūsų reikalas, gerbiamasis, yra, maždaug, toks: vasarą jis pasisiūlė mums išdėstyti. Kaimo vyrija su tuo sutiko ir mus įgaliojo; o dabar jis, maždaug, nori, kad visą sumą iš karto. O išeina, kad mes taip negalime.

Fiodoras Ivanyčius. Ar daug pinigų?

1-asis valstietis. Iš viso surinkome keturis tūkstančius, vadinas.

Fiodoras Ivanyčius. Tai ką gi? pasitempkite, surinkite dar.

1-asis valstietis. Ir tat vargais negalais surinkome. Išgalių šiuose reikaluose, ponuli, trūksta.

2-asis valstietis. Kai jų nėra, iš žemės neiškasi.

3-čiasis valstietis. Mes mielai, bet, taip sakant, ir šiuos vos vos sukrapštėme.

DVIDEŠIMT ASTUNTOJI SCENA

Tie patys. Vasilijus Leonidyčius ir Petriščevas (tarpduryje, abu su papirosais)

Vasilijus Leonidyčius. Aš gi pasakiau, stengsiuos. Taip stengsiuos, kaip tik galima. A, ką?

Petriščevas. Tu suprask, jeigu negausi, tai velniai žino, kaip bus biaurul!

Vasilijus Leonidyčius. Bet juk pasakiau — stengsiuos, tai ir stengsiuos. A, ką?

Petriščevas. Nieko. Aš tik sakau, kad būtinai gauk. Aš palauksiu. (*Išeina, uždarydamas duris*)

DVIDEŠIMT DEVINTOJI SCENA

Tie patys, be Petriščevo

Vasilijus Leonidyčius (*mostaguodamas ranka*). Velniai žino kas.

Valstiečiai linkčioja

(*Žiūri į artelninką. Fiodorui Ivanyčiui*) Kodėl gi jūs to iš Burdje neatleidžiate? Jis jau visai pas mus apsigyveno. Žiūrėkite, jis užmigo. A, ką?

Fiodoras Ivanyčius. Padavė raštelį, liepė palaukti, kol Ana Pavlovna pasirodys.

Vasilijus Leonidyčius (*žiūri į valstiečius ir atkreipia dėmesį į pinigų*). O kas čia? Pinigai? O kam jie? Mums? (*Fiodorui Ivanyčiui*) Kas jie tokie?

Fiodoras Ivanyčius. Tai Kursko gubernijos valstiečiai, perka žemę.

Vasilijus Leonidyčius. Ką gi, pardavė?

Fiodoras Ivanyčius. Ne, dar nesulygo. Šykštauja jie.

Vasilijus Leonidyčius. A? Tai reikia jiems įkalbėti. (*Valstiečiams*) Ką gi jūs, perkate, a?

I-asis valstietis. Tikrai, norėtume įsigyti žemės nuosavybėn.

Vasilijus Leonidyčius. O jūs nešykštaukit. Žinote, pasakysiu aš jums, labai reikalinga muzikėliui žemė! A, ką? Labai reikalinga.

I-asis valstietis. Tikrai, žemė valstiečiui pirmasis reikalas. Taip jau yra.

Vasilijus Leonidyčius. Na, tad jūs ir nešykštaukit. Kas yra žemė? Į ją galima kviečius eilėmis, pasakysiu aš jums, sėti. Tris šimtus pūdų galima iškulti, po rublį už pūdą — trys šimtai rublių. A, ką? Arba mėtas auginant, tai tūkstantį rublių, pasakysiu aš jums, galima nuo dešimtinės nuplėšti!

I-asis valstietis. Tikrai, tai visiškai galima, visokių productų galima išauginti, kas turi supratimą.

Vasilijus Leonidyčius. Tad būtinai sėkite mėtas. Aš juk mokiausi šito. Taip knygoje parašyta. Aš jums parodysiu. A, ką?

I-asis valstietis. Tikrai, iš knygų jums geriau matyti. Protingumas, vadinasi.

Vasilijus Leonidyčius. Tai pirkite, nešykštaukite, mokėkite pinigų. (*Fiodorui Ivanyčiui*) Kur tėtis?

Fiodoras Ivanyčius. Namie. Jis prąšė dabar jo netrukdyti.

Vasilijus Leonidyčius. Ką gi, matyt, klausia dvasią — ar parduoti žemę, ar ne. A, ką?

Fiodoras Ivanyčius. To negaliu pasakyti. Žinau, kad nuėjo nenuitaręs.

Vasilijus Leonidyčius. Kaip tu manai, Fiodorai Ivanyčiau, ar jis turi pinigų? A, ką?

Fiodoras Ivanyčius. Nežinau. Vargu. O kam jums? Juk praeitą savaitę jūs gavote nemažą sumelę.

Vasilijus Leonidyčius. Bet aš už šunis sumokėjau. O dabar juk tu žinai: mūsų nauja draugija, ir Petriščevas išrinktas, o aš iš Petriščevo skolinausi pinigų, tai dabar reikia už jį ir už save įmokėti. A, ką?

Fiodoras Ivanyčius. Kokia gi toji jūsų nauja draugija? Dviratininkų?

Vasilijus Leonidyčius. Ne, tuoj pasakysiu aš tau: tai nauja draugija. Labai, pasakysiu aš tau, rimta draugija. Ar tu žinai, kas pirmininkas? A, ką?

Fiodoras Ivanyčius. Kokia gi tai draugija?

Vasilijus Leonidyčius. Senoviškos veislės rusiškų šunų-kudlių auginimo draugija. A, ką? Ir pasakysiu aš tau: šiandien pirmasis posėdis ir arbatėlė. O pinigų nėra! Eisiu pas jį, pamėginsiu. (*Išeina pro duris*)

TRISDEŠIMTOJI SCENA

Valstiečiai, Fiodoras Ivanyčius ir artelninkas

1-asis valstietis (*Fiodorui Ivanyčiui*). Kas čia toks, gerbiamasis, buvo?

Fiodoras Ivanyčius (*šypsodamasis*). Jaunasis ponas.

3-čiasis valstietis. Įpėdinis, taip sakant. O, viešpatie! (*Slepia pinigų*) Matyt, geriau bus paslėpus kokas.

1-asis valstietis. O mums pasakojo, kad kariškis, kavalerijoje, maždaug, tarnauja.

Fiodoras Ivanyčius. Ne. Jis, kaip vienintelis sūnus, nuo karinės tarnybos atleistas.

3-čiasis valstietis. Tėvus išlaikyti, taip sakant paliktas. Tai teisingai.

2-asis valstietis (*linguoja galva*). Šitas tai jau išlaikys juos, ką ir bekalbėti.

3-čiasis valstietis. O, viešpatie!

TRISDEŠIMT PIRMOJI SCENA

*Fiodoras Ivanyčius, trys valstiečiai,
Vasilijus Leonidyčius ir (už jo tarpduryje)
Leonidas Fiodorovičius*

Vasilijus Leonidyčius. Ir visada šitaip. Tikrai nuostabu. Čia man sako, kodėl aš nieko neveikiu, o kai susiradau veikimo dirvą, įsisteigė kilniais tikslais rimta draugija, tai gaila tų trijų šimtų rublių!..

Leonidas Fiodorovičius. Pasakiau, kad negaliu, tai ir negaliu. Neturiu.

Vasilijus Leonidyčius. Bet juk pardavėte žemę.

Leonidas Fiodorovičius. Visų pirma, nepardaviau, o svarbiausia — palik mane ramybėj. Juk tau sakė, kad aš neturiu laiko. (*Užtrenkia duris*)

TRISDEŠIMT ANTROJI SCENA

Tie patys, be Leonido Fiodorovičiaus

Fiodoras Ivanyčius. Aš jums sakiau, kad dabar ne metas.

Vasilijus Leonidyčius. Na, ir būklė, pasakyčiau aš jums, a? Eisiu pas mamą, — vienintelis išsigelbėjimas. O čia iš proto kraustosi su savo spiritizmu ir visus pamiršo. (*Eina į viršų*)

Fiodoras Ivanyčius sėdasi skaityti laikraščio

TRISDEŠMT TREČIOJI SCENA

Tie patys. Nuo viršaus nušėpa Betsi ir Marja Konstantinovna. Paskui jas Grigorijus

Betsi. Karieta paduota?

Grigorijus. Paduota.

Betsi (*Marjai Konstantinovnai*). Einame, einame!
Aš mačiau, kad tai jis.

Marja Konstantinovna. Kas jis?

Betsi. Labai gerai žinote, kad Petriščėvas.

Marja Konstantinovna. Tai kurgi jis?

Betsi. Pas Vovą sėdi. Nagi pamatysite.

Marja Konstantinovna. O jei ne jis?

Valstiečiai ir artelninkas linkčioja

Betsi (*artelninkui*). Ar jūs iš Burdje, suknelę atnešėt?

Artelninkas. Tikrai taip. Liepkite atleisti.

Betsi. Bet aš nežinau. Tai mama.

Artelninkas. Nežinau kam. Man įsakyta nunešti ir paimti pinigų.

Betsi. Na, tai palaukite.

Marja Konstantinovna. Tai vis tas pats kostiumas šaradai?

Betsi. Taip, puikus kostiumas! O mama neima ir nenori mokėti.

Marja Konstantinovna. Kodėl gi?

Betsi. Ogi paklauskite mamą. Vovai už šunis 500 rublių sumokėti nebrangu, o 100 rublių už suknelę brangu. Negaliu gi aš vaidinti, atrodydama kaip baidyklė! (*Į valstiečius*) O čia kas tokie?

Grigorijus. Mužikai, kažkokią žemę perka.

Betsi. O aš maniau — medžiotojai. Jūs ne medžiotojai?

1-asis valstietis. Nieku būdu, poniam. Mes dėl žemės pirkimo akto, pas Leonidą Fiodorovičių.

Betsi. Kaip tai, pas Vovą turėjo ateiti medžiotojai? Bet ar jūs tikrai ne medžiotojai?

Valstiečiai tyli

Kokie kvailiai! (*Prieina prie durų*) Vova! (*Kvatoja*)

Marja Konstantinovna. Bet juk mes jį dabar sutikome.

Betsi. Turi malonumo prisiminti!.. Vova, tu čia?

TRISDEŠIMT KETVIRTOJI SCENA

Tie patys ir Petriščevas

Petriščevas. Vovos nėra, bet aš pasirengęs už jį padaryti viską, kas bus reikalaujama. Sveikos! Sveika, Marja Konstantinovna! (*Stipriai ir ilgai krato Betsi ranką, o paskui Marjai Konstantinovnai*)

2-asis valstietis. Žiūrėk, lyg vandenį pumpuotų.

Betsi. Pakeisti negalite, bet vis dėlto geriau negu niekas. (*Kvatoja*) Kokie jūsų reikalai su Vova?

Petriščevas. Reikalai? Reikalai fi-nansiniai, tai yra, mūsų reikalai — fi! ir kartu nansiniai, ir be to, dar finansiniai.

Betsi. Ką gi reiškia nansiniai?

Petriščevas. Tai klausimas! Čia ir yra pokštas, kad nieko nereiškia!

Betsi. Na, čia jums nepavyko, visiškai nepavyko! (*Kvatoja*)

Petriščevas. Juk negalima, kad kiekvieną kartą pavyktų. Tai kaip ir alegri. Alegri, alegri, o paskui ir laimi.

*Fiodoras Ivanyčius nueina į Leonido
Fiodorovičiaus kabinetą*

Tie patys, be Fiodoro Ivanyčiaus

Betsi. Na, tas nepavyko; o sakykite, jūs buvote vakar pas Mergasovus?

Petriščevas. Ne tiek pas mètė Gassof, kiek pas pėrė Gassof, ir netgi ne pas pėrė Gassof, o pas fils Gassof.¹

Betsi. Negali be jeu de mots?² Tai liga. O čigonai buvo? (*Juokiasi*)

Petriščevas (*dainuoja*). Ant prijuosčių gaidužėliai, auksu žiba skiauterėlės!..

Betsi. Mat, kokie laimingi! O mes nuobodžiavome pas Fofo.

Petriščevas (*tebedainuodamas*). Dievagojos, priesaikavo, kad lankys mane... Kaip toliau? Marja Konstantinovna, kaip toliau?

Marja Konstantinovna. Kad lankys mane kaip savą...

Petriščevas. Kaip? Kaip, Marja Konstantinovna? (*Kvatoja*)

Betsi. Cessez, vous devenez impossible!³

Petriščevas. J'ai cessé, j'ai bébé, j'ai dédė...⁴

Betsi. Tik vieną priemonę matau išvengti jūsų sąmojų — tai priversti jus dainuoti. Einam pas Vovą į kambarį, jis ir gitarą turi. Einam, Marja Konstantinovna, einam!

Betsi, Marja Konstantinovna ir Petriščevas nueina į Vasilijaus Leonidyčiaus kambarį

¹ Žodžių žaismas: Ne tiek pas močiutę Gasovą, kiek pas tėvelį Gasovą, ir netgi ne pas tėvelį Gasovą, o pas sūnų Gasovą.

² Žodžių žaismo?

³ Liaukitės, jūs darotės nepakenčiamas!

⁴ J'ai cessé — aš lioviausi. Toliau sąskambių žaismas. J'ai bébé — pažodžiui — aš turiu kūdikį.

TRISDEŠIMT ŠESTOJI SCENA

*Grigorijus, trys valstiečiai ir
artelninkas*

1-asis valstietis. O tos kieno?

Grigorijus. Viena — panelė, o kita — mamzelė, muzikos moko.

1-asis valstietis. Į mokslą, vadinasi, veda. O kokia daili. Tikras portretas.

2-asis valstietis. O kodėl už vyro neleidžia? Metelių tai jau, matyt, turi.

Grigorijus. Negi kaip pas jus, penkiolikos metų?

1-asis valstietis. O vyriokas tasai iš muzikantų, maždaug?

Grigorijus (*pamėgdžiodamas*). Iš muzikantų!.. Nieko jūs neišmanot!

1-asis valstietis. Tai tikrai, kvaili mes, vadinasi, neapsišvietę.

3-čiasis valstietis. O, viešpatie!

*Vasilijaus Leonidyčiaus kambary girdėti dainuojant
čigonų dainas, pritariant gitarai*

TRISDEŠIMT SEPTINTOJI SCENA

*Grigorijus, trys valstiečiai, artelninkas. Įeina Semionas ir jam iš paskos Tania.
Tania stebi tėvo susitikimą su sūnumi*

Grigorijus. Ko tu?

Semionas. Pas poną Kapčičą buvo pasiuntę.

Grigorijus. Na, ką?

Semionas. Žodžiu liepė pasakyti: šiandien nieku būdu negali atvykti.

Grigorijus. Gerai, aš pranešiu. (*Išeina*)

TRISDEŠIMT ASTUNTOJI SCENA

Tie patys, be Grigorijaus

Semionas (*tėvui*). Sveikas, tėveli! Dėdei Jefimui, dėdei Mitrijui — pagarba! Ar sveiki namie?

2-asis valstietis. Sveikas, Semionai.

1-asis valstietis. Sveikas, brolau.

3-čiasis valstietis. Sveikas, vaikine. Ar gyvas?

Semionas (*šypsodamasis*). Ką gi, tėveli, einame, gal arbatos išgersime?

2-asis valstietis. Palauk, baigsim reikalus, — ar gi nematai, kad nėr kada dabar.

Semionas. Na, gerai, aš prieangy lauksiu. (*Išeina*)

Tania (*bėga paskui jį*). Kodėl gi tu nieko nepasakei?

Semionas. Kaipgi dabar prie žmonių sakysi? Palauk, nueisime arbatos gerti, tada ir pasakysiu. (*Išeina*)

TRISDEŠIMT DEVINTOJI SCENA

*Tie patys, be Semiono. Fiodoras Ivanyčius
įeina ir sėdasi su laikraščiu prie lango*

1-asis valstietis. Na, ką gi, gerbiamasis, kaip mūsų reikalas?

Fiodoras Ivanyčius. Palaukite, tuojau išeis — baigia.

Tania (*Fiodorui Ivanyčiui*). O jūs, Fiodorai Ivanyčiau, iš kur žinote, kad baigia?

Fiodoras Ivanyčius. Aš žinau, kai jis baigia klausinėti, tada garsiai perskaito klausimą ir atsakymą.

Tania. Argi tiesa, kad su lėkštelės pagalba galima kalbėtis su dvasiomis?

Fiodoras Ivanyčius. Matyt, galima.

Tania. Na, ką gi, jos lieps jam pasirašyti — jis ir pasirašys?

Fiodoras Ivanyčius. O tai kaip?
Tania. Bet juk žodžiais jos nekalba?
Fiodoras Ivanyčius. Abécèle. Prieš kurią rai-
dę sustoja, jis ir pažymi.
Tania. Na, o jeigu per sijansą? ..

KETURIASDESIMTOJI SCENA

Tie patys ir Leonidas Fiodorovičius

Leonidas Fiodorovičius. Na, draugužiai
mano, negaliu. Labai norėčiau, bet niekaip negaliu. Jei
visus pinigus, tai kitas reikalas.

1-asis valstietis. Tai iš tikrųjų būtų labai gerai.
Bet žmonės neturtingi, ir tai nieku būdu negalima.

Leonidas Fiodorovičius. Negaliu, niekaip
negaliu. Štai ir jūsų dokumentas. Negaliu pasirašyti.

3-čiasis valstietis. Pasigailėk, tėvai, susimil-
damas.

2-asis valstietis. Tad ką gi daryti? Tai skriauda.

Leonidas Fiodorovičius. Skriaudos, brole-
liai, nėra. Tada vasarą aš jums sakiau: jei norite, dary-
kite. Jūs nepanorėjote, o dabar man negalima.

3-čiasis valstietis. Tėvai! pasigailėk. Kaip dabar
gyventi! Žemės maža, ne tiktai galvijo, — vištos, taip sa-
kant, ir tos nėra kur išleisti.

Leonidas Fiodorovičius eina ir sustoja tarpdury

KETURIASDESIMT PIRMOJI SCENA

*Tie patys, ponja ir daktaras nulipa iš viršaus.
Paskui juos Vasilijus Leonidyčius, linksmai ir
žaismingai nusiteikęs, dedasi pinigus į piniginę*

Ponja (susiveržusi, su skrybėlaitė). Tai išgerti?

Daktaras. Jei pasikartos, būtinai išgerkite. O
svarbiausia — atsargiau elkitės. Kaip jūs norite, kad tirš-

tas sirupas tekėtų pro plauko plonumo vamzdelį, jei tą vamzdelį mes dar suspausime? Negali! Taip ir tulžis. Juk visa tai labai paprasta.

P o n i a. Na, gerai, gerai.

D a k t a r a s. Taigi, gerai, o viskas po senovei; ši-taip, ponია, negalima, negalima! Na, viso geriausia!

P o n i a. Ne viso geriausio, o iki pasimatymo. Vakare aš vis dėlto jūsų laukiau, — be jūsų aš nesiryšiu.

D a k t a r a s. Gerai, gerai. Jei laiko turėsiu, užsuksiu.
(Išėina)

KETURIASDEŠIMT ANTROJI SCENA

Tie patys, be daktaro

P o n i a (*pamačiusi valstiečius*). Čia kas? Kas čia? Kokie čia žmonės?

Valstiečiai linkčioja

F i o d o r a s I v a n y č i u s. Tai valstiečiai nuo Kursko pas Leonidą Fiodorovičių žemės pirkti.

P o n i a. Aš matau, kad valstiečiai, bet kas juos įleido?

F i o d o r a s I v a n y č i u s. Leonidas Fiodorovičius liepė. Jis ką tik kalbėjosi su jais dėl žemės pardavimo.

P o n i a. Dėl kokio pardavimo? Visiškai nereikia parduoti. O svarbiausia — kaip galima leisti iš gatvės žmones į namus? Kaip leisti žmones iš gatvės? Negalima leisti į namus žmonių, kurie nakvojo dievai žino kur... (*Vis labiau ir labiau nirsta*) Rūbuose, aš manau, kiekviena raukšlėlė pilna mikrobo: skarlatinos mikrobo, raupų mikrobo, difterito mikrobo. Bet juk jie iš Kursko, iš Kursko gubernijos, kur siaučia difteritas!.. Daktare, daktare! Sugrąžinkite daktarą!

Leonidas Fiodorovičius išeina, uždarydamas duris. Grigorijus išeina daktaro

KETURIASDEŠIMT TREČIOJI SCENA

Tie patys, be Leonido Fiodorovičiaus ir Grigorijaus

Vasilijus Leonidyčius (*pučia dūmus į valstiečius*). Nieko, mama, jei norite, aš juos taip aprūkysiu, kad visiems mikrobams bus kaput? A, ką?

Ponia rūščiai tyli, laukdama grįžtant daktaro

Vasilijus Leonidyčius (*valstiečiams*). O kiaulių jūs auginate? Čia tai apsimoka!

1-asis valstietis. Tai jau pasidarbuojam kai kada ir kiaulių srity.

Vasilijus Leonidyčius. Tokių... Kriu, kriu! (*Kriuksi kaip paršelis*)

Ponia. Vova, Vova, liaukis!

Vasilijus Leonidyčius. Panašiai? A, ką?

1-asis valstietis. Iš tikrųjų, panašiai.

Ponia. Vova, liaukis, aš tau sakau!

2-asis valstietis. Kas gi čia dabar?

3-čiasis valstietis. Sakiau, kol kas būtų buvę geriau, kur apsistojom.

KETURIASDEŠIMT KETVIRTOJI SCENA

Tie patys, daktaras ir Grigorijus

Daktaras. Na, kas dar? Kas yra?

Ponia. Jūs štai sakote, kad nesijaudinčiau. Na, bet kaip čia būti rami? Du mėnesiai sesers nematau, sauguosiu kiekvieno abejotino lankytojo. Ir štai žmonės iš Kursko, tiesiog iš Kursko, kur siaučia difteritas, — mano namų viduje!

Daktaras. Tai yra šitie vyrukai?

Ponia. Na, taigi, tiesiog iš difteritinės vietovės!

Daktaras. Jei iš difteritinės vietovės, tai, suprantama, neatsargu, bet vis dėlto labai jaudintis nėra ko.

P o n i a. Betgi jūs pats liepiate būti atsargiems?!

D a k t a r a s. Na, taip, na, taip, tik nėra ko labai jaudintis.

P o n i a. Kaipgi tat? Pilną dezinfekciją reikia padaryti.

D a k t a r a s. Kam pilną, tai per brangu — trys šimtai rublių, o ko gero ir brangiau. Aš jums patarsiu, kaip pigiai ir gerai. Paimkite didelį butelį vandens...

P o n i a. Virinto?

D a k t a r a s. Vis vien. Geriau virinto... Į butelį vandens įpilkite valgomąjį šaukštą salicilio rūgšties ir liepkite viską, prie ko tik prisilietė, nuplauti, o juos pačius, tuos vyrukus, žinoma, laukan. Štai ir viskas. Tada galėsite būti rami. To paties skiedinio dvi tris stiklinėles pro pulverizatorių ir į orą papurkškite, ir pamatysite, kaip bus gerai. Visai saugu bus!

P o n i a. Kur Tania? Pašaukite Tanią!

KETURIASDEŠIMT PENKTOJI SCENA

Tie patys ir T a n i a

T a n i a. Ką paliepsite?

P o n i a. Matei tualetu kambary didelį butelį?

T a n i a. Ar tą, iš kurio vakar skalbėją šlakstėt?

P o n i a. Na, taip, o kokį gi kitą? Tad paimk tą butelį, bet pirmiau išplauk su muilu tą vietą, kur jie stovėjo, paskui tuo...

T a n i a. Klausau. Aš žinau kaip.

P o n i a. O paskui paimk pulverizatorių... Tačiau aš grįžusi pati tai padarysiu.

D a k t a r a s. Taip ir padarykite, ir nebijokite. Na, tad iki pasimatymo, iki vakaro. (*Išeina*)

KETURIASDEŠIMT SESTOJI SCENA

Tie patys, be daktaro

Ponia. O juos lauk iš čia, lauk, kad jų nė kvapo neliktų. Lauk, lauk. Eikite, ko spoksote?

1-asis valstietis. Tikrai, lyg kokiems kvailiams mums siūlo...

Grigorijus (*išprašydamas valstiečius*). Na, na, eikite, eikite.

2-asis valstietis. Atiduok mano skarelę!

3-čiasis valstietis. O, viešpatie! Aš sakiau — būtų buvę geriau kol kas, kur apsistojome.

Grigorijus išstumia jį

KETURIASDEŠIMT SEPTINTOJI SCENA

*Ponia, Grigorijus, Fiodoras Ivanyčius,
Tania, Vasilijus Leonidyčius ir
artelninkas*

Artelninkas (*keliskart mėginęs prabilti*). Ar bus koks atsakymas?

Ponia. A, tai iš Burdje? (*Karščiuodamasi*) Jokio, jokio, neškite atgal. Aš jai sakiau, kad šitokio kostiumo nesu užsakiusi ir savo dukrai nešioti neleisiu.

Artelninkas. Nieko nežinau, mane siuntė.

Ponia. Eikite, eikite, neškite atgal. Aš pati užvažiuosiu.

Vasilijus Leonidyčius (*iškilmingai*). Pone Burdje pasiuntiny, eikite sau!

Artelninkas. Seniai būtų mėt pasakę. Ko gi aš penkias valandas sėdėjau?

Vasilijus Leonidyčius. Burdje pasiuntiny, eikite sau!

Ponia. Liaukis, susimildamas.

Artelninkas išeina

KETURIASDEŠIMT AŠTUNTOJI SCENA

Tie patys, be artelninko

Ponia. Betsi! Kur jinai? Amžinai jos lauk.

Vasilijus Leonidyčius (*visa gerkle šaukia*).
Betsi! Petriščevai! Greičiau eikite čia! Greičiau! Greičiau!
A, ką?

KETURIASDEŠIMT DEVINTOJI SCENA

*Tie patys, Petriščevas, Betsi ir Marja
Konstantinovna*

Ponia. Amžinai tavęs lauk.

Betsi. Priešingai, aš jūsų laikiu.

Petriščevas palenkia galvą ir bučiuoja poniai ranką

Ponia. Sveiki! (*Betsi*) Visada atsikerti!

Betsi. Jei jūs, mama, blogai nusiteikusi, tai aš vė-
čiau nevažiuosiu.

Ponia. Važiuojame ar nevažiuojame?

Betsi. Važiuojame, ką gi darysi.

Ponia. Matei iš Burdje?

Betsi. Mačiau ir labai džiaugiaus. Aš užsisakiau
kostiumą ir apsilinksu jį, kai už jį bus sumokėti pinigai.

Ponia. Aš nemokėsiu ir neleisiu vilktis nepadorų
kostiumą.

Betsi. Kodėl jis pasidarė nepadorus? Čia buvo pa-
dorus, čia vėl pruderie¹ jus apėmė...

Ponia. Ne pruderie, o perdirbti visą juosmenį, tada
bus galima.

Betsi. Mama, tai tikrai nepakenčiama!

Ponia. Na, renkis.

Sėdasi. Grigorijus auna botus

¹ perdėtas drovumas

Vasilijus Leonidyčius. Marja Konstantinov. na! Ar jūs matote, kaip tuščia prieškambarė?

Marja Konstantinovna. O ką? (*Juokiasi avansu*)

Vasilijus Leonidyčius. Ogi Burdje pasiuntinys išėjo. A, ką? Gerai? (*Garsiai kvatoja*)

Ponia. Na, važiuojame! (*Eina pro duris ir tuoj pat grįžta*) Tania!

Tania. Ką paliepsite?

Ponia. Fifikos be manęs neperšaldykite. Jei prašysis išleidžiama, tai būtinai apvilkite geltonuoju chatėliu. Ji ne visai sveika.

Tania. Klausau.

Ponia, Betsi ir Grigorijus išeina

PENKIASDEŠIMTOJI SCENA

*Petriščevas, Vasilijus Leonidyčius,
Tania ir Fiodoras Ivanyčius*

Petriščevas. Na, ką, gavai?

Vasilijus Leonidyčius. Pasakysiu aš tau, sunkiai. Iš pradžių kyštelėjau nosį pas tėvą, — suurgė ir išvijo. Aš pas motiną, — na ir gavau. Čia! (*Ploja per kišenę*) Jei jau aš nusitversiu, tai nuo manęs nepaspruksi. . . Nors mirk, nepaspruksi. A, ką? Juk šiandien atves mano vilkšunius.

*Petriščevas ir Vasilijus Leonidyčius
apsirengia ir išeina. Tania eina paskui juos*

PENKIASDEŠIMT PIRMOJI SCENA

Fiodoras Ivanyčius vienas

Fiodoras Ivanyčius. Taip, vis nemalonus. Ir kodėl jie negali gyventi santaikoj? Tiesą pasakius, jaunoji karta — nebe tas. O moterų karalystė? Andai

Leonidas Fiodorovičius norėjo užsistoti, bet, pamatęs, kad ji ekstazėje, užtrenkė duris. Reto gerumo žmogus! Taip, reto gerumo... Čia gi kas? Tania vėl juos atsiveda.

PENKIASDEŠIMT ANTROJI SCENA

Fiodoras Ivanyčius, Tania ir trys valstiečiai

Tania. Eikite, eikite, dėdulės, nieko.

Fiodoras Ivanyčius. Kodėl gi tu vėl juos atsivedei?

Tania. O kaipgi, Fiodorai Ivanyčiau, balandėli, reikia gi kaip nors jiems padėti. O aš jau vienu kartu išmazgosiu.

Fiodoras Ivanyčius. Bet juk reikalas neišdegs, aš jau matau.

1-asis valstietis. Kaip čia, gerbiamasis, mūsų reikalą pajudinti? Jūs, gerbiamasis, kaip nors pasistenkite, o jau mes, atsilygindami už triūsą, kaimo vyrijos vardu padėką pareikšti tikrai galime.

3-čiasis valstietis. Pasistenk, sakalėli, — gyventi nebegalima. Žemės maža, — ne tiktai galvijo, o vištos, taip sakant, ir tos nėra kur išleisti.

Nusilenkia

Fiodoras Ivanyčius. Gaila man jūsų, betgi nežinau, broleliai. Aš visai jus suprantu. Bet juk jis nesutiko. Tai kaip dabar? O ir ponias dar nesutinka. Vargiai! Na, bet duokite raštą, — nueisiu, pamėginsiu, paprašysiu jį. (*Išsina*)

PENKIASDEŠIMT TREČIOJI SCENA

Tania ir trys valstiečiai (dūsauja)

Tania. Pasakykite man, dėdulės, kokias kliūtis jūs čia turite nugalėti?

1-asis valstietis. Taigi štai tik kad parašą padėtų.

Tania. Tik kad ponas popierius pasirašytų, taip?

1-asis valstietis. Tiek ir tereikia, kad tik parašą padėtų ir pinigų paimtų, ir būtų baigta.

3-čiasis valstietis. Tik parašytų: kaip muzikėliai, taip sakant, nori, taip ir aš noriu. Ir visas reikalas: paėmei, pasirašei, ir baigta.

Tania. Tik pasirašyti? Popierius kad tik pasirašytų ponas? (*Susimąsto*)

1-asis valstietis. Taigi, nuo to viskas ir priklauso. Pasirašei, vadinasi, ir daugiau nieko.

Tania. Jūs palaukite, ką Fiodoras Ivanyčius pasakys... Jeigu jis neįkalbės, aš išmėginsiu vieną pokštą.

1-asis valstietis. Apmausi?

Tania. Pabandysiu.

3-čiasis valstietis. Vai, mergaitė, padėti nori. Tik išrūpink tu, kas reikia, visą gyvenimą, taip sakant, maitinti tave įsipareigosime. Šit kaip!

1-asis valstietis. Jei tokį reikalą sutvarkytum, tikrai galima auksu apipilti.

2-asis valstietis. Ką jau bekalbėti!

Tania. Tikrai neprižadu; kaip sakoma: rizika — ne muzika, o...

1-asis valstietis. Jei pasiklausi — galva nenukris. Iš tikrųjų.

PENKIASDEŠIMT KETVIRTOJI SCENA

Tie patys ir Fiodoras Ivanyčius

Fiodoras Ivanyčius. Ne, broleliai, nesikloja jūsų reikalai, nesutiko ir nesutiks. Imkite popierius. Eikite, eikite.

1-asis valstietis (*paima raštą, Taniai*). Tai jau į tave, maždaug, savo viltį dedame.

T a n i a. Tuoju, tuoj. Jūs eikite, gatvėje palaukite, o aš tučtuojau išbėgsiu, pasakysiu.

Valstiečiai išeina

PENKIASDEŠIMT PENKTOJI SCENA

Fiodoras Ivanyčius ir Tania

T a n i a. Fiodorai Ivanyčiau, balandėli, paprašykite poną, kad jis pas mane ateitų. Man reikia jam žodelį pasakyti.

F i o d o r a s I v a n y č i u s. Kas gi tai per naujovės?

T a n i a. Reikia, Fiodorai Ivanyčiau. Paprašykite, susimildamas, nieko blogo, dievaži.

F i o d o r a s I v a n y č i u s. Koks tat reikalas?

T a n i a. Mažutė paslaptis. Aš jums paskui pasakysiu. Jūs tik praneškite.

F i o d o r a s I v a n y č i u s (*šypsodamasis*). Ir ką tik tu čia sumanei, nesuprantu! Na, bet pranešiu, pranešiu. (*Išeina*)

PENKIASDEŠIMT ŠESTOJI SCENA

Tania viena

T a n i a. Tikrai, padarysiu. Juk jis pats sakė, kad Semione jėga glūdinti, o aš juk viską žinau, kaip daryti. Anuomet niekas nesusiprotėjo. O dabar pamokysiu Semioną. O nepasiseks, tiek to. Negi nuodėmė?

PENKIASDEŠIMT SEPTINTOJI SCENA

Tania, Leonidas Fiodorovičius ir iš paskos jų Fiodoras Ivanyčius

L e o n i d a s F i o d o r o v i č i u s (*šypsodamasis*). Štai kas interesantė! Koks gi reikalas?

Tania. Mažutė paslaptis, Leonidai Fiodorovičiau. Leiskite jums vienui vienam pasakyti.

Leonidas Fiodorovičius. Kodėl taip? Fiodorai, išeišk valandėlei.

PENKIASDEŠIMT ASTUNTOJI SCENA

Leonidas Fiodorovičius ir Tania

Tania. Aš gyvenau ir išaugau jūsų namuose, Leonidai Fiodorovičiau, už viską jums esu dėkinga, todėl pasisakysiu, kaip tikram tėvui. Pas jus gyvena Semionas, ir nori jis mane vesti.

Leonidas Fiodorovičius. Štai kaip!

Tania. Pasisakysiu jums, kaip prieš dievą. Pasitarti neturiu su kuo, nes esu našlaitė.

Leonidas Fiodorovičius. Ką gi, kodėl gil jis, rodos, vaikiną geras.

Tania. Tas teisybė, viskas būtų gerai, tik dėl vieno aš abejoju. Ir norėjau paklausti jus: jame yra kažkas, o aš ir suprasti negaliu... kad nebūtų kas bloga.

Leonidas Fiodorovičius. Ką, gal jis geria?

Tania. Ne, apsaugok dieve! Aš žinau, kad spiritiškumas yra...

Leonidas Fiodorovičius. Žinai?

Tania. Kaipgi! Aš gerai suprantu. Kiti, tikrai, dėl tamsumo to nesupranta...

Leonidas Fiodorovičius. Na, tai ką?

Tania. Aš baiminuosi dėl Semiono. Su juo šitaip būna.

Leonidas Fiodorovičius. Kas būna?

Tania. Ogi kaip ir spiri... tiškumas. Žmonių apie tai paklauskite. Kai tik jis prie stalo užsnūsta, bematant stalias ima drebėti, visas ima girgždėti: tuk, tu... tuk! Ir žmonės visi girdėjo.

Leonidas Fiodorovičius. Kaip tik tai, ką šiandien rytą Sergiejui Ivanovičiui sakiau. Na?..

Tania. Arba... palaukite, kada tai buvo?.. Taip, trečiądienį. Susėdome pietauti. Tik atsistojo jis prie stalo, o šaukštas pats jam į ranką — strikt!

Leonidas Fiodorovičius. A, tai įdomu! Į ranką strikt? Ką gi jis, užsnūdo?

Tania. To tai nepastebėjau. Rodos, kad užsnūdo.

Leonidas Fiodorovičius. Na?..

Tania. Na, tai aš ir baiminuos, ir apie tai paklaust norėjau, ar tas nekenks? Juk kartu gyventi reikės, o pas jį toks dalykas.

Leonidas Fiodorovičius (*šypsodamasis*). Ne, nebijok, čia nieko blogo nėra. Tai tik reiškia, kad jis — mediumas, ne kas kita kaip mediumas. Aš ir anksčiau žinojau, kad jis mediumas.

Tania. Štai kas... O aš bijojau!

Leonidas Fiodorovičius. Ne, nebijok, nieko. (*Pats sau*) Na ir puiku. Kapčičo nebus, mes jį šiandien ir išbandysime... Ne, tu, brangioji, nebijok, jis ir geras vyras bus, ir visa kita... O čia tai ypatinga jėga, ji pas visus yra. Tik pas vienus silpnesnė, pas kitus stipresnė.

Tania. Labai dėkoju jums. Aš dabar ir nebegalvosiu. O tai aš bijojau... Ką reiškia mūsų nemokšiškumas!

Leonidas Fiodorovičius. Ne, ne, nebijok... Fiodorai!

PENKIASDEŠIMT DEVINTOJI SCENA

Tie patys ir Fiodoras Ivanyčius

Leonidas Fiodorovičius. Aš išeinu iš namų. Vakarop viską paruošk seansui.

Fiodoras Ivanyčius. Bet juk Kapčičo nebus.

Leonidas Fiodorovičius. Nieko, vis tiek.
(*Velkasi apsiaustą*) Bus bandomasis seansas su savu
mediumu. (*Išeina*)

Fiodoras Ivanyčius išlydi jį

SESIASDEŠIMTOJI SCENA

Tania viena

Tania. Patikėjo, patikėjo! (*Spygauja, šokinėja*) Die-
važi patikėjo! Tai stebuklas! (*Spygauja*) Dabar padary-
siu, kad tik Semionas nepabūgtų.

SESIASDEŠIMT PIRMOJI SCENA

Tania ir Fiodoras Ivanyčius (sugrįžta)

Fiodoras Ivanyčius. Na, ką gi, pasakei savo
paslaptį?

Tania. Pasakiau. Aš ir jums pasakysiu, bet tik pas-
kui... O aš ir į jus, Fiodorai Ivanyčiau, turiu prašymą.

Fiodoras Ivanyčius. Koks gi į mane prašy-
mas?

Tania (*droviai*). Jūs man lyg antras tėvas buvote,
aš jums kaip prieš dievą būsiu atvira.

Fiodoras Ivanyčius. Tik be jokių vingių, sa-
kyk, koks reikalas.

Tania. Ką čia reikalas? Reikalas — tas, kad Semio-
nas mane vesti nori.

Fiodoras Ivanyčius. Šit kaip! Užtat aš pa-
stebiu...

Tania. Bet ko gi man slėptis? Esu našlaitė, o jūs
pats žinote čionykštį miestišką paprotį: kiekvienas kim-
ba; kad ir Grigorijus Michailyčius, tiesiog praeiti neduo-
da. Taip pat ir tas... žinote? Jie mano, kad aš sielos
neturiu, kad aš jiems tik pažaisti skirta...

Fiodoras Ivanyčius. Esi protinga, už tai pagirti galima! Na, tai ką gi?

Tania. Semionas rašė tėvui, o jis, tėvas, šiandien, mane pamatęs, tuoj ir sako: išdyko, — apie sūnų tatai... Fiodorai Ivanyčiaui! (*Nusilenkia*) Būkite man tėvu, pakalbėkite su seniu, Semiono tėvu. Aš nusivesčiau juos į virtuvę, o jūs užeitumėt ir pakalbėtumėt su seniu.

Fiodoras Ivanyčius (*šypsodamasis*). Vadinasi, aš būsiu piršlys? Ką gi, galima.

Tania. Fiodorai Ivanyčiaui, balandėli, būkite man vietoj tikro tėvo, o aš visą amžių už jus dievui melsiuosi.

Fiodoras Ivanyčius. Gerai, gerai, užėisiu. Jei prižadu, tai padarysiu. (*Pasiima laikraštį*)

Tania. Antruoju tėvu būsite man.

Fiodoras Ivanyčius. Gerai, gerai.

Tania. Tai aš tikėsiuosi... (*Išeina*)

SESIASDEŠIMT ANTROJI SCENA

Fiodoras Ivanyčius vienas

Fiodoras Ivanyčius (*linguoja galva*). Maloni mergaitė, gera. O juk kiek jų, tokių, žūsta, kai pagalvoji. Tik vieną kartą paslydo, — ir eina iš rankų į rankas... Paskui purve jau nebesurasi jos. Ne prasčiau, kaip Natalja vargšėlė... O taip pat buvo gera, taip pat motina gimdė, puoselėjo, augino... (*Ima laikraštį*) Nagi, ką mūsų Ferdinandas, kaip jis sukasi?

Uždanga

ANTRASIS VEIKSMAS

Scena vaizduoja tarnų virtuvės vidų. Išsivilkę ir suprakaitavę, valstiečiai sėdi prie stalo ir geria arbatą. Fiodoras Ivanyčius su cigaru kitame scenos gale. Ant krosnies senasis virėjas, pirmosiose keturiose scenose nematomas

PIRMOJI SCENA

Trys valstiečiai ir Fiodoras Ivanyčius

Fiodoras Ivanyčius. Aš tau patariu nekliudyti. Jeigu jam patinka ir jai taip pat, tai ir tegu. Mergina gera, dora. Tu nežiūrėk, kad ji dailiai apsirengusi. Mieste gyvenant kitaip negalima. O mergina protinga.

2-asis valstietis. Ką gi, jei jis nori. Jis gyvens su ja, o ne aš. Tik jau labai švari. Kaip ją ir į trobą įsivesi? Anytai tai ir paglostyti nesiduos.

Fiodoras Ivanyčius. Čia, broleli tu mano, ne švarumas, o būdas svarbu. Jei gero būdo, tai bus paklusni ir gerbs.

2-asis valstietis. Tai jau priimsiu, jei vaikinai taip panūdo būtinai ją vesti. Su nemylima gyventi taip pat vargas! Su sene pasitarsiu, ir tegu.

Fiodoras Ivanyčius. Na, tai sutarta.

2-asis valstietis. Tai jau matyti, kad taip.

1-asis valstietis. Ir kaip tau, Zacharai, sekasi: atvažiavai su reikalu, o žiūrėk — kokią gražuolę sau į marčias išsipiršai. Dabar tik aplaistyti, vadinas, kad būtų chvormališkai.

Fiodoras Ivanyčius. To visai nereikia.

Nejauki tylą

Jūsų valstietišką gyvenimą aš juk labai gerai suprantu. Pasakysiu jums — aš pats galvoju, kur žemelės nusi-pirkti. Pasistatysčiau namelius ir ūkininkaučiau. Kad ir jūsų krašte.

2-asis valstietis. Maloniausias dalykas!

1-asis valstietis. Tikrai, prie pinigų galima ir kaime visokių malonumų turėti.

3-čiasis valstietis. Ką ir bekalbėti! Kaime žmo-gus, taip sakant, visados laisvas, tai ne taip, kaip mieste.

Fiodoras Ivanyčius. Ką, ar priimsite į bend-ruomenę, jei pas jus įsikursiu?

2-asis valstietis. Kodėl gi nepriimti? Senius deg-tine pavaišinsi, beregint priims.

1-asis valstietis. Smulkę, maždaug, ar traktierių atidarysite, gyvenimas bus toks, kad net mirti nebesi-norės. Karaliauk, ir daugiau nieko.

Fiodoras Ivanyčius. Pamatysime. Norisi se-natvėje ramiai pagyventi. Gyventi man ir čia gerai, — gaila ir palikti: juk Leonidas Fiodorovičius — reto geru-mo žmogus.

1-asis valstietis. Tai teisybė. Bet kodėl gi jis mūsų reikalą? .. Argi jau taip ir liks be pasėkų?

Fiodoras Ivanyčius. Jis tai norėtų.

2-asis valstietis. Matyti, žmonos bijo.

Fiodoras Ivanyčius. Nebijo, bet ir sutarimo nėra.

3-čiasis valstietis. O tu, tėvai, pasistengtum, nes kaipgi mums reikės gyventi? Žemės maža. . .

Fiodoras Ivanyčius. Pažiūrėsime, kuo baig-sis Tatjanos pastangos. Juk ji apsiėmė.

3-čiasis valstietis (*geria arbatą*). Tėvai, susimil-damas! Žemės maža, ne tikslai galvijo, — vištos, taip sa-kant, ir tos nėra kur išleisti.

Fiodoras Ivanyčius. Kad tai nuo manęs pareitų... *(2-jam valstiečiui)* Tai taip, broleli, piršliais mudu būsimė. Baigtas Tanios reikalas?

2-asis valstietis. Jei jau aš pasakiau, tai ir be išgertuvių nekeisiu savo nuomonės. Kad tik mūsų reikalas gerai baigtųsi.

ANTROJI SCENA

Tie patys. Įeina virėja, dirsteli į viršukrošnį, rodo tenai ženklais ir tuoj pat ima gyvai kalbėtis su Fiodoru Ivanyčium

Virėja. Semioną iš ponų virtuvės tik ką pašaukė į viršų; ponas ir tasai, kuris kartu su juo dvasias šaukia, tas plikis, pasodino jį ir liepė vietoj Kapčičo veikti.

Fiodoras Ivanyčius. Ko tu meluoji!

Virėja. Kaipgi! Taniai Jakovas dabar sakė.

Fiodoras Ivanyčius. Keista!

TREČIOJI SCENA

Tie patys ir vežikas

Fiodoras Ivanyčius. Ko tu?

Vežikas *(Fiodorui Ivanyčiui)*. Taip ir sakykite, kad aš neparsisamdžiau gyventi su šunimis. Tegul gyvena kas nori, o aš gyventi su šunimis nesutinku.

Fiodoras Ivanyčius. Su kokiais šunimis?

Vežikas. Ogi tris Vasilijaus Leonidyčiaus šunis atvedė pas mus į vežikų kambarį. Pribiaurojo, staugia, o prisiartinti negalima — kanda. Pikti kaip velniai! — dar gali suėsti! Tik ir norisi tvoti jiems pliauska per kojas.

Fiodoras Ivanyčius. Kada gi atvedė?

Vežikas. Ogi šiandien parvedė iš parodos, kažkokie brangūs, ypatingos veislės, ar ką, nelabasis juos žino.

Arba šunys vežikų kambary tegu gyvena, arba vežikai. Taip ir pasakykite.

Fiodoras Ivanyčius. Taip, tai netvarka. Eisiu pasiklausti.

Vežikas. Gal juos čia, pas Lukerją?

Virėja (*karštai*). Čia žmonės pietauja, o tu šunis nori uždaryti. Jau ir taip...

Vežikas. O pas mane durtiniai, apklotai, pakinktai. O švaros reikalauja. Na, gal į kiemsarginę, ar ką.

Fiodoras Ivanyčius. Reikia Vasilijui Leonidyčiui pasakyti.

Vežikas (*piktai*). Užsikartų sau ant sprando tuos šunis ir vaikščiotų su jais, bet ne — arkliais važinėti nori. Gražuolėlį pagadino be reikalo. O koks arklys buvo!.. Et, gyvenimas! (*Išėina, trenkdamas durimis*)

KETVIRTOJI SCENA

Tie patys, be vežiko

Fiodoras Ivanyčius. Taip, netvarka, netvarka! (*Valstiečiams*) Na tai ką gi, likite kol kas sveiki, vyručiai!

Valstiečiai. Sudie.

Fiodoras Ivanyčius išėina

PENKTOJI SCENA

Tie patys, be Fiodoro Ivanyčiaus

Kai tik Fiodoras Ivanyčius išėina, ant krosnies pasigirsta krenksėjimas

2-asis valstietis. Jau gi ir blizga, nelyginant koks jenerolas.

Virėja. Ką jau ir bekalbėti! Atskiras kambarys, ponų baltiniai, arbata, cukrus ir visas maistas — nuo ponų stalo.

Senasis virėjas. Kaip velniui negyventi, — prisivogė!

2-asis valstietis. Kas gi ten ant krosnies?

Virėja. Ogi taip, žmogelis vienas.

Tyla

1-asis valstietis. Na, bet ir jūsų, — mačiau aš vakarieniavote, — išlaikymas labai geras.

Virėja. Skųstis negalima. Tam ji nešykšti. Sekmadieniais baltas pyragas, pasninko dienomis žuvis, o kas nori, gali ir mėsiską valgyti.

2-asis valstietis. Negi per pasninką kas mėsa ryja?

Virėja. Ogi beveik visi! Pasninkauja tik vežikas (ne tasai, ką buvo atėjęs, o senasis), ir Sioma, ir aš, ir akanomė, o visi kiti mėsiską ryja.

2-asis valstietis. Na, o pats ponas?

Virėja. Tai, pasakė! Jis liovėsi ir galvojęs apie pasninkus.

3-čiasis valstietis. O, viešpatie!

1-asis valstietis. Nieko nepadarysi — ponai, pagal knygas gyvena. Išmintis, mat!

3-čiasis valstietis. Kasdien ragaišis, tur būt?

Virėja. Tai, ragaišis! Nematė jie tavo ragaišio! Pažvelgtum į jų maistą: ir ko tik, ko tiktai nėra!

1-asis valstietis. Poniškas maistas, žinoma, lengvas.

Virėja. Lengvas, tai lengvas, — na, bet ir ryja!

1-asis valstietis. Turi apekitą, vadinas.

Virėja. Tam jie užgeria. Tų saldžių vynų, degtinės, putojančių antpilų prie kiekvieno valgio — vis atskirai. Valgo ir užgeria, valgo ir užgeria.

1-asis valstietis. Vadinas, taip ir nuslenka mais-tas proporcijoj su gėrimais.

Virėja. Bet kad jau godūs ėsti — baisu! Jie ne taip, kaip visi žmonės, kad atsisėstų, pavalgytų, persi-žegnotų ir atsistotų, bet be paliovos valgo.

2-asis valstietis. Kaip kiaulės, į lovį su kojomis.

Valstiečiai juokiasi

Virėja. Tik praplėšė akis, dievui dėkui, tuoj virtu-vą, arbatos, kavos, ščikoliado. Du virtuvus ištuštino, jau trečią kaisk. O čia pusryčiai, čia pietūs, čia vėl kava. Tik baigė, tuoj vėl arbata. O čia užkandžiai prasideda: saldainiai, mėtiniai meduoliai — ir galo nėra. Lovoį gu-lėdami — ir tai valgo.

3-čiasis valstietis. Vaje, vaje! (*Kvatoja*)

1-asis ir 2-asis valstiečiai. Ką gi tu?..

3-čiasis valstietis. Kad nors vieną dieneleį taip pagyventi!

2-asis valstietis. Na, o kada gi darbus dirba?

Virėja. Kokie jų darbai? Pakortuoti ir fortepijonu paskambinti — tiek ir to darbo. Panelė, toji tai, vos tik akis praplėšė, tuoj prie fortepijono, ir pila! O toji, kuri gyvena, mokytoja, stovi, laukia, kol fortepijonas bus laisvas; kai tik baigia viena, tuoj kita ima pilti. O kar-tais du fortepijonus sustato ir po du, keturiose plėšia. Taip plėšia, jog net čia girdėti.

3-čiasis valstietis. Ak, viešpatie!

Virėja. Taigi, tiek ir to darbo: fortepijonai ir kor-tos. Nespėjo suvažiuoti, tuoj kortos, vynas, užsirūko — ir taip visą naktį. Tik pabudo — vėl valgyti!

ŠEŠTOJI SCENA

Tie patys ir Semionas

Semionas. Gero apetito!

1-asis valstietis. Labai prašom, sėskite.

Semionas (*prieina prie stalo*). Labai dėkoju.

1-asis valstietis pila jam arbatos

2-asis valstietis. Kur buvai?

Semionas. Buvau viršuje.

2-asis valstietis. Na, kokie ten reikalai?

Semionas. O ir nesuprasi. Nežinau, kaip pasakyti.

2-asis valstietis. Tai ką gi, kas yra?

Semionas. Nežinau, kaip ir pasakyti, kažkokias jėgas manyje tyrė. Bet aš nesuprantu. Tatjana sako: daryk, sako, mes mūsų muzikams žemės išrūpinsime, — parduos.

2-asis valstietis. Bet kaipgi ji tat padarys?

Semionas. Nesuprantu aš jos, ji nesako. Tik sako, daryk, ką liepiu!

2-asis valstietis. Ką gi daryti?

Semionas. Šiuo metu nieko. Pasodino mane, užgesino šviesą, liepė miegoti. O Tatjana čia pat pasislėpė. Jie nemato, o aš matau.

2-asis valstietis. Kam gi visa tai?

Semionas. O dievai juos žino, — nesuprasi.

1-asis valstietis. Žinoma, laikui praleisti.

2-asis valstietis. Na, matyt, šitų gudrybių mudu nesuprasim. O tu geriau pasakyk: pinigų daug išėmei?

Semionas. Nė kiek, visa alga tebėra, 28 rubliai.

2-asis valstietis. Tai gerai. Na, o jei dievas duos, dėl žemės susitarsim, tai aš tave, Siomka, namo pasiimsiu.

Semionas. Labai malonu.

2-asis valstietis. Išdykai tu, aš manau. Arti nebenorėsi?

Semionas. Arti? Nors ir dabar. Šienauti, arti, visa tai aš sugebėsiu.

1-asis valstietis. O vis dėlto, maždaug, po miestiško gyvenimo nebevilios.

Semionas. Niekio, ir kaime galima gyventi.

1-asis valstietis. O štai dėdė Mitrijus į tavo vietą taikosi, lengvo gyvenimo panorą.

Semionas. Nusibos, dėdė Mitrijau. Atrodo lengva, o bėgiojimo irgi daug. Nusikamuosi.

Virėja. Kad tu, dėdė Mitrijau, jų balių pasižiūrėtum. Tai nustebtum!

3-čiasis valstietis. O ką, vis valgo?

Virėja. Kur tau? Pažiūrėtum, kas buvo! Mane Fiodoras Ivanyčius įsivedė. Pažiūrėjau aš: ponios — net baisu! Išsipusčiusios, išsidabinusios, kad jas kur! O ligi šios vietos nuogos, ir nuogom rankom.

3-čiasis valstietis. O, viešpatie!

2-asis valstietis. Tfu, biaurybės!

1-asis valstietis. Vadinas, klimatas taip leidžia.

Virėja. Taigi tatai ir aš, dėdule, dirstelėjau: kas gi tai? — visos nuogos. Ar patikėsi, senosios, — mūsų ponija, vaikaičių, žiūrėk, susilaukusi, — taip pat apsinuogino.

3-čiasis valstietis. O, viešpatie!

Virėja. Ir ką gi: kai užtrenkia muzika, kai užgroja, — tuojau tie ponai kiekvienas prieina prie savosios, apkabina ir tik sukasi, tik sukasi.

2-asis valstietis. Ir senės?

Virėja. Ir senės.

Semionas. Ne, senės sėdi.

Virėja. Nešnekėk, aš pati mačiau.

Semionas. Sakau, kad ne.

Senasis virėjas (*pasirodydamas, kimiai*). Tai polka-mozūras. Et, kvailė, nežino! — šokama taip...

Virėja. Na, tu, šokėjau, tylėk geriau. Antai, kažkas ateina.

SEPTINTOJI SCENA

Tie patys ir Grigorijus. Senasis virėjas paskubom slepiasi

Grigorijus (*virėjai*). Duok raugintų kopūstų!

Virėja. Tik iš rūsio atėjau ir vėl lįsk. Kam gi tai?

Grigorijus. Panelėms mutinio. Tik greitai! Su Semionu atsiųsk, o man nėr kada.

Virėja. Prisiryja saldžiai, daugiau nebelenda, tai ir puola prie kopūstų.

1-asis valstietis. Pravalymui, vadinasi.

Virėja. Tai jau, pratuština vietą ir vėl kemša! (*Pasiima puodelį ir išeina*)

AŠTUNTOJI SCENA

Tie patys, be virėjos

Grigorijus (*valstiečiams*). Susėdo, matai! Jūs žiūrėkite: sužinos ponias, tai ji tokią pirtį jums iškels, kaip šiandien rytą. (*Juokiasi ir išeina*)

DEVINTOJI SCENA

Trys valstiečiai, Semionas ir senasis virėjas (ant krosnies)

1-asis valstietis. Tikrai, tokį šturmą pirm pakėlė — tik laikykis!

2-asis valstietis. Norėjo jis, matyti, užsistoti, o paskui, kai pamatė, kad ji stogą nuo trobos plėšia, užtrenkė duris: girdi, pasiusk tu!

3-čiasis valstietis (*numodamas ranka*). Visur tas pats. Mano senė, taip sakant, kartais irgi kad užsidega — net baisu! Tai jau iš trobos sprunku. Tegu ją dievai! Žiūrėk, taip sakant, ir primuš pagaikščiu. O, viešpatie!

DEŠIMTOJI SCENA

Tie patys. J a k o v a s (įbėga su receptu)

J a k o v a s. Sioma, bėk į vaistinę, greitai, paimk miltelių poniai.

S e m i o n a s. Bet juk jis liepė neišeiti.

J a k o v a s. Suspėsi. Tavęs prireiks, gal būt, tik po arbatos... Gero apetito!

1-asis v a l s t i e t i s. Labai prašom.

S e m i o n a s išeina

VIENUOLIKTOJI SCENA

Tie patys, be Semiono

J a k o v a s. Nors neturiu laiko, bet dėl kompanijos pripilkite puodelį.

1-asis v a l s t i e t i s. Štai kalbamės, kaip pirm jūsų ponias pasielgė — pernelyg jau išdidžiai.

J a k o v a s. Baisi karštuolė! Tokia karštuolė, jog nė nepajunta, kaip supyksta. Kartais net verkti ima.

1-asis v a l s t i e t i s. O ko aš, maždaug, norėjau paklausti? Ji kažką kalbėjo apie makrotus. Makrotų, makrotų, sako, užnešė. Kas yra tie makrotai?

J a k o v a s. A, tai makrovai. Tai, sako, tokie vabalėliai, nuo jų, girdi, ir visos ligos. Jūs, girdi, jų turite. Todėl po jūsų išėjimo jie ir plovė plovė, purškė purškė, kur jūsų stovėta. Yra tokia specija, nuo jos jie stimpa, tie vabalėliai.

2-asis v a l s t i e t i s. Tai kurgi jų mes turime, tų vabalėlių?

J a k o v a s (*geria arbatą*). Ogi jie, sako, tokie mažyčiai, kad ir pro stiklus nematyti.

2-asis v a l s t i e t i s. O iš kur jie žino, kad jų aš turiu? Ji pati šio brudo gal turi daugiau už mane.

J a k o v a s. Paklausk tu ją!

2-asis valstietis. O aš manau, kad tai niekai.

J a k o v a s. Aišku, niekai, turi gi daktarai ką nors prasimanyti, nes už ką gi jiems pinigų mokėtų? Antai pas mus kasdien atvažiuoja. Atvažiuoja, pašneka, — dešimkę.

2-asis valstietis. Argi?..

J a k o v a s. O yra vienas toks, šimtinę duok.

1-asis valstietis. Eik, eik! šimtinę?

J a k o v a s. Šimtinę? Tu sakai: šimtinę — po tūkstantį ima, jei už miesto važiuoja. Duok, sako, tūkstantį, o neduosi — dvėsk!

3-čiasis valstietis. O, viešpatie!

2-asis valstietis. Ką, ar kokius burtus jie žino?

J a k o v a s. Rasi ir žino. Anksčiau aš gyvenau pas generolą, pamaskvėję, buvo toks piktas, išdidus — net baisu, koks generolas! Tai susirgo jo dukra. Tuoju pa-siuntė to garsaus daktaro. Tūkstantį rublių, — atvažiuo-siu... Na, sulygo, atvažiavo. Bet kažkaip neįtiko jam. Tai, broleli tu mano, kad puolė generolą. Al sako, tai tu šitaip mane gerbi, tai šitaip! Negydysiu! — Tai kur tau! generolas užmiršo ir savo išdidumą, visaip maldau-ja. Mielasis! tik neišvažiuok!

1-asis valstietis. O tūkstantį sumokėjo?

J a k o v a s. O tai kaipgi.

2-asis valstietis. Tai lengvai įgytas pinigas. Mu-žikas su tiek pinigų kažin ką padarytų!

3-čiasis valstietis. O aš manau, visa tai niekai. Kai anuomet mano koja trūnijo, gydžiau, gydžiau, taip sakant, kokius penkis rublius pragydžiau. Lioviausi gydęs, ji pati sugijo.

•
Senasis virėjas ant krosnies kosėja.

J a k o v a s. Vėl čia, vargšelis!

1-asis valstietis. Kas tas toks žmogelis?

J a k o v a s. Ogi buvēs mūsu pono virējas, pas Lukerjā lankosi.

1-asis valstietis. Kuchmistras, vadinas. Tai čia gyvena?

J a k o v a s. Ne... Cia neleidžia. Tai kur dieną, kur naktį. Jei turi tris kapeikas — į nakvynės namus eina, jei viską prageria — čionai ateina.

2-asis valstietis. Kaipgi jis taip?

J a k o v a s. Ogi taip, nusilpo. Koks buvo žmogus, kaip ponas! Auksinį laikrodį turėjo, po keturiasdešimt rublių algos kas mėnesį imdavo. O dabar seniai būtų badu miręs, jei ne Lukerja.

DVYLIKTOJI SCENA

Tie patys ir virėja (su kopūstais)

J a k o v a s (*Lukerjai*). O aš matau, Pavlas Petrovičius vėl čia?

Virėja. Kurgi jam dingti, — sušalti, ar ką?

3-čiasis valstietis. Ką padaro degtinė! Degtinė, taip sakant... (*Su užuojauta čepsi liežuviu*)

2-asis valstietis. Žinoma, kai žmogus sutvirtėja — tvirtesnis už akmenį, kai nusilpsta — silpnesnis už vandenį.

Senasis virėjas (*nulipa nuo krosnies, kojos ir rankos dreba*). Lukerja! Sakau, duok taurelę.

Virėja. Kur lendi? Aš tau tokią taurelę duosiu!..

Senasis virėjas. Bijok tu dievo! Mirštu. Brolėliai, penkias kapeikas...

Virėja. Sakau, lipk ant krosnies.

Senasis virėjas. Virėja! pusę taurelės. Dėl dievo, sakau, tu supranti — dievo vardu prašau!

Virėja. Eik sau, eik. Še arbatos!

Senasis virėjas. Ką čia arbata? Ką čia arbata? Skystas gėrimas, silpnas. Kad degtinės, nors gurkšnelį... Lukerja!

3-čiasis valstietis. Ak, kaip kankinasi, vargšas.

2-asis valstietis. Duok jam, ką jau čia.

Virėja (*paima nuo padėklo ir pripila taurelę*). Še, štai, daugiau negausi.

Senasis virėjas (*čiumpa, geria drebedamas*). Lukerja! Virėja! Aš išgersiu, o tu suprask...

Virėja. Na, na, nekalbėk! Lipk ant krosnies, ir kad tavo nė kvapo čia neliktų.

Senasis virėjas klusniai lipa ir be paliovos kažką sau po nosimi murma

2-asis valstietis. Ką reiškia, kai žmogus nusilpstal!

1-asis valstietis. Tikrai, žmogaus silpnybė.

3-čiasis valstietis. Ką čia ir kalbėti.

Senasis virėjas gulasi ir vis murma. Tyla.

2-asis valstietis. Ko aš norėjau paklausti: toji štai mergina iš mūsų krašto pas jus gyvena — Aksinjos duktė. Na, ką? Kaip? Kaip ji gyvena, vadinasi, ar dorai?

Jakovas. Mergina gera, galima pagirti.

Virėja. Čionykščius papročius gerai žinodama, aš tau, dėde, teisybę pasakysiu: nori Tatjaną į marčias imti, — imk greičiau, kol nesusitėpė, nes neišvengs.

Jakovas. Taip, tai tikrai taip. Antai vasarą pas mus mergina, Natalja, gyveno. Gera buvo mergaitė. O išėjo į niekus, kaip ir šis... (*Rodo į virėją*)

Virėja. Kiek čia mūsų sesių žūsta — baisu apsaityti. Kiekvieną masina lengvas darbas ir gardus valgis. Bet, žiūrėk, gardžiai bevalgydama ir ištvirko. O ištvirko, jiems tokia jau ir nebereikalinga. Tuoj tą lauk — į jos vietą kitą. Taip ir mūsų vargšėlė Nataša: ištvirko — tuoj

ir praginė. Gimdė, susirgo, aną pavasarį ligoninėj ir mirė. O kokia buvo mergina!

3-čiasis valstietis. O, viešpatie! Žmonės silpni. Gailėtis reikia.

Senasis virėjas. Kaipgi, pasigailės jie, vėlniai! (*Nuleidžia nuo krosnies kojas*) Trisdešimt metų aš prie viryklos kepinausi. O štai nereikalingas pasidariau: dvėsk, kaip šuo!.. Kaipgis, pasigailės...

1-asis valstietis. Tai jau tikrai, dalykas žinomas.

2-asis valstietis. Kol gėrė ir valgė, broleliu vadino; išgėrė, suvalgė — lazda pagrasino.

3-čiasis valstietis. O, viešpatie!

Senasis virėjas. Daug tu supranti. Ką reiškia: sotei a la bamon? Ką reiškia: bavasari? Ką aš galėdavau pagaminti! Pagalvok! Mano gamintų valgių imperatorius ragavo! O dabar velniams nereikalingas pasidariau. Bet aš nepasiduosiu!

Virėja. Na, na, įsišnekėjo. Aš tau... Lįsk į kampą ir kad nesimatytų tavęs, o tai Fiodoras Ivanyčius užeis ar dar kas nors ir išvys mane ir tave.

Tyla

Jakovas. Tai pažįstate mano kraštą, Voznesenskoje?

2-asis valstietis. Kaipgi nepažinsi. Nuo mūsų 17 varstų, daugiau nebus, o tiesiu keliu dar mažiau. Tu žemės turi?

Jakovas. Brolis valdo, o aš siuntinėju. Nors aš čia, bet namų ilgiuosiu.

1-asis valstietis. Tikrai.

2-asis valstietis. Anisimas, vadinasi, tavo brolis?

Jakovas. Kaipgis, tikras brolis! Anam gale.

2-asis valstietis. Kaipgis, žinau, — trečias kietas.

TRYLIKTOJI SCENA

Tie patys ir Tania (įbėga)

Tania. Jakovai Ivanyčiau! ko jūs čia sėdite? Šaukia! Jakovas. Tuoju. Kas ten?

Tania. Fifka loja, ėsti nori; o ji plūsta jus: koks jis, sako, beširdis. Gailesčio, sako, neturi. Jai seniai laikas pietauti, o jis neatneša!.. (*Juokiasi*)

Jakovas (*nori išeiti*). Vaje, pikta? Kad nebūtų ko blogo!

Virėja (*Jakovui*). Kopūstus pasiimkite.

Jakovas. Duokš, duokš! (*Pasiima kopūstus ir iš-eina*)

KETURIOLIKTOJI SCENA

Tie patys, be Jakovo

1-asis valstietis. Kam gi dabar laikas pietauti?

Tania. Ogi šuniui. Tai jos šuo... (*Sėdasi ir paima arbatinuką*). Ar yra arbatos? Aš dar atnešiau. (*Supila arbatžoles*)

2-asis valstietis. Šuniui pietauti?

Tania. Kaipgi! Atskirą koklietą kepa, kad nebūtų riebus. Aš to šuns baltinius skalbiu.

3-čiasis valstietis. O, viešpatie!

Tania. Kaip anas ponas, kur šunį laidojo.

2-asis valstietis. Kaipgi tat?

Tania. O taip, — pasakojo vienas žmogus, — padvėsė jo, to pono, šuo. Tai jis ir išvažiavo žiemą šuns laidoti. Palaidojo, važiuoja ir verkia, ponas tas. O šaltis didelis, vežikui iš nosies bėga, o jis vis šluostosi... Duokit, pripilsiu... (*Pila arbatą*) Iš nosies bėga, o jis vis šluostosi. Pamatė ponas: „Ką, sako, kodėl tu verki?“ O vežikas sako: „Kaipgi, ponuli, neverksi, toks buvo šuo!“ (*Kvatoja*)

2-asis valstietis. O pats, tur būt, galvoja: nors ir tu pats padvėstum, aš neverkčiau... (*Kvatoja*)

Senasis virėjas (*nuo krosnies*). Tai teisingai, tikrai!

Tania. Gerai, parvažiavo ponas namo, tuoj poniai: „Koks, sako, geraširdis mūsų vežikas: jis visą kelią verkė, — taip jam gaila mano Draugučio. Pašaukite jį: še, girdi, išgerk degtinės ir še tau dovanų — rublį.“ Panašiai elgiasi ir mūsų poniai, kaltindama, kad Jakovas jos šunies nesigailys.

Valstiečiai kvatoja

1-asis valstietis. Formingai!

2-asis valstietis. Na, jau na!

3-čiasis valstietis. Vai, kad prijuokino mergina!

Tania (*dar pripila arbatos*). Gerkite dar!.. Taigi, taip tik atrodo, kad geras gyvenimas, o kartais šlykštu visus šiuos jų biauřumus valyti. Tfu! Kaime geriau.

Valstiečiai apvožia puodelius

Tania (*pripila*). Gerkite į sveikatą, Jefimai Antonyčiau! Aš pripilsiu, Mitrijau Vlasjevičiaul!

3-čiasis valstietis. Nagi, pripilk, pripilk.

1-asis valstietis. Na, kaip, gudruole, mūsų reikalas?

Tania. Nieko, juda...

1-asis valstietis. Semionas sakė...

Tania (*paskubom*). Sakė?

2-asis valstietis. Bet jo nesuprasi!

Tania. Aš negaliu dabar pasakyti, tačiau stengiuos, stengiuos. Štai jis, jūsų dokumentas! (*Parodo po prijuoste pakištą popierių*) Kad tik pasisektų vienas pokštas... (*Suspiegia*) Kaip būtų gerai!

2-asis valstietis. Tu žiūrėk, rašto nepamesk. Už jį taip pat pinigėliai mokėti.

Tania. Būkit ramus. Kad tik jis pasirašytų?

3-čiasis valstietis. Ko begalima būtų norėti! Pasirašė, taip sakant, ir baigta. (*Apvožia puodelį*) Užteks jau.

Tania (*pati sau*). Pasirašys, pamatysite, kaip pasirašys... Gerkite dar! (*pila*)

1-asis valstietis. Tik padėk nupirkti žemę, visi bendromis jėgomis ir už vyro išleisime. (*Atsisako nuo arbatos*)

Tania (*ipila ir paduoda*). Gerkite!

3-čiasis valstietis. Tik padaryk: ir už vyro išleisime, ir į vestuves, taip sakant, pašokt ateisiu. Nors savo gyvenime nesu šokęs, o šoksiu!

Tania (*juokiasi*). Tikiuosi...

Tyla

2-asis valstietis (*apžvelgdamas Tanią*). Taip, tai taip, o vis tik netinki muzikiškam darbui.

Tania. Ar aš? Ką, jūs manote, aš neturiu jėgų? Jūs pamatytumėt, kaip aš ponią suveržiu. Kitas ir vyras taip nesuveržtų.

2-asis valstietis. O kaipgi tu ją suverži?

Tania. Ogi toks kaip ir švarkas su kaulais iki tol padarytas. Na, šniūrais ir suverži, nelyginant arklį kinkydamas, į delnus pasispiaudęs.

2-asis valstietis. Vadinas, užkinkai?

Tania. Taip, taip, užkinkau. O koja į ją juk neatspirsi. (*Juokiasi*)

2-asis valstietis. Kam gi tu ją suverži?

Tania. Ogi taip sau.

1-asis valstietis. Ką gi, ji pasiaukėjo kentėti dėl ko, ar ką?

Tania. Ne, dėl grožio.

1-asis valstietis. Vadinas, pilvą jai dėl formos suverži.

T a n i a. Taip, taip, veržiu, kol jai akys ant kaktos iššoksta, o ji vis sako: „Dar!“ Net rankos nutirpsta, o jūs sakote: jėgų neturiu.

Valstiečiai juokiasi ir linguoja galvomis

Bet aš užsiplepėjau. (*Išbėga juokdamasi*)

3-čiasis valstietis. Na ir mergina, kad prijuokino!

1-asis valstietis. Tai jau, šauni mergina!

2-asis valstietis. Nieko sau.

PENKIOLIKTOJI SCENA

Trys valstiečiai, virėja, senasis virėjas (ant krosnies). Įeina Sachatovas ir Vasilijus Leonidyčius. Sachatovas laiko rankoje arbatinį šaukštelį

V a s i l i j u s L e o n i d y č i u s. Ne tai, kad pietūs, o dėjeuner dinatoir¹. Ir puikūs, pasakysiu aš jums, buvo priešpiečiai: paršelių kumpiukai — žavumėlis! Rulje puičiai valgydina. Aš juk tik dabar parvažiavau. (*Pamatęs valstiečius*) O muzikai vėl čia!

S a c h a t o v a s. Taip, taip, visa tai puiku, bet mes atėjome paslėpti daiktą. Tai kurgi slėpti?

V a s i l i j u s L e o n i d y č i u s. Atsiprašau, aš tuo jau. (*Virėjai*) O kur šunys?

V i r ė j a. Šunys vežikų kambaryje. Argi galima šeimyninėje?

V a s i l i j u s L e o n i d y č i u s. A, vežikų kambaryje? Na, gerai.

S a c h a t o v a s. Aš laikiu.

¹ sotūs priešpiečiai

Vasilijus Leonidyčius. Atsiprašau, atsiprašau. A, ką? paslėpti? Taip, Sergiejau Ivanovičiaus, tai šitką aš jums pasakysiu: vienam šių muzikų į kišenę. Nors ir šiam. Klausykis tu. A, ką? Kur čia tavo kišenė?

3-čiasis valstietis. O kam tau kišenė? Kišenės prireikė! Man kišenėje pinigai.

Vasilijus Leonidyčius. Nagi, kur piniginė?

3-čiasis valstietis. O kam tau?

Virėja. Ką tu? Juk tai jaunas ponas.

Vasilijus Leonidyčius (*kvatoja*). O jūs žinote, ko jis taip išsigando? Aš jums tuojau pasakysiu: jis turi daugybę pinigų. A, ką?

Sachatovas. Taip, taip, suprantu. Na, tai štai ką: jūs užkalbinkite juos, o aš tuo tarpu nepastebimai padėsiu į šį krepšį — taip, kad ir jie nežinotų ir negalėtų jam parodyti. Užkalbinkite juos.

Vasilijus Leonidyčius. Tuojau, tuojau. Na, tai kaip, vyručiai, pirksite žemę? A, ką?

1-asis valstietis. Mes tai mielai. Bet štai pirmo reikalas visiškai nejuda.

Vasilijus Leonidyčius. O jūs nešykštaukite. Žemė — svarbus dalykas. Aš jums sakiau — sėkite mėtą. Arba galima ir tabaką.

1-asis valstietis. Tas tai tiesa, visokius produktus galima.

3-čiasis valstietis. O tu, brangusis, paprašyk tėvelį. Nes kaipgi gyventi? Žemės maža, — vištos, taip sakant, ir tos nėra kur išleisti.

Sachatovas (*įdėjęs šaukštelį į 3-čiojo valstiečio krepšį*). C'est fait.¹ Baigta. Einam. (*Išeina*)

Vasilijus Leonidyčius. O jūs nešykštaukite. A? Na, likite sveiki. (*Išeina*)

¹ Baigta.

SEŠIOLIKTOJI SCENA

*Trys valstiečiai, virėja ir senasis
virėjas (ant krosnies)*

3-čiasis valstietis. Aš sakiau: eime, kur apsisitome. Na, po grivina, taip sakant, būtų kaštavę, bet užtatai ramu, o čia, apsaugok viešpatie. Pinigus, girdi, duokš. Kam tai?

2-asis valstietis. Tur būt, išgėrę.

Valstiečiai apvožia puodelius, keliasi ir žegnojasi

1-asis valstietis. Ar tu girdėjai, kaip jis kalbėjo, kad reikia mėtas sėti? Irgi supranta.

2-asis valstietis. Kaipgi, sėk, matai, mėtas. Palankstytum prie darbo nugarą, neberekėtų nė mėtų. . . Na, labai dėkojame! . . O kurgi, gerute, atsigulti mums čia?

Virėja. Gulkite — vienas ant krosnies, o kiti — ant suolų.

3-čiasis valstietis. Kristau, išganyk mus. (*Mel-džiasi dievui*)

1-asis valstietis. Kad dievas padėtų baigti reikalą. (*Gulasi*) Rytoj po pietų susėstume į traukinį, ant radienį jau ir namie būtume.

2-asis valstietis. Šviesą gesinsite?

Virėja. Kur čia gesinsi! Vis bėgios: tai šio, tai to. . . Bet jūs gulkite, aš prisuksiu.

2-asis valstietis. Kaip išgyvensi mažai turėdamas žemės? Aš gi šiemet nuo kalėdų duoną pirkinėju. Ir avižiniai šiaudai išsibaigė. O jei prisidurčiau keturias dešimtines, Siomką namo atsiimčiau.

1-asis valstietis. Bepigu tau su šeima. Be vargo! Žemę apdirbsi, tik turėk. Kad tik išdegtų reikalas.

3-čiasis valstietis. Dangaus karalienę reikia maldauti. Gal pasigailės.

SEPTYNIOLIKTOJI SCENA

Tyla, atodūsiai. Paskui pasigirsta žingsniai, balsai, durys plačiai atsiveria, ir viesulu įvirsta: Grosmanas, užrištomis akimis, įsikibęs už rankos Sachatovui, profesorius ir daktaras, storoji ponia ir Leonidas Fiodorovičius, Betsi ir Petriščevas, Vasilijus Leonidyčius ir Marja Konstantinovna, ponia ir baronienė, Fiodoras Ivanyčius ir Tania. Trys valstiečiai, virėja ir senasis virėjas (nematomas). Valstiečiai pašoksta. Grosmanas greitais žingsniais įeina, paskui sustoja

Storoji ponia. Jūs nesirūpinkite: aš seku; aš apsiėmiau sekti ir savo pareigą kruopščiai atlieku. Sergiejau Ivanyčiau, ar jūs nevedate?

Sachatovas. Sakau, kad ne.

Storoji ponia. Jūs neveskite, tačiau ir nesipriešinkite. (Leonidui Fiodorovičiui) Aš žinau šiuos bandymus. Aš pati juos dariau. Būdavo, jaučiu srovenant, ir kai tik pajuntu...

Leonidas Fiodorovičius. Leiskite paprašyti tylos.

Storoji ponia. Ak, aš puikiai šitą suprantu! Pati tai patyriau. Kai tik atitrūksta dėmesys, aš nebegaliu...

Leonidas Fiodorovičius. Šš...

Vaikšto, ieško šalia 1-ojo ir 2-ojo valstiečio ir prieina prie 3-čiojo. Grosmanas atsimuša į suolą

Baronienė. Mais dites moi, on le paye?¹

Ponia. Je ne saurais vous dire.²

Baronienė. Mais c'est un monsieur?³

¹ Sakykite, ar jam mokama?

² Negaliu jums pasakyti

³ Jis iš ponų?

P o n i a. Oh! Oui.¹

B a r o n i e n ė. Ça tient du miraculeux? N'est — ce pas? Comment est ce qu'il trouve?²

P o n i a. Je ne saurais vous dire. Mon mari vous l'expliquera. (*Pamačiusi valstiečius, apsidairo ir pastebi virėją*) Pardon...³ Kas čia?

Baronienė prieina prie grupės

P o n i a (*virėjai*). Kas įleido muzikus?

V i r ė j a. Jakovas atvedė.

P o n i a. Kas Jakovui liepė?

V i r ė j a. Nežinau. Fiodoras Ivanyčius juos matė.

P o n i a. Leonidai!

Leonidas Fiodorovičius negirdi, jis užsiėmęs ieškojimu ir nuolat kartoja „Šš“

Fiodorai Ivanyčiau! Ką tai reiškia? Argi jūs nematėte, kad aš dezinfekavau visą prieškambarį, o dabar jūs man visą virtuvę užkrėtėt, juodą duoną, girą...

F i o d o r a s I v a n y č i u s. Aš maniau, kad čia nepavojinga, o žmonės su reikalu. Grįžti jiems toli, o be to, pažįstami.

P o n i a. Tas ir yra, kad jie iš Kursko gubernijos, kur žmonės kaip musės miršta nuo difterito. O svarbiausia — aš įsakiau, kad jų nebūtų namuose!.. Įsakiau aš, ar ne? (*Prieina prie būrelio, susispietusio apie valstiečius*) Atsargiau! Neprisilieskite jų: jie visi užsikrėtę difteritu.

Niekas jos neklauso; ji išdidžiai pasitraukia į šalį, nejudėdama stovi ir laukia

P e t r i š č e v a s (*garsiai šnarpščia pro nosį*). Ar difteritas — nežinau, bet kažkokiu antkryčiu dvokia oras. Jūs užuodžiate?

¹ O, taip.

² Tai nuostabu. Ar ne tiesa? Kaip tat jis suranda?

³ Negaliu jums pasakyti. Mano vyras jums tatau išaiškins. Atsiprašau.

Betsi. Neplepėkit niekų. Vova, kuriame krepšyje?
Vasilijus Leonidyčius. Aname, aname...
Artėja, artėja!

Petriščevas. Kas čia yra: ar per daug prikėpinta, ar per daug prikėpuota?

Betsi. Štai kada jūsų papirosai pravers. Rūkykite, rūkykite, arčiau prie manęs.

Petriščevas pasilenkia ir aprūko

Vasilijus Leonidyčius. Artėja, pasakysiu aš jums. O ką?

Grosmanas (*neramiai ieško šalia 3-čiojo valstiečio*). Čia, čia. Aš jaučiu, kad čia.

Storoji ponia. Jaučiate srovenimą?

Grosmanas pasilenkia ir ištraukia iš krepšio šaukštelį

Visi. Bravo!

Bendras susižavėjimas

Vasilijus Leonidyčius. A? tai mat, kur mūsų šaukštelis atsirado! (*Valstiečiui*) Tai tu šitaip?

3-čiasis valstietis. Ką šitaip? Neėmiau aš tavo šaukštelio. Kam čia mane painioti? Neėmiau aš, neėmiau ir imti neketinau. O prasimanyti viską galima! Mačiau, kad jis atėjo ne su geru tikslu. Piniginę, girdi, duokš. O aš neėmiau, kaip dievą myliu, neėmiau.

Jaunimas apspinta ir juokiasi

Leonidas Fiodorovičius (*piktai sūnui*). Amžinai kvailystės! (*3-čiajam valstiečiui*) Nesijaudink, drauguži! Mes žinom, kad tu neėmei; tai buvo bandymas.

Grosmanas (*nusiima nuo akių raištį ir apsimeta tik pabudęs*). Vandens, jei galima... prašau.

Visi triūsia apie jį

Vasilijus Leonidyčius. Einame iš čia į vežikų kambarį. Aš jums parodysiu, kokią kalę aš ten turiu. Epatant!¹ A, ką?

Betsi. Koks šlykštus žodis! Ar negalima pasakyti: šunį?

Vasilijus Leonidyčius. Negalima. Juk negalima apie tave sakyti: kokia Betsi epatant žmogus? Reikia sakyti: mergina; taip ir čia. A, ką? Tiesa, Marja Konstantinovna? Gerai? (*Kvatoja*)

Marja Konstantinovna. Na, einame.

Marja Konstantinovna, Betsi, Petriščevas ir Vasilijus Leonidyčius išeina

ASTUONIOLIKTOJI SCENA

Tie patys, be Betsi, Marjos Konstantinovnos, Petriščevo ir Vasilijaus Leonidyčiaus

Storoji ponia (*Grosmanui*). Ką? Kaip? Pasilsėjote? (*Grosmanas neatsako. Sachatovui*) Jūs, Sergiejau Ivanyčiau, jautėte srovenimą?

Sachatovas. Aš nieko nejaučiau. Bet puikiai, puikiai. Visiškai vykusiai.

Baronienė. Admirable! Ça ne le fait pas souffrir?²

Leonidas Fiodorovičius. Pas le moins du monde.³

Profesorius (*Grosmanui*). Leiskite jus paprašyti. (*Paduoda termometrą*) Pradėjus bandymą buvo 37 ir 2. (*Daktarui*) Rodos, taip? Taip pat būkite malonus, patikrinkite pulsą. Jėgų išsekvojimas neišvengiamas.

Daktaras (*Grosmanui*). Na, pone, prašau jūsų pulsą. Patikrinsime, patikrinsime. (*Laiko jį už rankos ir išsitraukia laikrodį*)

¹ Nuostabul

² Žavingai! Ar jam neskauda?

³ Nė kiek.

Storoji ponია. Atsiprašau. Betgi tos būsenos, kurioj jūs buvote, negalima pavadinti miegu?

Grosmanas (*nuvargusiu balsu*). Tas pats, kas ir hipnozė.

Sachatovas. Vadinas, reikia suprasti taip, kad jūs pats save užhipnotizavote?

Grosmanas. O kodėl gi ne? Hipnozė gali imti veikti ne tik esant asociacijai, pavyzdžiui, pasigirdus tamtamo garsui, kaip pas Šarkò, bet ir jau vien įžengus į hipnogenišką zoną.

Sachatovas. Gal būt, kad taip, bet vis dėlto svarbu būtų tiksliau išsiaiškinti, kas yra hipnozė.

Profesorius. Hipnozė yra vienos energijos pavirtimas į kitą.

Grosmanas. Šarkò ne taip nusako.

Sachatovas. Atsiprašau, atsiprašau. Tai jūs taip aiškinate, bet Libò pats man sakė. . .

Daktaras (*patikrinęs pulsą*). A, gerai, gerai, dabar tik temperatūrą.

Storoji ponია (*įsikišdama*). Ne, atsiprašau! Aš sutinku su Aleksiejum Vladimirovičium. Ir šit geriausias jums įrodymas. Kai aš po savo ligos gulėjau be sąmonės, tai pajutau reikalą kalbėti. Aš aplanai nekalbi, bet čia tokį pajutau reikalą kalbėti, kalbėti, ir man sakė, kad aš taip kalbėjau, jog visi stebėjosi. (*Sachatovui*) Tačiau aš, regis, pertraukiau jus?

Sachatovas (*oriai*). Visai ne. Labai prašau.

Daktaras. Pulsas 82, temperatūra pakilo 0,3.

Profesorius. Na, štai jums ir įrodymas. Taip ir turėjo būti. (*Išsiima užrašų knygele ir užsirašo*) 82, taip? 37 ir 5? Kai tik hipnozė sukeliamą, tai būtinai sustiprėja širdies veikimas.

Daktaras. Aš, kaip gydytojas, galiu paliudyti, kad jūsų pranašavimas visiškai pasitvirtino.

Profesorius (*Sachatovui*). Tai jūs sakėte?..

Sachatovas. Aš norėjau pasakyti, kad Libò pats man sakė, kad hipnozė tai esanti tik ypatinga, sugestyvumą padidinanti, psichinė būseną.

Profesorius. Tas taip, bet vis dėlto, visų svarbiausia — ekvivalentiškumo dėsnis.

Grosmanas. Be to, Libò — toli gražu ne autoritetas, o Šarkò visapusiškai ištyrė ir įrodė, kad hipnozė, sukeliamą smūgio, traumos...

Sachatovas. Bet aš ir neneigiu Šarkò mokslo darbų. Aš jį taip pat žinau; aš tik sakau, ką man kalbėjo Libò.

Grosmanas (*karščiudamasis*). Salpetriere 3000 ligonių, ir aš išklausiu visą kursą.

Profesorius. Atsiprašau, ponai, ne tas reikalas.

Storoji ponija. Aš paaiškinsiu jums dviem žodžiais. Kai mano vyras sirgo, tai visi daktarai atsisakė...

Leonidas Fiodorovičius. Eikime tačiau į kambarius. Baroniene, prašau!

Visi išeina, kartu kalbėdami ir vienas kitą pertraukdami

DEVYNIOLIKTOJI SCENA

Trys valstiečiai, virėja, Fiodoras Ivanyčius, Tania, senasis virėjas (ant krosnies), Leonidas Fiodorovičius ir ponija

Ponija (*sulaiško už rankovės Leonidą Fiodorovičių*). Kiek kartų aš prašiau jus nešeimininkauti namuose. Jūs tik savo kvailystėmis užsiėmę, o namai man palikti. Jūs visus užkrėsite.

Leonidas Fiodorovičius. Kas yra? Ką? Nieko nesuprantu.

Ponija. Kaip? Virtuvėj, kur susisiečia visas namas, nakvoja difteritu sergantieji žmonės.

Leonidas Fiodorovičius. Bet aš...

Ponija. Ką aš?

Leonidas Fiodorovičius. Bet aš nieko nežinau.

Ponia. Reikia žinoti, jei syki esate šeimos tėvas. Negalima taip daryti.

Leonidas Fiodorovičius. Bet aš nemaniau... Aš maniau...

Ponia. Koktu jūsų klausytis!

~
Leonidas Fiodorovičius tyli

(Fiodorui Ivanyčiui). Tuojau lauk! Kad nebūtų jų mano virtuvėje! Tai baisu. Niekas neklauso, viską daro kerštaudami... Iš ten juos išvariau, — jie čia juos leidžia. *(Vis labiau ir labiau jaudinasi, iki pravirksta)* Viską kerštaudami! Viską kerštaudami! Ir su mano nesveikata... Daktare, daktare! Piotrai Petrovičiau!.. Ir jis išėjo! *(Kūkčioja ir išeina, paskui ją Leonidas Fiodorovičius)*

DVIDESIMTOJI SCENA

Trys valstiečiai, Tania, Fiodoras Ivanyčius, virėja ir senasis virėjas (ant krosnies).

Vaizdas: visi, ilgai tylėdami, stovi

3-čiasis valstietis. Tegu juos dievai! Ko gero, čia ir į policiją pakliūsi. O aš per visą gyvenimą nebuvau teisiamas. Einame, vyručiai, kur apsistojome.

Fiodoras Ivanyčius *(Taniai)*. Kas gi daryti?

Tania. Ogi nieko, Fiodorai Ivanyčiau. Į vežikų kambarį juos.

Fiodoras Ivanyčius. Kaip tat į vežikų kambarį? Ir taip jau vežikas skundėsi, kad ten pilna šunų.

Tania. Na, tai į kiemsarginę.

Fiodoras Ivanyčius. O kai sužinos?

Tania. Nieko nesužinos. Būkite ramus, Fiodorai Ivanyčiau. Argi galima juos naktį vyti laukan? Jie ir neberas dabar.

Fiodoras Ivanyčius. Na, daryk, kaip išmanai, tik kad čia jų nebebūtų. (*Išeina*)

DVIDEŠIMT PIRMOJI SCENA

Trys valstiečiai, Tania, virėja ir senasis virėjas. Valstiečiai susirenka krepšius

Senasis virėjas. Matai, velniai prakeikti! Iš pertekusio gyvenimo! Velniai!..

Virėja. Tylėk jau tu. Gerai dar, kad nepastebėjo.

Tania. Tai einame, dėdulės, į kiemsarginę.

1-asis valstietis. Na, o kaipgi mūsų reikalas? Kaipgi, maždaug, ar sutiks pasirašyti? Ar galima mums tikėtis?

Tania. Po valandos viską sužinosime.

2-asis valstietis. Išgudrausi?

Tania (*juokiasi*). Kaip dievas duos.

Uždanga

TREČIASIS VEIKSMAS

Veiksmas vyksta tos pačios dienos vakare mažojoje svetainėje, kur Leonidas Fiodorovičius visada daro bandymus

PIRMOJI SCENA

Leonidas Fiodorovičius ir profesorius

Leonidas Fiodorovičius. Tai ką gi, gal surizikuoti seansą su naujuoju mūsų mediumu?

Profesorius. Būtinai. Mediumas neabejotinai stiprus. O svarbiausia, pageidautina, kad mediumiškasis seansas įvyktų šiandien pat ir su tuo pačiu personalu. Grosmanas būtinai turi atsiliepti į mediumo energijos įtaką, ir tada ryšys ir reiškinių vieningumas bus dar ryškesni. Jūs pamatysite, jei mediumas bus toks pat stiprus, kaip dabar, tai Grosmanas ims vibruoti.

Leonidas Fiodorovičius. Tai aš, žinote, pasiūsiu Semiono ir pakviesiu norinčius.

Profesorius. Taip, taip, aš tik kai ką sau pasižymėsiu. (*Išsiima užrašų knygelę ir užsirašo*)

ANTROJI SCENA

Tie patys ir Sachatovas

Sachatovas. Ten pas Aną Pavlovną susėdo lošti vinto, o aš, kaip likęs be pareigų, be to, besidomįs seansu, štai ir ateinu pas jus... Ką gi, įvyks seansas?

Leonidas Fiodorovičius. Įvyks, būtinai įvyks!

Sachatovas. Kaip tat, ir be mediumiškosios pono Kapčičo jėgos?

Leonidas Fiodorovičius. Vous avez la main heureuse¹. Įsivaizduokite, tas pats mužikas, apie kurį aš jums pasakojau, pasirodė esąs tikriausias mediumas.

Sachatovas. Štai kaip! O, tai tikrai įdomu!

Leonidas Fiodorovičius. Taip, taip. Mes po pietų padarėme su juo mažą parengtinį bandymą.

Sachatovas. Suspėjote padaryti ir įsitikinti?..

Leonidas Fiodorovičius. Visiškai, ir pasirodė nuostabios jėgos mediumas.

Sachatovas (*su nepasitikėjimu*). Štai kaip!

Leonidas Fiodorovičius. Pasirodo, tarnai seniai jau pastebėję. Jis atsisėda prie stalo, o šaukštas pats įšoksta jam į ranką. (*Profesoriui*) Jūs girdėjote?

Profesorius. Ne, šito aš negirdėjau.

Sachatovas (*profesoriui*). Bet vis dėlto ir jūs sakote, kad šitokie reiškiniai galimi?

Profesorius. Kokie reiškiniai?

Sachatovas. Na, apamai, spiritistiniai, mediumiški, apamai antgamtiniai reiškiniai.

Profesorius. Žiūrint, ką mes vadiname antgamtinu? Kai ne gyvas žmogus, o akmens gabalas pritraukė prie savęs vinį, tai koks atrodė šis reiškinys jį stebėjusiems: natūralus ar antgamtinis?

Sachatovas. Suprantama. Tik tokie reiškiniai, kaip magneto ypatybė pritraukti geležį, kartojasi nuolat.

Profesorius. Tas pat ir čia. Reiškinys kartojasi, ir mes jį ištiriame. Maža to, tiriamiems reiškiniams mes taikome tuos pačius dėsnius, kaip ir kitiems reiškiniams. Juk reiškiniai atrodo antgamtiški tik todėl, kad reiškinių

¹ Jūsų laiminga ranka.

priežastimi laikomas pats mediumas. Bet juk tai neteisinga. Reiškinius sukelia ne mediumas, o per jį einanti dvasinė energija, o tai didelis skirtumas. Viskas glūdi ekvivalentiškumo dėsnyje.

Sachatovas. Taip, žinoma, taip...

TRECIOJI SCENA

Tie patys. Tania (įeina ir atsistoja už portjeros)

Leonidas Fiodorovičius. Vieną tiktai žinokite, kad kaip Jumu bei Kapčiū, taip dabar ir šiuo mediumu iš anksto pasikliauti negalima. Gali nepasisiekti, o gali ir visiška materializacija būti.

Sachatovas. Netgi materializacija? Kokia gi gali būti materializacija?

Leonidas Fiodorovičius. O tokia, kad ateis miręs žmogus: jūsų tėvas, senelis, paims jus už rankos, paduos jums ką nors; arba kas nors staiga pakils į orą, kaip kad aną kartą atsitiko pas mus su Aleksiejum Vladimirovičium.

Profesorius. Žinoma, žinoma. Bet svarbiausias dalykas — surasti tinkamą reiškinių paaiškinimą ir nustatyti jiems bendrus dėsnius.

KETVIRTOJI SCENA

Tie patys ir storoji ponia

Storoji ponia. Ana Pavlovna leido man ateiti pas jus.

Leonidas Fiodorovičius. Labai prašome.

Storoji ponia. Bet kaip vis dėlto nuvargo Grosmanas. Jis negalėjo puodelio išlaikyti. Jūs pastebėjote, kaip jis išblyško (*profesoriui*) tą akimirką, kai prisiartino? Aš tuoj pat pastebėjau, aš pirmoji pasakiau Anai Pavlovnai.

Profesorius. Be abejonės, gyvybinės energijos išsieikvojimas.

Storoji ponía. Taigi, aš ir sakau, kad šituo negalima piktnaudžiauti. Vienai mano pažįstamai, Vieročkai Konšinai, — jūs gi pažįstate ją, — hipnotizierius padarė sugestiją, kad liautųsi rūkiusi, o jai nugarą ėmė skaudėti.

Profesorius (*nori pradėti kalbėti*). Temperatūra ir pulsas, matyt, rodo...

Storoji ponía. Aš tuoj, atleiskite. Aš jai ir sakau: jau geriau rūkyti, bet nesikankinti taip nervais. Suprantama, kad rūkyti kenksminga, ir aš norėčiau atprasti, bet darykite, ką norite — negaliu. Kartą dvi savaites nerūkiu, o paskui neištvėriau.

Profesorius (*vėl mėgina kalbėti*). Neabejotinai rodo...

Storoji ponía. Bet ne, atleiskite! Aš dviem žodžiais. Jūs sakote, jėgų išsieikvojimas? Ir aš norėčiau pasakyti, kad kai važinėdavau pašto arkliais... Keliai tada būdavo baisūs, jūs to neatmenat, o aš pastebėdavau, ir, kaip sau norite, visas mūsų nervingumas yra atsiradęs dėl geležinkelių. Aš, pavyzdžiui, kelionėje negaliu miegoti, — nors užmuškite, o neužmigsiu.

Profesorius (*vėl pradeda, bet storoji ponía neleidžia jam kalbėti*). Jėgų išsieikvojimas...

Sachatovas (*šypsodamasis*). Taip, taip.

Leonidas Fiodorovičius skambina

Storoji ponía. Aš visą naktį, dvi, tris naktis nemiegosiu, o vis dėlto neužmigsiu.

PENKTOJI SCENA

Tie patys ir Grigorijus

Leonidas Fiodorovičius. Pasakykite Fiodorui, kad viską parengtų seansui ir pašaukite čionai Semioną, — bufetininką Semioną, girdite?

Grigorijus. Klausau! (*Išėina*)

SESTOJI SCENA

*Leonidas Fiodorovičius, profesorius,
storoji ponja ir (pasislėpusi) Tania*

Profesorius (*Sachatovui*). Temperatūros išmatavimas ir pulsas parodė gyvybinės energijos išsieikvojimą. Tas pat bus ir pasireiškiant mediumiškumui. Energijos taupymo dėsnis...

Storoji ponja. Taip, taip. Aš tik dabar norėjau pasakyti, kad aš labai džiaugiuos, jog paprastas muzikas pasirodė esąs mediumas. Tai puiku. Aš visada sakiau, kad slavofilai...

Leonidas Fiodorovičius. Eikime kol kas į svetainę.

Storoji ponja. Atsiprašau, aš dviem žodžiais... Slavofilai teisūs, bet aš visuomet sakiau savo vyrui, kad niekur nereikia perdėti. Aukso vidurys, žinote. Kaip čia tvirtinsi, kad liaudyje viskas gera, kai aš pati mačiau...

Leonidas Fiodorovičius. Ar nenorėtumėte pereiti į svetainę?

Storoji ponja. Toks, antai, berniukas, ir jau geria. Aš jį tuoj pat išbariaiu. Ir paskui jis buvo dėkingas. Jie — vaikai, o vaikams, aš visuomet sakydavau, reikia ir meilės, ir griežtumo.

Visi išeina kalbėdamiesi

SEPTINTOJI SCENA

Tania (viena, pasirodo iš už durų)

Tania. Ak, kad tik pasisektų! (*Raišioja siūlus*)

AŠTUNTOJI SCENA

Tania ir Betsi (paskubom įeina)

Betsi. Tėčio čia nėra? (*Tiriamai žiūrėdama į Tanią*)
Ko tu čia?

T a n i a. Aš taip sau, Lizaveta Leonidovna, užėjau, norėjau... Tik užėjau... (*Sumišusi*)

B e t s i. Bet juk čia seansas tuojau įvyks? (*Pastebi Tanią renkant siūlus, atidžiai žiūri į ją ir staiga ima kvatoti*) Tania! juk tai tu viską darai? Tik jau nesigink. Ir aną kartą tu? Juk tu, tu?

T a n i a. Lizaveta Leonidovna, mieloji!

B e t s i (*entuziastingai*). Ak, kaip gerai! Koks netikėtumas! Kam gi tu tai darei?

T a n i a. Panele, brangioji, tik jūs neišduokite!

B e t s i. Ne, ne, nieku būdu. Aš baisiai džiaugiuos! Bet kaipgi tu darai?

T a n i a. Ogi taip ir darau: pasislepiu, o paskui, kai užgesina šviesą, išlendu ir darau.

B e t s i (*rodydama į siūlą*). O kam tas siūlas? Ne, nešnekėk, suprantu, palieti...

T a n i a. Lizaveta Leonidovna, brangioji, aš tik jums pasisakysiu! Anksčiau aš tik išdykaudavau, o dabar svarbų tikslą turiu.

B e t s i. Kaip, ką? Kokį tikslą?

T a n i a. Nagi matėte, atvyko muzikai, nori pirkti žemę, o jūsų tėvelis neparduoda, rašto nepasirašęs, atgal jiems atidavė. Fiodoras Ivanyčius sako: dvasios jam uždraudusios. Tai aš ir sumaniau.

B e t s i. Ak, kokia gi tu gudruolė! Daryk, daryk. Bet kaipgi tu darysi?

T a n i a. Ogi taip sugalvojau: kai jie užgesins šviesą, aš tuojau pradėsiu belsti, svaityti, siūlu jiems per galvas, o baigiantis numesiu ant stalo raštą dėl žemės; jis pas mane.

B e t s i. Na, ir ką?

T a n i a. O kaipgi? Jie nustebs. Raštas buvo pas muzikus, ir staiga čia. Ir čia pat liepsiu...

B e t s i. Tikrai, juk Semionas šiandien mediumas!

T a n i a. Tai aš jam ir liepsiu... (*Nuo juoko negali kalbėti*) Liepsiu maigyti, kas tik po ranka paklius. Tik

ne tėvelį, — to jis nedrįs, — temaigo kitus, kol pasirašys.

Betsi (*juokiasi*). Betgi taip nedaroma. Mediumas pats nieko neveikia.

Tania. Na, nieko, tai vis tas pats, — gal ir taip bus gerai.

DEVINTOJI SCENA

Tania ir Fiodoras Ivanyčius.

Betsi ženklais įspėja Tanią ir išeina

Fiodoras Ivanyčius (*Taniai*). Ko tu čia?

Tania. Ogi aš į jus, tėveli, Fiodorai Ivanyčiau!

Fiodoras Ivanyčius. Ko gi tu?

Tania. Ogi tuo reikalu, dėl kurio jus prašiau.

Fiodoras Ivanyčius. Supiršau, supiršau, ir rankomis sukirtome, tik negėrėme.

Tania (*sušunka*). Nejaugi iš tikrųjų?

Fiodoras Ivanyčius. Aš gi tau sakau. Jis sako: su sene pasitarsiu, ir tegu tuokiasi.

Tania. Taip ir pasakė? Ak, balandėli, Fiodorai Ivanyčiau, visą gyvenimą už jus melsiuos!

Fiodoras Ivanyčius. Na, gerai, gerai! Dabar nėra kada. Liepta sutvarkyti viską seansui.

Tania. Leiskite, aš jums padėsiu. Kaip tvarkyti?

Fiodoras Ivanyčius. Kaip? — Ogi štai kaip: stalą į vidurį kambario, kėdes, gitarą, armoniką. Lempos nereikia — žvakes.

Tania (*su Fiodoru Ivanyčium viską tvarko*). Taip, ar ne? Čia gitarą, čia rašalinę... (*Deda*) Taip?

Fiodoras Ivanyčius. Negi iš tikrųjų Semioną pasisodins?

Tania. Tur būt. Juk jau sodino.

Fiodoras Ivanyčius. Nuostabu. (*Užsideda pince-nez*) Tik ar švarus jis?

Tania. Iš kur aš žinau?

Fiodoras Ivanyčius. Tai tu štai ką...

Tania. Ką, Fiodorai Ivanyčiau?

Fiodoras Ivanyčius. Nueik, paimk šepetuką nagams, tualetinio muilo — nors ir mano paimk, — nukarpyk jam visus nagus ir švariai švarutėliai nuplauk.

Tania. Jis ir pats nusiplaus.

Fiodoras Ivanyčius. Na, tai tik pasakyk. Ir liepk apšivilkti švariais skalbiniais.

Tania. Gerai, Fiodorai Ivanyčiau. (*Išeina*)

DEŠIMTOJI SCENA

Fiodoras Ivanyčius (vienas, sėdasi į kėdę)

Fiodoras Ivanyčius. Mokyti, mokyti, nors ir Aleksiejus Vladimirovičius, profesorius jis, o vis dėlto kartais kyla abejonė. Liaudies grubūs prietarai, tikėjimas aitvarais, burtininkais, raganomis, naikinami... O juk, įsigilinus, ir čia tokie pat prietarai. Na, argi tai galima, kad mirusiųjų vėlės kalbėtų ir gitara skambintų? Mulkina juos kas nors arba patys save apgaudinėja. O jau su Semionu kas, tai ir nebesuprasi. (*Sklaido albumą*) Antai jų spiritistinis albumas. Na, argi įmanoma nufotografuoti dvasią? O štai vaizdas — turkas ir Leonidas Fiodorovičius sėdi... Nuostabi žmogaus silpnybė!

VIENUOLIKTOJI SCENA

*Fiodoras Ivanyčius ir Leonidas
Fiodorovičius*

Leonidas Fiodorovičius (*įeidamas*). Ką, sutvarkyta?

Fiodoras Ivanyčius (*atsikelia, neskubėdamas*). Sutvarkyta. (*Šypsodamasis*) Tik nežinau, ar nesu-

kompromituos jus, Leonidai Fiodorovičiau, jūsų naujasis mediumas.

Leonidas Fiodorovičius. Ne, mudu su Aleksejumi Vladimirovičium išbandėme jį. Nuostabiai stiprus mediumas!

Fiodoras Ivanyčius. To tai jau nežinau. Tik ar jis švarus? Nepagalvojote įsakyti jam nusiplauti rankas. O tai vis dėlto nepatogu.

Leonidas Fiodorovičius. Rankas? Ak, taip! Nešvarios, tu manai?

Fiodoras Ivanyčius. O kaipgi, muzikas. O čia ponios, ir Marja Vasiljevna.

Leonidas Fiodorovičius. Na, ir puiku.

Fiodoras Ivanyčius. Ir dar aš norėjau jums pranešti: vežikas Timofiejus buvo atėjęs skųstis, kad dėl šunų jis negalįs švaros palaikyti.

Leonidas Fiodorovičius (*dėliodamas ant stalo daiktus, išsiblaškęs*). Kokių šunų?

Fiodoras Ivanyčius. Ogi Vasilijui Leonidyčiui šiandien atvedė tris kurtus, vežikų kambary paliko.

Leonidas Fiodorovičius (*apmaudingai*). Pasakyk Anai Pavlovnai, tegu ji žinosi, o aš neturiu laiko.

Fiodoras Ivanyčius. Bet juk jūs žinote jų palinkimus...

Leonidas Fiodorovičius. Na, kaip ji nori, taip tegul ir daro. O iš jo man, be nemalonumų... bet ir nėra laiko.

DVYLIKTOJI SCENA

Tie patys. Semionas (apsivilkęs pavilktiniu, įeina šypsodamasis)

Semionas. Liepėte ateiti?

Leonidas Fiodorovičius. Taip, taip. Parodyk rankas. Na, ir puiku, puiku. Tad štai, drauguži, tu

lygiai taip daryk, kaip pirm: sėskis ir pasiduok jausmui. O pats nieko negalvok.

Semionas. Ką čia galvosi? Juo labiau galvoji, juo blogiau.

Leonidas Fiodorovičius. Taigi, taigi, taigi! Juo nesąmoningiau, juo stipriau. Negalvok, o pasiduok nuotakai: norėsi miego — miegok, norėsi vaikščioti — vaikščio; supranti?

Semionas. Kaip nesuprasi? Čia jokių gudrybių.

Leonidas Fiodorovičius. Ir svarbiausia — nesumišk. O tai tu pats gali nustebti. Tu suprask, kaip mes gyvename, taip čia pat gyvena ir nematomas dvasių pasaulis.

Fiodoras Ivanyčius (*pataisydamas*). Neregimosios būtybės, supranti?

Semionas (*juokiasi*). Kaip nesuprasi? Kai jūs išaiškinate, viskas atrodo labai paprasta.

Leonidas Fiodorovičius. Gali pakilti į orą, ar dar kaip nors, tai nebijok.

Semionas. Ko čia bijosi. Visa tai galima.

Leonidas Fiodorovičius. Na, tai aš eisiu, visus pašauksiu. Viskas sutvarkyta?

Fiodoras Ivanyčius. Rodos, viskas.

Leonidas Fiodorovičius. O grifelinės lentelės?

Fiodoras Ivanyčius. Apačioje, tuoj atnešiu. (*Išeina*)

TRYLIKTOJI SCENA

Leonidas Fiodorovičius ir Semionas

Leonidas Fiodorovičius. Na, tai gerai. Tai tu nesumišk ir jauskis laisvai.

Semionas. Gal pavilktinį nusivilkti: bus laisviau.

Leonidas Fiodorovičius. Pavilktinį? — ne, ne, nereikia. (*Išeina*)

KETURIOLIKTOJI SCENA

Semionas (vienas)

Semionas. Vėl tą pat liepė daryti, o ji vėl svaidys. Ir kaip ji nebijo?

PENKIOLIKTOJI SCENA

Semionas ir Tania (įeina be batelių, sienų apmušalų spalvos suknele apsivilkusi); Semionas kvatoja

Tania (*tildo*). Šš!.. Išgirs! Še prisilipdyk prie pirštų degtukus, kaip pirm. (*Prilipdo*) Ką gi, viską atsimeni?

Semionas (*skaičiuodamas ant pirštų*). Visų pirma — suvilgyti degtukus. Mojuoti. Antras dalykas — dantimis griežti štai taip. O trečią pamiršau!

Tania. O trečias visų svarbiausia. Tu atsimink: kai raštas nukris ant stalo, — aš dar varpeliu paskambinsiu, — tai tu tuojau štai šitaip rankomis... Plačiau išskėsk ir čiupk. Kas šalimais sėdės, tą ir čiupk. O kai sučiupsi, tai spausk. (*Kvatoja*) Ponas, ar ponია, nežiūrėk — spausk, vis spausk ir nepaleisk, tarytum miegodamas, o dantimis griežk arba riaumok, štai šitaip... (*Riaumoja*) O kai aš suskambinsiu gitara, tai tu imk kaip ir pabusti, pasiraivyk, žinai, šitaip ir pabusk... Viską atsimeni?

Semionas. Viską atsimenu, tik baisiai juokinga.

Tania. Tu nesijuok. Na, jei ir susijuoksi — tai dar nebaisu. Jie pamanyš, kad miegodamas. Tik viena žiūrėk, iš tikrųjų neužmik, kai jie užgesins šviesą.

Semionas. Nebijok, aš sau į ausis gnaibysiu...

Tania. Tai tu žiūrėk, Simočka, balandėli. Tik viską daryk, nebijok. Pasirašys dokumentą. Pamatysi. Eina... (*Palenda po sofa*)

ŠEŠIOLIKTOJI SCENA

Semionas ir Tania. Įeina Grosmanas, profesorius, Leonidas Fiodorovičius, storoji ponia, daktaras, Sachatovas, ponia.

Semionas stovi prie durų

Leonidas Fiodorovičius. Prašome visus netikinčiuosius! Nežiūrint, kad mediumas naujas, atsitiktinis, aš šiandien laukiu labai reikšmingų dalykų.

Sachatovas. Labai, labai įdomu!

Storoji ponia (*Semiono adresu*). Mais il est très bien.¹

Ponia. Kaip bufetininkas — taip, bet tik...

Sachatovas. Žmonos visada netiki savo vyrų darbais. Jūs visiškai nelaikote tai galimu.

Ponia. Žinoma, ne. Kapčičas, tiesa, turi kažką ypatingą, bet jau čia tai dievai žino kas!

Storoji ponia. Ne, atsiprašau, Ana Pavlovna, taip negalima spręsti. Kai aš buvau dar netekėjusi, sapnavau vieną nepaprastą sapną. Sapnai, žinote, būna tokie, jog jūs nežinote, kada prasideda, kada baigiasi; tai aš kaip tiktai tokį sapną sapnavau...

SEPTYNIOLIKTOJI SCENA

Tie patys. Įeina Vasilijus Leonidyčius ir Petriščevas

Storoji ponia. Ir tas sapnas man daug išaiškino. Dabar šie jaunuoliai (*rodo į Petriščevą ir Vasilijų Leonidyčių*) jau viską neigia.

Vasilijus Leonidyčius. O aš niekuomet, pasakysiu jums, nieko neneigiu. A, ką?

¹ O, jis labai gražus.

ASTUONIOLIKTOJI SCENA

Tie patys. Įeina Betsi ir Marja Konstantinovna, užmezga pokalbį su Petriščevu

Storoji ponía. O kaipgi galima neigti, kas antgamtiška? Sakoma: protui prieštarauja. Betgi protas gali būti kvailas, o kaip tada? Štai Sodų gatvėj — jūs girdejote? — kiekvieną vakarą pasirodydavo. Mano vyro brolis, — kaip tat vadinasi? . . ne beau-frère¹, rusiškai, — ne šešuras, o dar kažkaip. . . aš niekaip negaliu atsiminti tų rusiškų pavadinimų, — tai jis tris naktis iš eilės važiavo tenai ir vis dėlto nieko nematė, tai aš ir sakau. . .

Leonidas Fiodorovičius. Kas nori likti?

Storoji ponía. Aš, aš!

Sachatovas. Aš!

Ponía (*daktarui*). Nejaugi jūs liekate?

Daktaras. Taip, reikia nors kartą pasižiūrėti, ką Aleksiejus Vladimirovičius čia randa. Neigti be įrodymų taip pat negalima.

Ponía. Tai būtinai šį vakarą išgerti?

Daktaras. Ką išgerti? Ak, taip, miltelius. Taip, išgerkite. Taip, taip, išgerkite. . . Bet aš dar užeisiu.

Ponía. Taip, prašau. (*Garsiai*) Kai baigsite, mes-sieurs et mesdames, prašau pas mane pailsėti po įtemptų emocijų, o ir vintą pabaigsime.

Storoji ponía. Būtinai.

Sachatovas. Taip, taip!

Ponía išeina

DEVYNIOLIKTOJI SCENA

Tie patys, be ponios

Betsi (*Petriščevui*). Aš jums sakau, likite. Jūs pamatysite nepaprastus dalykus. Kertate lažybų?

¹ dieveris

Marja Konstantinovna. Bet argi jūs tikite? Betsi. Šiandien tikiu.

Marja Konstantinovna (*Petriščevui*). O jūs tikite?

Petriščevas. „Netikiu, netikiu klastingas pažadas.“ Na, bet jei Jelizaveta Leonidovna liepia... .

Vasilijus Leonidyčius. Pasilikime, Marja Konstantinovna. A, ką? Aš ką nors epatant¹ sugalvosiu.

Marja Konstantinovna. Ne, jūs nejuokaukite. Aš juk negaliu susilaikyti.

Vasilijus Leonidyčius (*garsiai*). Aš — lieku!

Leonidas Fiodorovičius (*griežtai*). Tik prašau tuos, kurie lieka, nedaryti iš to juokų. Tai rimtas dalykas.

Petriščevas. Girdi? Na, tai likime. Vova, sėskis čia ir žiūrėk, nebijok.

Betsi. Taip, jūs juokiatės, o pamatysite, kas bus.

Vasilijus Leonidyčius. O ką, jei iš tikrųjų? Tai bus gražus dalykas! A, ką?

Petriščevas (*dreba*). Oi; bijau, bijau, Marja Konstantinovna, bijau! .. kojelės dreba.

Betsi (*juokiasi*). Tyliau!

Visi sėdasi

Leonidas Fiodorovičius. Sėskitės, sėskitės. Sėskis, Semionai!

Semionas. Klausau. (*Atsisėda ant kėdės krašto*)

Leonidas Fiodorovičius. Gerai atsisėsk!

Profesorius. Sėskitės kaip reikiant, ant visos kėdės, visiškai laisvai. (*Pasodina Semioną*)

*Betsi, Marja Konstantinovna ir Vasilijus Leonidyčius
kvatoja*

¹ nepaprasto

Leonidas Fiodorovičius (*pakeltu balsu*).
Prašau tuos, kurie lieka, neišdykauti ir elgtis rimtai.
Gali būt blogos pasekmės. Vova, girdi? Jei ramiai nesėdėsi, išeik.

Vasilijus Leonidyčius. Ramiai! (*Slepiasi už storosios ponios nugaros*)

Leonidas Fiodorovičius. Aleksiejau Vladimirovičiau, jūs užmigdykite.

Profesorius. Kodėl gi aš, kai čia Antonas Borisovičius? Šiuo atžvilgiu jis turi daugiau ir praktikos, ir jėgos... Antonai Borisovičiau!

Grosmanas. Ponai! aš, tiesą sakant, ne spiritistas. Aš tik studijavau hipnozę. Hipnozę aš, tiesa, studijavau su visais žinomais jos pasireiškimais. Bet tai, kas vadinama spiritizmu, man visiškai svetima. Užmigdžius subjektą, aš galiu tikėtis visų žinomų hipnozės reiškinių: letargo, abulijos, anestezijos, anelgezijos, katalepsijos ir įvairių rūšių sugestijos. O čia numatomi tyrimui ne šie, o kiti reiškiniai, ir todėl pageidaujama žinoti, kokios rūšies tie laukiamieji reiškiniai ir kokia jų mokslinė vertė.

Sachatovas. Prisidedu prie pono Grosmano nuomonės. Toks paaiškinimas būtų labai ir labai įdomus.

Leonidas Fiodorovičius (*profesoriui*). Aš manau, Aleksiejau Vladimirovičiau, jūs neatsisakysite trumpai paaiškinti.

Profesorius. Kodėl ne, aš galiu paaiškinti, jei to pageidaujama. (*Daktarui*) O jūs, prašau, išmatuokite temperatūrą ir pulsą. Mano paaiškinimas bus neišvengiamai paviršutiniškas ir trumpas.

Leonidas Fiodorovičius. Taip, trumpai, trumpai...

Daktaras. Tuoju. (*Išsiima termometrą ir paduoda*) Nagi, vaikinė!.. (*Įdeda*)

Semionas. Klausau.

Profesorius (*atsistojęs ir kreipdamasis į storąją poniją, o paskui atsisėsdamas*). Ponai! Reiškiny, kurį

mes tirsime, paprastai atrodo iš vienos pusės kaip kažkas nauja, iš kitos — kaip kažkas nenatūralu. Nei viena, nei kita neteisinga. Šis reiškinys ne naujas, o senas kaip pasaulis ir ne atgamtiškas, o priklausęs nuo tų pačių amžinųjų dėsnių, nuo kurių priklauso viskas, kas egzistuoja. Šis reiškinys paprastai būdavo apibūdinamas kaip bendravimas su dvasiniu pasauliu. Tas apibūdinimas netikslus. Pagal šį apibūdinimą dvasinis pasaulis priešpastatomas materialiniam pasauliui, bet tai neteisinga: to priešingumo nėra. Abu pasauliai taip glaudžiai susiję, jog nėra jokios galimybės praveisti demarkacijos liniją, kuri vieną nuo kito atskirtų. Mes sakome: materija susideda iš molekulių. . .

P e t r i š č e v a s. Nuobodi materija!

Šnibždesys, kvatojimas

(Profesorius stabtelėjęs ir po to tęsdamas toliau). Molekulės — iš atomų, bet atomai, nesiskaidydami, yra iš tikrųjų ne kas kitas, kaip jėgų panaudojimo taškai. Tai yra, tiksliau sakant, ne jėgų, o energijos, — tos pačios energijos, kuri taip pat vieninga ir nesunaikinama, kaip ir materija. Materija viena. Tik jos rūšys įvairios, taip lygiai ir energija. Iki paskutinio laiko mums buvo žinomos keturios, viena į kitą pavirstančios, energijos rūšys. Mums žinomos energijos: mechaninė, šiluminė, elektros ir cheminė. Bet keturios energijos rūšys toli gražu neišsemia viso jos pasireiškimų įvairumo. Energijos pasireiškimų pavidalai įvairūs, ir vienas tokių naujų, mažai tampažįstamų energijos pavidalų mūsų ir tiriamas. Aš kalbu apie mediumizmo energiją.

Vėl jaunimo šnibždesys ir kvatojimas kampe

(Stabtelėjęs ir, rūščiai apsižvalgęs, tęsia toliau). Mediumiškoji energija žmonijai jau seniai pažįstama: pranašavimai, nujautimai, regėjimai ir daug kitokių — tai vis ne

kas kita, kaip mediumiškosios energijos pasireiškimai. Jos sukeliameji reiškiniai seniai žinomi. Bet pati energija iki paskutinio laiko nebuvo pripažįstama tol, kol buvo pripažinta ta aplinka, kurios virpėjimai ir sukelia mediumizmo reiškinius. Pavyzdžiui, šviesos reiškiniai nebuvo aiškūs tol, kol buvo pripažintas besvorės medžiagos — eterio egzistavimas, taip ir mediumizmo reiškiniai atrodė paslaptingi, kol buvo pripažinta ta, dabar neabejotina, tiesa, kad eterio dalelių tarpuose esama kitos, dar įmantresnės, besvorės medžiagos, kuriai negali būti pritaikytas trijų matavimų dėsnis.

Vėl šnibždesys, kvatojimas ir spygavimai

(Vėl rūščiai apsižvalgo) Matematiškai apskaičiavimai patvirtino, kad neginčijamai egzistuoja besvoris eteris, sukelias šviesos ir elektros reiškinius, lygiai taip visa eilė tikslų genialaus Germano Šmito ir Josifo Šmacofeno atliktų bandymų neabejotinai įrodė egzistavimą tos medžiagos, kuri pripildė visatą ir gali būti pavadinta dvasiiniu eteriu.

Storoji ponija. Taip, dabar aš suprantu. Kaip aš dėkinga...

Leonidas Fiodorovičius. Taip; bet ar negalima, Aleksiejau Vladimirovičiau, kiek... trumpiau?

Profesorius *(neatsakydamas)*. Taigi, visa eilė griežtai moksliskų bandymų bei tyrimų, kaip kad aš jau sakiau, išaiškino mums mediumizmo reiškinių dėsnius. Tie bandymai išaiškino mums tai, kad kai kurių asmenybių nugrimzdymas į hipnozės būseną, nuo paprasto miego besiskiriančią tik tuo, kad, nugrimztant į šį miegą, fiziologinė veikla ne tik nesumažėja, o, kaip mes tai dabar matėme, visada padidėja, — vadinasi, tie bandymai išaiškino, kad bet kurio subjekto nugrimzdymas į šią būseną neišvengiamai sukelia kai kurias perturbacijas dvasiniame eteryje, — perturbacijas, visiškai panašias į tas, ku-

rias sukelia kieto kūno nugrimzdinimas į skystą. Tos perturbacijos ir yra tai, ką mes vadiname mediumizmo reiškiniiais.

Kvatojimas, šnibždesys

Sachatovas. Tai visiškai teisinga ir suprantama, tačiau leiskite paklausti: jeigu, kaip jūs sakėte, mediumo nugrimzdymas miegan sukelia dvasinio eterio perturbacijas, tai kodėl gi tos perturbacijos, kaip tat paprastai galvojama per spiritistinius seansus, visada pasireiškia mirusių asmenų vėlių veikimu?

Profesorius. O todėl, kad šio dvasinio eterio dalelės yra ne kas kita, kaip gyvųjų, mirusiųjų ir negimusiųjų vėlės, todėl bet koks šio dvasinio eterio sukrėtimas neišvengiamai sukelia tam tikrą jo dalelių judėjimą. O tos dalelės yra ne kas kita, kaip žmonių vėlės, per šį judėjimą sueinančios į tarpusavį bendravimą.

Storoponia (*Sachatovui*). Ko gi čia nesuprasti? Viskas taip aišku... Labai, labai jums dėkoju!

Leonidas Fiodorovičius. Man rodos, jog dabar viskas aišku, ir mes galime pradėti.

Daktaras. Vaikinas visiškai normaliaame stovyje: temperatūra 37 ir 2; pulsas 74.

Profesorius (*išsiima knygelę ir užsirašo*). Tai, ką aš turėjau garbės jums pranešti, gali patvirtinti tas faktas, kad, mediumui nugrimzdus į miegą, ką mes tuoju ir pamatysime, neišvengiamai pakils temperatūra ir pulsas, lygiai taip, kaip ir hipnozės metu.

Leonidas Fiodorovičius. Taip, taip, atsiprašau, aš tik norėjau atsakyti Sergiejui Ivanyčiui į jo klausimą: kuriuo būdu mes sužinome, kad su mumis bendrauja mirusiųjų vėlės? — Mes sužinome tuo būdu, kad toji dvasia, kuri ateina, tiesiai sako mums, — paprastai, kaip kad aš kalbu, — sako mums, kas ji ir ko atėjusi, iš kur ji, ir ar jai gerai. Pastarąjį seansą buvo ispanas don Kastiljosas, ir jis viską mums pasakė. Pasisakė,

kas jis, ir kada mirė, ir tai, jog jam sunku dėl to, kad jis dalyvavęs inkvizicijoje. Maža to, jis pasakė, kas atsitiko su juo tuo metu, kai jis su mumis kalbėjosi, o būtent tai, kad tuo pačiu metu, kai jis su mumis kalbėjosi, jis turėjo iš naujo gimti žemėje, ir todėl negalėjo baigti pradėto pokalbio. Bet jūs tuoj patys pamatysite...

Storoji ponja (*nutraukdama kalbą*). Ak, kaip įdomu! Gal būt, ispanas gimė mūsų namuose ir dabar mažytis.

Leonidas Fiodorovičius. Labai galimas dalykas.

Profesorius. Aš manau, laikas būtų pradėti.

Leonidas Fiodorovičius. Aš tik norėjau pasakyti...

Profesorius. Jau vėl.

Leonidas Fiodorovičius. Na, gerai. Tai galime pradėti. Antonai Borisovičiaus, prašau jus, užmigdykite mediumą...

Grosmanas. Kaip jūs norite, kad aš užmigdyčiau subjektą? Yra daug naudojamų būdų. Yra Bredo būdas, yra Egipto simbolis, yra Šarko būdas.

Leonidas Fiodorovičius (*profesoriui*). Aš manau, kad tai vis tiek.

Profesorius. Vis tiek.

Grosmanas. Tai aš panaudosiu savo būdą, kurį demonstravau Odesoje.

Leonidas Fiodorovičius. Prašau!

Grosmanas mojuoja rankomis viršum Semiono. Semionas užsimerkia ir pasiraivo

Grosmanas (*įsižiūri*). Užmiega, užmigo. Nuostabiai greitas hipnozės veikimas. Matyt, subjektas jau yra anestetiškam stovyje. Nuostabu, nepaprastai greitai pasiduodas sugestijai subjektas ir galėtų būti panaudotas įdomiems eksperimentams!... (*Sėdasi, keliasi, vėl sėdasi*) Dabar būtų galima perdurti jam rankas. Jei norite...

Profesorius (*Leonidui Fiodorovičiui*). Jūs pastebite, kaip mediumo miegas veikia Grosmaną? Jis pradeda vibruoti.

Leonidas Fiodorovičius. Taip, taip... Dabar galima gesinti?

Sachatovas. Bet kodėl gi reikalinga, kad būtų tamsu?

Profesorius. Kad būtų tamsu? O todėl, kad tamsa yra viena sąlygų, kuriomis pasireiškia mediumiškoji energija, lygiai taip, kaip tam tikra temperatūra yra sąlyga cheminei arba dinaminei energijai tam tikru būdu pasireikšti.

Leonidas Fiodorovičius. Bet ne visuomet. Daugeliui, ir man, yra pasirodę ir žvakių, ir saulės šviesoje.

Profesorius (*nutraukdamas*). Galima gesinti?

Leonidas Fiodorovičius. Taip, taip. (*Gesina žvakes*) Ponai! dabar prašau dėmesio.

Tania išlenda iš po sofos ir paima į rankas pririštą prie žvakidės sienoje siūlą

Petriščevas. Ne, man patiko ispanas. Kaip jis, vidury pokalbio, žemyn galva... taip sakant: piquer une tête¹.

Betsi. Jūs palaukite, pažiūrėkite, kas bus!

Petriščevas. Aš tik vieno bijau, kad Vova neimtų kriuksėti kaip paršas.

Vasilijus Leonidyčius. Norite? Aš tuoj...

Leonidas Fiodorovičius. Ponai! prašau nekalbėti...

Tyla. Semionas laižo pirštą, dažo juo kaulelius ant rankos ir jais mojuoja

¹ Kūlvirsčia.

Leonidas Fiodorovičius. Šviesa! Matote šviesą?

Sachatovas. Šviesa! Taip, taip, matau; bet atsi-prašau...

Storoji ponia. Kur, kur? Ak, nemačiau! Štai ji. Ak!...

Profesorius (*kužda Leonidui Fiodorovičiui, ro-dydamas į Grosmaną, kuris nepasėdi vietoje*). Jūs paste-bite, kaip jis vibruoja? Dviguba jėga.

Vėl pasirodo šviesa

Leonidas Fiodorovičius (*profesoriui*). O juk tai jis.

Sachatovas. Kas jis?

Leonidas Fiodorovičius. Graikas Nikola-jus. Jo šviesa. Ar ne tiesa, Aleksiejau Vladimirovičiau?

Sachatovas. Kas tas graikas Nikolajus?

Profesorius. Tūlas graikas, Konstantino laikais buvęs vienuoliu Cargrade ir pastaruoju metu lankęs mus.

Storoji ponia. Kurgi jis, kurgi jis? Aš nematau.

Leonidas Fiodorovičius. Dar negalima jo matyti... Aleksiejau Vladimirovičiau, jis visada itin jums palankus. Paklauskite jį.

Profesorius (*ypatingu balsu*). Nikolajau! Tai tu?

Tania du kartus subeldžia į sieną

Leonidas Fiodorovičius (*džiaugsmingai*). Jis, jis!

Storoji ponia. Ai, ai! Aš išeisiu.

Sachatovas. Kodėl gi manoma, kad tai jis?

Leonidas Fiodorovičius. Ogi du smūgiai. Teigiamas atsakymas: kitaip būtų tylą.

Tyla. Prislopintas kvatojimas jaunimo kampe. Tania numeta ant stalo lempos gaubtuvą, pieštuką, plunksnoms šluostytuvą

Leonidas Fiodorovičius (*pašnibždom*). Žiūrėkite, ponai, štai lempos gaubtuvas. Dar kažkas. Pieštukas!.. Aleksiejau Vladimirovičiau, pieštukas.

Profesorius. Gerai, gerai. Aš seku ir jį, ir Grosmaną. Jūs pastebite?

Grosmanas atsistoja ir apžiūri ant stalo nukritusius daiktus

Sachatovas. Atsiprašau, atsiprašau! Aš norėčiau pažiūrėti, ar nedaro viso to pats mediumas?

Leonidas Fiodorovičius. Jūs manote? Tai sėskitės šalia, laikykite jį už rankų. Bet būkite tikras, jis miega.

Sachatovas (*eina, galva užkliūva už siūlo, kurį Tania nuleidžia, ir išsigandęs pasilenkia*). Ta-a-aip!.. Keista, keista. (*Prieina, ima Semionui už alkūnės. Semionas urzgia*)

Profesorius (*Leonidui Fiodorovičiui*). Girdite, kaip veikia Grosmano buvimas? Naujas reiškinys, — reikia užrašyti... (*Išbėga ir užsirašo, paskui grįžta*)

Leonidas Fiodorovičius. Taip... Bet negalima palikti be atsakymo Nikolajaus, reikia pradėti...

Grosmanas (*atsistoja, eina prie Semiono, pakelia ir nuleidžia jo ranką*). Dabar būtų įdomu padaryti kontraktūrą. Subjektas visiškai hipnozėje.

Profesorius (*Leonidui Fiodorovičiui*). Jūs matote, matote?

Grosmanas. Jei jūs norite...

Daktaras. Na, jau leiskite, susimildamas, Aleksiejui Vladimirovičiui vadovauti, dalykas darosi rimtas.

Profesorius. Palikite jį. Jis miegodamas kalba.

Storoji ponai. Kaip aš dabar džiaugiuosi, kad ryžausi dalyvauti. Baisu, bet vis dėlto aš džiaugiuos, nes aš visada sakydavau vyrui...

Leonidas Fiodorovičius. Prašau patylėti.

Tania patraukia siūlu storajai poniai per galvą

Storoji ponia. Ail

Leonidas Fiodorovičius. Kas, kas?

Storoji ponia. Jis man sugriebė už plaukų.

Leonidas Fiodorovičius (*pašnibždom*). Nebijokite, nieko, paduokite jam ranką. Ranka būna šalta, bet aš tai mėgstu.

Storoji ponia (*slepia rankas*). Jokių būdų!

Sachatovas. Taip, keista, keista!

Leonidas Fiodorovičius. Jis čia ir ieško bendravimo. Kas nori ko nors paklausti?

Sachatovas. Leiskite, aš paklausiu.

Profesorius. Malonėkite.

Sachatovas. Tikiu aš, ar ne?

Tania du kartus subeldžia

Profesorius. Atsakymas teigiamas.

Sachatovas. Atsiprašau, aš dar paklausiu. Ar aš turiu kišenėj dešimt rublių?

Tania daug kartų beldžia ir siūlu paliečia Sachatovo galvą

Sachatovas. Ak!.. (*Nutveria siūlą ir jį nutraukia*)

Profesorius. Aš prašyčiau čia esančius nestatyti neaiškių ir nerimtų klausimų. Jam nemalonu.

Sachatovas. Ne, atsiprašau, mano rankose siūlas.

Leonidas Fiodorovičius. Siūlas? Laikykite jį. Dažnai pasitaiko ne tik siūlas, bet ir šilkiniai šniūreliai, senoviškiausi.

Sachatovas. Bet iš kurgi siūlas?

Tania meta į jį priegalvį

Sachatovas. Atsiprašau, atsiprašau! Kąžkas minkšto smogė man į galvą. Prašau uždegti šviesą, — čia kas nors...

Profesorius. Mes prašome jus netrukdyti seanso.

Storoji ponja. Dėl dievo, netrukdykite! Ir aš noriu paklausti, galima?

Leonidas Fiodorovičius. Galima, galima. Klauskite.

Storoji ponja. Aš noriu paklausti dėl savo skrandžio. Galima? Aš noriu paklausti, kuriuos vaistus man geriau vartoti — akonitą ar beladoną?

Tyla, jaunimo pusėje kuždesys, ir staiga Vasilijus Leonidyčius ima rékti kaip naujagimis: „Ua! ua!” — Kvatojimas.

*Nosis ir burnas užsiėmusios ir prunkšdamos,
merginos su Petriščevu išbėga*

Storoji ponja. Ak, tai tur būt, ir vėl tas vienuolis gimė!

Leonidas Fiodorovičius (*įsiutęs, piktai šnibžda*). Vien tik kvailystės žinai! Jei nemoki padoriai elgtis, išeik.

Vasilijus Leonidyčius išeina

DVIDESIMTOJI SCENA

Leonidas Fiodorovičius, profesorius, storoji ponja, Sachatovas, Grosmanas, daktaras, Semionas ir Tania. Tamsa, tyla

Storoji ponja. Ak, kaip gaila! Dabar jau negalima klausti. Jis gimė.

Leonidas Fiodorovičius. Nė kiek. Tai Vos kvailystės, o jis čia. Klauskite.

Profesorius. Šitaip dažnai būva; tie juokai, tyčiojimasis — paprasčiausias reiškinys. Aš manau, kad jis

dar čia. Galime paklausti. Leonidai Fiodorovičiau, klauskite jūs.

Leonidas Fiodorovičius. Ne, prašau jus. Man sugadino nuotaiką. Taip nemalonu! Tas netaktiškumas!..

Profesorius. Gerai, gerai!.. Nikolajau! tu dar čia?

Tania du kartus subeldžia ir skambina varpeliu. Semionas ima riaumoti ir skėtrioti rankomis. Nutveria Sachatovą ir profesorių ir maigo juos

Profesorius. Koks netikėtas pasireiškimas! Poveikis į patį mediumą. To nėra buvę. Leonidai Fiodorovičiau, stebėkite, man nepatogu. Jis mane maigo. Ir žiūrėkite, ką Grosmanas? Dabar itin reikalingas dėmesys.

Tania numeta ant stalo muzikų raštą

Leonidas Fiodorovičius. kažkas nukrito ant stalo.

Profesorius. Pažiūrėkite, kas nukrito.

Leonidas Fiodorovičius. Popierius! Sulenktas popieriaus lapas!

Tania numeta kelioninę rašalinę

Rašalinė!

Tania numeta plunksną

Plunksna!

Semionas riaumoja ir maigo

Profesorius (*suniurkėtas*). Atsiprašau, atsiprašau, visiškai naujas reiškiny; veikia ne sukeltoji mediumiškoji energija, o pats mediumas. Tačiau atkimškite rašalinę ir padėkite ant popieriaus plunksną, jis parašys.

Tania užėina Leonidui Fiodorovičiui už nugaros ir gitara suduoda jam per galvą

Leonidas Fiodorovičius. Man per galvą sudavė! (*Žiūri į stalą*) Plunksna dar nerašo, ir popierius tebėra sulenktas.

Profesorius. Pažiūrėkite, koks čia popierius, veikite greičiau; matomai, dviguba jėga: jo ir Grosmano — kelia perturbacijas.

Leonidas Fiodorovičius (*išeina su popierium pro duris ir tuoj vėl grįžta*). Nepaprastas dalykas! Šis raštas — tai sutartis su valstiečiais, kurią aš šiandien rytą atsisakiau pasirašyti ir grąžinau valstiečiams. Tur būt, jis nori, kad aš ją pasirašyčiau?

Profesorius. Žinoma! Žinoma! Bet jūs paklauskite.

Leonidas Fiodorovičius. Nikolajau! Ar tu nori...

Tania du kartus subeldžia

Profesorius. Girdite? Aišku, aišku!

Leonidas Fiodorovičius ima plunksną ir išeina. Tania stuksena, paskambina gitara, pagroja armonika ir lenda vėl po sofa. Sugrįžta Leonidas Fiodorovičius. Semionas raivosi ir krankščia

Leonidas Fiodorovičius. Jis atbunda. Galima uždegti žvakes.

Profesorius (*paskubom*). Daktare, daktare, prašau išmatuoti temperatūrą ir pulsą! Jūs pamatysite, kad temperatūra bus aukštesnė.

Leonidas Fiodorovičius (*uždega žvakes*). Na ką, ponai netikintieji?

Daktaras (*priėjęs prie Semiono ir įdėdamas termometrą*). Nagi, vaikine. Ką, numigai? Še, šitą prispausk po pažastimi ir duok ranką. (*Žiūri į laikrodį*)

Sachatovas (*trauko pečiais*). Galiu tvirtinti, kad mediumas negalėjo daryti viso to, kas dėjosi. Bet siūlas? .. Aš norėčiau, kad būtų paaiškinta dėl siūlo.

Leonidas Fiodorovičius. Siūlas, siūlas! Čia buvo rimtesnių reiškinių.

Sachatovas. Nežinau. Tačiau šiaip ar taip — je réserve mon opinion¹.

Storoji ponía (*Sachatovui*). Kaipgi jūs sakote: je réserve mon opinion? O kūdikis su sparneliais? Argi jūs nematėte? Aš iš pradžių pamaniau, kad tai tik rodosi, bet paskui aiškiai, aiškiai, kaip gyvas. . .

Sachatovas. Galiu kalbėti tik apie tai, ką mačiau. Šito aš nemačiau, nemačiau.

Storoji ponía. Na, kaipgi! Visai aiškiai buvo matyti. O iš kairės pusės prie jo dar juodai apsilvilkęs vienuolis pasilenkė.

Sachatovas (*pasitraukia į šalį*). Koks perdėjimas!

Storoji ponía (*kreipiasi į daktarą*). Jūs turėjote matyti. Jis nuo jūsų pusės pakilo.

Daktaras, jos nesiklausydamas, tebeskaičiuoja pulsą

Storoji ponía (*Grosmanui*). Ir šviesa, šviesa iš jo, ypačiai aplink veidelį. . . Ir išraiška tokia romi, švelni, kažkas dangiška! (*Pati švelniai šypsosi*)

Grosmanas. Aš mačiau fosforinę šviesą, daiktai keitė vietą, bet daugiau aš nieko nemačiau.

Storoji ponía. Na, ką jau! Jūs tik taipsau. Todėl, kad jūs, Šarkò mokyklos mokslininkai, netikite pomirtiniu gyvenimu. O man dabar niekas pasaulyje neįsklaidys tikėjimo pomirtiniu gyvenimu.

Grosmanas pāsitraukia nuo jos

Storoji ponía. Ne, ne, ką besakytumėt, o tai viena laimingiausių mano gyvenime valandų. Kai Sarazate

¹ aš lieku su savo nuomone.

grojo, ir šioji... Taip! (*Niekas jos nesiklauso. Ji prieina prie Semiono*) Na, pasakyk man, drauguži, ką tu išgyvenai? Ar labai buvo sunku?

Semionas (*juokiasi*). Taip.

Storoji ponė. Vis dėlto kęsti galima?

Semionas. Taip. (*Leonidui Fiodorovičiui*) Liepskite eiti?

Leonidas Fiodorovičius. Eik, eik.

Daktaras (*profesoriui*). Pulsas tas pats, bet temperatūra nukrito.

Profesorius. Nukrito? (*Susimąsto ir ūmai susipranta*) Taip ir turėjo būti, — temperatūra turėjo nukristi! Dviguboji energija kryžiuodamasi turėjo sukelti kažką panašų į interferenciją. Taip, taip.

Leonidas Fiodorovičius. Man vieno gaila, kad nebuvo visiškos materializacijos. Bet vis dėlto... ponai, prašau į svetainę.

Storoji ponė. Ypačiai mane nustebino, kai jis suplasnojo sparneliais ir buvo matyti, kaip jis kyla į viršų.

Grosmanas (*Sachatovui*). Laikantis vienos hipnozės, būtų galima sukelti pilnutinę epilepsiją. Galėjo visiškai pavykti.

Sachatovas. Įdomu, bet ne visiškai įtikinama! — viskas, ką galiu pasakyti.

Visi kartu kalbėdami išeina

DVIDEŠIMT PIRMOJI SCENA

*Leonidas Fiodorovičius su popierium rankose.
Įeina Fiodoras Ivanyčius*

Leonidas Fiodorovičius. Na, Fiodorai, koks nuostabus buvo seansas! Pasirodo, kad žemę vis dėlto reikia perleisti valstiečiams jų pasiūlytomis sąlygomis.

Fiodoras Ivanyčius. Šit kaip!

Leonidas Fiodorovičius. O kaipgi? (*Parodo popierių*) Įsivaizduok, raštas, kurį aš jiems gražinau, pasirodė besąs ant stalo. Aš pasirašiau.

Fiodoras Ivanyčius. Kaipgi jis čia pateko?

Leonidas Fiodorovičius. O vis dėlto pateko. (*Išeina*)

Fiodoras Ivanyčius išeina paskui jį

DVIDEŠIMT ANTROJI SCENA

Tania viena, išlenda iš po sofos ir juokiasi

Tania. Mielieji mano! Balandėliai! Prikentėjau aš baimės, kai jis už siūlo nutvėrė. (*Sušunka*) Na, bet vis dėlto pasisekė — pasirašė.

DVIDEŠIMT TREČIOJI SCENA

Tania ir Grigorijus

Grigorijus. Tai tu juos mulkinai?

Tania. O kas jums?

Grigorijus. O ką, gal manai, ponია už tai pagirs? Ne, klysti, dabar papuolei. Išpasakosiu tavo suktybes, jei nesielsi, kaip aš noriu.

Tania. Nesielsiu, kaip jūs norite, ir jūs man nieko nepadarysite.

Uždanga

KETVIRTASIS VEIKSMAS

I-ojo veiksmo dekoracijos

PIRMOJI SCENA

*Du išvažiuojantieji leka jai, su livrėjomis,
Fiodoras Ivanyčius ir Grigorijus*

1-asis leka jus (*su žilomis žandenomis*). Jūs treči, kuriuos šiandien aplankome. Gerai, kad tos pačios priėmimo dienos. Anksčiau pas jus būdavo ketvirtadieniais.

Fiodoras Ivanyčius. Pakeitė į šeštadienį, kad išeitų vienu metu: pas Golovkinus, pas Grade-von Grabe...

2-asis leka jus. Pas Ščerbakovus tai gerai; kai tik balius, tai ir leka joms vaišės.

ANTROJI SCENA

*Tie patys. Iš viršaus laiptais nulipa kunigaikštienė su kunigaikštyte. Betsi jas lydi. Kunigaikštienė žiūri į knygelę, į laikrodį ir sėdasi ant skrynios
Grigorijus apauna ją botais*

Kunigaikštytė. Susimildama, atvažiuok. Jei tu atsisakysi, Dodo atsisakys — nieko ir neišeis.

Betsi. Nežinau. Pas Šubinus būtinai reikia. Pas-kui repeticija.

Kunigaikštytė. Suspėsi. Aš prašau tave, atvažiuok. Ne nous fais pas faux bond.¹ Bus Fedia ir Koko.

¹ Neapgauk.

Betsi. J'en ai par dessus la tête de votre Coco.¹

Kunigaikštytė. Aš maniau, kad čia jį rasiu. Ordinairement il est d'une exactitude...²

Betsi. Jis būtinai bus.

Kunigaikštytė. Kai aš matau jį su tavim, man rodos, kad jis tik ką pasipiršo arba tuoj pasipirš.

Betsi. Tikriausiai, tur būt, teks tai išgyventi. Ir taip nemalonu!

Kunigaikštytė. Vargšas Koko! Jis taip įsimylėjęs.

Betsi. Cessez, les gens.³

*Kunigaikštytė sėdasi ant sofos, pakuždom kalbėdama.
Grigorijus apauna ją botais*

Kunigaikštytė. Tad iki vakaro.

Betsi. Pasistengsiu.

Kunigaikštienė. Tai pasakykite savo tėveliui, kad aš visai netikiu, bet atvažiuosiu pasižiūrėti jo naujojo mediumo. Tegu praneša kada. Likit sveika, ma toute belle.⁴ (*Pabučiuoja ir išeina su kunigaikštyte*)

Betsi grįžta į viršų

TREČIOJI SCENA

*Du leka jai, Fiodoras Ivanyčius ir
Grigorijus*

Grigorijus. Nemėgstu auti senių: nepasilenkia, per pilvą nemato, vis pro šalį kaišioja; kas kita jaunu tę — malonu ir kojytę į rankas paimti.

¹ Man iki gyvo kaulo įkyrėjo tas jūsų Koko.

² Paprastai jis punktualus...

³ Liaukis, tarnai.

⁴ mano gražuole.

2-asis leka jus. Irgi supranta!

1-asis leka jus. Mums, tarnams, tokius dalykus supraci nederu.

Grigorijus. Kodėl nesupraci, argi mes ne žmonės? Tai tik jie galvoja, kad mes nesupraciname; kai dabar įsikalbėjo, pažvelgė į mane, bereginti: le žan.

2-asis leka jus. O ką tai reiškia?

Grigorijus. Rusiškai tai reiškia: nekalbėk, supraci. Per pietus irgi; o aš supraci. Jūs sacote: skircumas, — jokio skircumo.

1-asis leka jus. Tam, kas supraci, skircumas didelis.

Grigorijus. Nėra jokio skircumo. Šiandien aš leka jus, o rytoj, gal būt, ne blogiau už juos gyvenčiu. Ir už leka jų mergos teka, argi nebūdavo? Reikia nueiti parūkyti. (*Išcina*)

KETVIRTOJI SCENA

Tie patys, be Grigorijaus

2-asis leka jus. O drąsus tas jūsų vaikinai.

Fiodoras Ivanychius. Vėjavaikis, negabus tarnybai: buvęs kontoristas, — išlepo. Aš ir nepatariau imti, bet poniai patiko, — gerai atrodo, tinku vėziotis.

1-asis leka jus. Kad taip mūsų grafui, tuoj jis nurodytų jam tinkamą vietą. Vai, nemėgsta jis tokių vėjavaikių. Lekajus, tai būk lekajus, žinok, kas esąs, o išdidumo nerodyk.

PENKTOJI SCENA

Tie patys. Nuo viršaus laiptais atbėga Petriščevas, išsiima papirosą. Jam priešais ateina Koko Klingenas su pince-nez

Petriščevas (*susimąstęs*). Taip, taip. Mano ant-rasis tas pat, kas „ka“. Kar-tož-ka. Mano viskas... Taip, taip... A, Kokoša — Kartoša! Iš kur?

Koko Klingenas. Iš Ščerbakovų. Tu amžinai kvailystes...

Petriščevas. Pasiklausyk šarados: mano pirmasis tas pat, kas „kin“, mano antrasis tas pat, kas „ka“, o mano viskas toli gena veršelius.

Koko Klingenas. Nežinau, nežinau. Ir nėra laiko.

Petriščevas. O kur tau dar?

Koko Klingenas. Kaip kur? Pas Ivinus choras, reikia būti, paskui pas Šubinus, paskui į repeticiją. Juk ir tu turi būti.

Petriščevas. Kaipgi, būtinai. Ir repeticijoj, ir morkosticijoj. Juk aš buvau tik laukinis, o dabar aš ir laukinis, ir generolas.

Koko Klingenas. Na, o kaip vakarykštis seansas?

Petriščevas. Komedija! Mužikas buvo, bet svarbiausias dalykas — viskas tamsoje. Vova kūdikiu cypė. Profesorius aiškino, o Marja Vasiljevna išaiškino. Pramoga! Gaila, kad tavęs nebuvo.

Koko Klingenas. Bijau, mon cher¹; tu kažkaip moki juokais išsisukti, o man vis rodosi, kad tik žodelį tarsių, tuoj taip išvers, kad aš pasipiršau. Et ça ne m'arrange pas du tout, du tout. Mais du tout, du tout!²

Petriščevas. O tu pasipiršk taip, kad neišverstų. Tad užėik pas Vovą, kartu nuvažiuosime į ropesticiją.

Koko Klingenas. Nesuprantu, kaip tu gali su tokiu kvailiu bendrauti. Taip jau kvailas, — tikras mulkis!

Petriščevas. O aš jį myliu. Myliu Vovą, bet — „keista meile“, „į jį žmonių pramintas takas neužžels“...
(*Nueina į Vasilijaus Leonidyčiaus kambarį*)

¹ mano brangusis;

² O tai manęs nėra kiek nežavi. Nė kiek, nėra kiek!

SESTOJI SCENA

Du lekajai, Fiodoras Ivanyčius ir Koko Klingenas. Betsi palydi damą. Koko reikšmingai nusilenkia

Betsi (*krato jam ranką, atsigrįždama į damą*). Jūs nepažįstami?

Dama. Ne.

Betsi. Baronas Klingenas... Kodėl jūs vakar nebuvote?

Koko Klingenas. Niekaip negalėjau, — nespėjau.

Betsi. Gaila, — buvo labai įdomu. (*Juokiasi*) Jūs būtumėt matęs, kokios buvo manifestations¹. Na, ką, mūsų šarada juda?

Koko Klingenas. O, taip! Eilėraštis mon second² parašytas. Nikas sukūrė, o aš parašiau muziką.

Betsi. Kaip? Pasakykite.

Koko Klingenas. Palaukite, kaip?.. Taip! Riteris dainuoja Nanai. (*Dainuoja*)

„Ak, man dūsauti gana,
Sieloj viltis amžina...
Nana. Nana! Na, na, na!“

Dama. Tai mon second na, o kas gi mon premier?³

Koko Klingenas. Mon premier — tai *Are* — laukinukės vardas.

Betsi. *Are* — tai, matote, laukinė mergina, kuri nori suvalgyti savo meilės objektą... (*Kvatoja*) Ji vaikščioja, ilgisi ir dainuoja:

„Ak, apetitas...“

¹ pasireiškimai.

² mano antrajam

³ mano pirmasis?

Koko Klingenas (*pertraukdamas*).

„Toks nematytas...

Betsi (*pagauna*).

„Kažką suvalgyt geidžiu.

„Ir vaikštau krantu...

Koko Klingenas.

„Bet nieko nerandu...

Betsi.

„Ką kramtyti — nežinau...

Koko Klingenas.

„Antai ten plaustas...

Betsi.

„Čionai atplauks jis;

„Ant jo du generolai...

Koko Klingenas.

„Mes du štai generolai,

„Vieno likimo broliai,

„Atplaukiame iš toli“.

Ir vėl refrain:¹

„Vieno likimo broliai,

„Atplaukiame iš toli.“

Dama. Charmant!²

Betsi. Jūs pagalvokite, kaip kvailai

Koko Klingenas. Dėl to ir žavinga.

Dama. Kas gi Are?

Betsi. Aš, aš pasisiūdinau kostiumą, o mama sako: „nepadorus“. O baliuose ar mažiau to nepadorumo?..

(*Fiodorui Ivanyčiui*) Ar dar čia pasiuntinys iš Burdje?

Fiodoras Ivanyčius. Čia, virtuvėj tebesėdi.

Dama. Na, o kaipgi išeina *arena*?

Betsi. Jūs pamatysite. Nenoriu gadinti jums malonumo. Au revoir.³

¹ refrenas:

² Puikul

³ Ligi pasimatymo.

D a m a. Likite sveikil (*Atsisveikina. Dama išeina*)
B e t s i (*Koko Klingenui*). Einam pas mamą.

B e t s i i r K o k o K l i n g e n a s n u e i n a į v i r š ū

SEPTINTOJI SCENA

F i o d o r a s I v a n y č i u s, d u l e k a j a i. J a k o v a s (pasirodo iš bufeto su padėklu, arbata, kepiniais; uždušęs eina per prieškambarį)

J a k o v a s (*lekajams*). Mano pagarba, mano pagarba!

Lekajai linkčioja

J a k o v a s (*Fiodorui Ivanyčiui*). Nors jūs lieptumėt Grigorijui Michailyčiui, kad padėtų. Nusikamavau... (*Išeina*)

ASTUNTOJI SCENA

Tie patys, be Jakovo

1-asis lekajus. Stropus žmogus.

F i o d o r a s I v a n y č i u s. Geras žmogus, bet poniai nepatinka, — girdi, prastai atrodo. O čia dar apšmeižė jį vakar, kad jis muzikus į virtuvę įsileidęs. Kad tik neatleistų! O geras vaikinas.

2-asis lekajus. Kokius muzikus?

F i o d o r a s I v a n y č i u s. Ogi atvyko iš mūsų krašto, iš Kursko gubernijos, žemės pirkti; nakties metas, o be to, saviškiai. Vienas jų bufetininko tėvas. Na, ir įsileido į virtuvę. O čia pasitaikė, kad buvo mintys spėjamos; virtuvėję paslėpė daiktą, atėjo visi ponai, pamatė juos poniai — skandalas! Kaip, sako, žmonės, gal būt, kokiom ligom užsikrėtę, o juos į virtuvę!.. Ji labai bijo užsikrėsti.

DEVINTOJI SCENA

Tie patys ir Grigorijus

Fiodoras Ivanyčius. Nueikite, Grigorijau, padėkite Jakovui Ivanyčiui, o čia aš pabūsiu. Jis vienas nespėja.

Grigorijus. Nevikrus, dėlto ir nespėja. *(Išeina)*

DEŠIMTOJI SCENA

Tie patys, be Grigorijaus

I-asis leka jus. Ir kas čia per nauja mada dabar — tos užkrečiamos ligos!.. Tai ir jūsiškė bijo?

Fiodoras Ivanyčius. Labiau kaip ugnies! Mes dabar nieku daugiau nė nesirūpiname, kaip tik aprūkymu, mazgojimu, purškimu!

I-asis leka jus. Todėl tokį sunkų kvapą ir jaučiu. *(Pagyvėjęs)* Ir nebesuprasi, kas čia dedasi su tom užkrečiamom ligom. Visai blogai! Net dievą užmiršo. Antai mūsų pono sesers, kunigaikštienės Mosolovos, dukra mirė. Tai ką gi? Nei tėvas, nei motina nė į kambarį nejėjo, taip ir neatsisveikino. O dukra verkė, šaukė atsisveikinti, — nėjo! Daktaras kažkokią užkrečiamą ligą surado. O juk prižiūrėjo ją ir savoji kambarinė, ir slaugė — ir nieko, abi liko gyvos.

VIENUOLIKTOJI SCENA

Tie patys, Vasilijus Leonidyčius, Petriščevas (ateina pro duris, rūkydami papirosus)

Petriščevas. Einam gi, aš tik pasiimsiu Kokošą-Kartošą.

Vasilijus Leonidyčius. Mulkis tas tavo Kokoša! Pasakysiu aš tau, pakęsti jo negaliu. Tai tuščiagal-

vis vyrelis, tikras grindų vaškuotojas! Tik valkiojasi be jokio darbo. A, ką?

Petriščevas. Na, tai palauk, aš vis dėlto atsisveikinsiu.

Vasilijus Leonidyčius. Na, gerai. Aš eisiu į vežikų kambarį šunų pažiūrėti. Vienas šuo esąs toks piktas, kad, vežikas sako, vos nesuėdęs jo. A, ką?

Petriščevas. Kas ką suėdė? Nejaugi vežikas suėdė šunį?

Vasilijus Leonidyčius. Na, tu amžinai...
(*Apsivelka ir išeina*)

Petriščevas (*susimąstęs*). Ma-kin-tožas, kartožka... Taip, taip. (*Lipa į viršų*)

DVYLIKTOJI SCENA

Du lekaiai, Fiodoras Ivanyčius, Jakovas (scenos pradžioje ir gale perbėga per sceną)

Fiodoras Ivanyčius (*Jakovui*). Ko dar?

Jakovas. Sumuštinių nėra! Aš sakiau... (*Išeina*)

2-asis lekajus. O štai pas mus ponaitis susirgo. Tai jį beregint nuvežė su aukle į viešbutį, ten jis be motinos ir mirė.

1-asis lekajus. Taigi, nebijo nuodėmės! Aš manau, kad nuo dievo niekur nepabėgsi.

Fiodoras Ivanyčius. Ir aš taip manau.

Jakovas bėga į viršų su sumuštiniais

1-asis lekajus. Tik pagalvokite, jei taip visų bijosi, tai užsidaryk tarp keturių sienų, nelyginant kalėjime, ir sėdėk.

TRYLIKTOJI SCENA

Tie patys ir Tania, paskui Jakovas

Tania (*lenkiasi lekajams*). Sveikil

Lekajai linkčioja

Fiodorai Ivanyčiau, noriu jums porą žodžių pasakyti.

Fiodoras Ivanyčius. Na, ką?

Tania. Ogi muzikėliai, Fiodorai Ivanyčiau, vėl atėjo...

Fiodoras Ivanyčius. Na, tai kas? Raštą aš juk padaviau Semionui...

Tania. Raštą aš jiems atidaviau. Jau kaip jie dėkingi, sunku ir apsaityti. Dabar tik prašo pinigų iš jų priimti.

Fiodoras Ivanyčius. Tai kurgi jie?

Tania. Čia, šalia prieangio stovi.

Fiodoras Ivanyčius. Gera, aš pranešiu.

Tania. Bet dar vienas prašymas į jus, tėveli Fiodorai Ivanyčiau.

Fiodoras Ivanyčius. Kas dar?

Tania. Ogi, Fiodorai Ivanyčiau, man jau nebegalima čia likti. Paprašykite, kad atleistų mane.

[bėga Jakovas]

Fiodoras Ivanyčius (*Jakovui*). Ko tu?

Jakovas. Kitą virtuvą ir apelsinų.

Fiodoras Ivanyčius. Paprašyk ekonomę.

Jakovas išbėga

Fiodoras Ivanyčius. Ką tu čia dabar?

Tania. Ogi kaip? Dabar tokie mano reikalai...

Jakovas (*įbėgdamas*). Apelsinų mažai.

Fiodoras Ivanyčius. Nunešk, kiek yra.

Jakovas išbėga

Ne laiku atėjai: juk matai — sambrūzdis...

Tania. Bet jūs, Fiodorai Ivanyčiau, pats žinote, kad šio sambrūzdžio galo nesulauksi, o mano reikalas rimtas... Jūs, Fiodorai Ivanyčiau, tiek gero man padaręs, būkite man tikras tėvas, pasirinkite laiką, pasakykite. Kitaip dar supyks, neduos dokumentų.

Fiodoras Ivanyčius. Ko gi tu taip nekantrauji?

Tania. O kaipgi, Fiodorai Ivanyčiau, reikalas dabar susiklostė... Aš pas krikšto motutę nuvažiuočiau, pasiruoščiau. O atvelyky ir vestuvės. Pasakysite, tėveli Fiodorai Ivanyčiau?

Fiodoras Ivanyčius. Eik sau, — dabar čia ne vieta.

KETURIOLIKTOJI SCENA

Nuo viršaus nulipa pagyvenęs ponas ir tylėdamas išeina su 2-uoju lekažumi. Tania išeina. Fiodoras Ivanyčius, 1-asis lekažus, Jakovas (įeina)

Jakovas. Ką gi, Fiodorai Ivanyčiau, tai kruvina skriauda! Dabar mane atleisti nori. Tu, sako, viską daužai, Fifką užmiršai ir priešingai mano įsakymui mužikus į virtuvę suleidai. O jūs patys žinote: aš ničnieko nežinau! Tik Tatjana man sakė: nuvesk į virtuvę, o aš ir nepaklausiau, kieno įsakyta.

Fiodoras Ivanyčius. Argi ji sakė?

Jakovas. Sakė. Jau jūs, Fiodorai Ivanyčiau, užtarkite mane. Šeima tik pradėjo atsigauti, o dabar netekęs vietos, kada vėl susirasį. Labai prašau, Fiodorai Ivanyčiau.

PENKIOLIKTOJI SCENA

Fiodoras Ivanyčius, 1-asis lekajus ir ponია išlydi senąją grafienę su dirbtiniais plaukais ir dantimis. Grafienę apvelka 1-asis lekajus

Ponia. Būtinai, kaipgi? Aš taip sujaudinta.

Grafienė. Jei ne liga, aš dažniau pas jus apsilankyčiau.

Ponia. Tikrai, pakvieskite Piotrą Petrovičių. Jis šiurkštus, bet niekas taip gerai nemoka nuraminti; jam visa taip paprasta, aišku.

Grafienė. Aš jau pripratau.

Ponia. Atsargiau.

Grafienė. Merci, mille fois merci.¹

SEŠIOLIKTOJI SCENA

Tie patys. Grigorijus, susitaršęs, susijaudinęs, iššoksta iš bufeto. Paskui jį Semionas

Semionas. O tu prie jos nelįsk.

Grigorijus. Aš tave, šunsnuki, išmokysiu muštis!.. Ak tu, niekše!

Ponia. Kas yra? Ką, jūs smuklėje, ar ką?

Grigorijus. Dėl šio storžievio muziko gyventi aš negaliu.

Ponia (*su apmaudu*). Jūs išprotėjote, argi jūs nematote? (*Grafienei.*) Merci, mille fois merci. A mardi.²

Grafienė ir 1-asis lekajus išeina

¹ Ačiū, tūkstantį kartų ačiū.

² Ačiū, tūkstantį kartų ačiū. Ligi antradienio.

*Fiodoras Ivanyčius, ponias, Grigorijus
ir Semionas*

Ponias (*Grigorijui*). Kas yra?

Grigorijus. Aš nors ir lekajus, bet turiu savi-
garbą ir neleisiu, kad kiekvienas muzikas mane stum-
dytų.

Ponias. Bet kas gi atsitiko?

Grigorijus. Ogi jūsų Semionas per daug jau įsi-
drąsino, kai su ponais pasėdėjo. Muštis lenda.

Ponias. Kaip tat? Už ką?

Grigorijus. O dievai jį žino?

Ponias (*Semionui*). Ką visa tai reiškia?

Semionas. Ko gi jis prie jos lenda?

Ponias. Kas tarp jūsų atsitiko?

Semionas (*šypsodamasis*). Nagi taip, jis Tanią,
kambarinę, vis gaudo, o ji nenori. Tai aš jį atstūmiau
ranka... taip, truputėlį.

Grigorijus. Gerai atstūmė, šonkaulių vos nesu-
laužė. Ir fraką perplėšė. Jis sako: „manyje vakarykščioji
jėga sukilo“, ir ėmė maigyti.

Ponias (*Semionui*). Kaip tu drįsti mano namuose
muštis?

Fiodoras Ivanyčius. Leiskite, Ana Pavlov-
na, jums pasakyti, kad Semionas Taniai neabejingas, ir
jiedu dabar supiršti, o Grigorijus, — ką gi, reikia pasa-
kyti teisybę, — elgiasi negerai, nekilniai. Na, tai Semio-
nas, aš manau, ir supyko ant jo.

Grigorijus. Visai ne, tik iš pykčio, kad jų ap-
gaulę aikštėn iškėliau.

Ponias. Kokią apgaulę?

Grigorijus. Ogi per seansą. Visus vakarykščius pokštus ne Semionas, o Tatjana darė. Aš pats mačiau, kaip ji iš po sofos lindo.

Ponia. Kaip, iš po sofos lindo?

Grigorijus. Garbės žodžiu galiu patvirtinti. Ji ir raštą atsinešė ir ant stalo numetė. Jei ne ji, rašto būtų nepamiršę ir žemės muzikams būtų nepardavę.

Ponia. Jūs pats matėte?

Grigorijus. Savo akimis. Liepkite ją pašaukti, ji neužsigins.

Ponia. Pašaukite ją.

Grigorijus išeina

ASTUONIOLIKTOJI SCENA

Tie patys, be Grigorijaus. Už scenos triukšmas, šveicoriaus balsas: Negalima, negalima! Pasirodo šveicorius, pro jį įsiveržia 3 valstietčiai. Priekyje 2-asis valstietis, 3-čiasis valstietis suklumpa, pargriūva ir nusitveria už nosies

Šveicorius. Negalima, išeikite!

2-asis valstietis. O kas čia tokio. Negi mes ko nors blogo? — mes tik pinigų norime atiduoti.

1-asis valstietis. Tikrai, kai jau parašas padėtas, reikalas užbaigtas, tai mes tik pinigų atiduosime ir padėkosime.

Ponia. Palaukite, neskubėkite dėkoti, visa tai buvo apgaulė. Dar nebaigta. Dar neparduota... Leonidail... Pašaukite Leonidą Fiodorovičių.

Šveicorius išeina

DEVYNIOLIKTOJI SCENA

Tie patys. Leonidas Fiodorovičius pasirodo, bet, pamatęs ponį ir valstiečius, nori grįžti

Ponia. Ne, ne, prašau čionai! Aš jums sakiau, kad negalima parduoti žemės skolon, ir visi jums sakė. O jus apgauna, kaip patį kvailiausią žmogų.

Leonidas Fiodorovičius. Kaip tat? Aš nesuprantu, kokia apgaulė.

Ponia. Gėdintumėtės! Sulaukęs žilo plauko, o leidžiatės kaip koks vaikezas apgaudinėjamas ir statote save pajuokai. Gailitės sūnui 300 rublių, kurių reikalauja jo visuomeninė padėtis, o patį, nelyginant kvailį, apgauna tūkstančiais.

Leonidas Fiodorovičius. Annette, nusiramink.

1-asis valstietis. Mes tiktai norime įteikti pinigų, vadinasi...

3-čiasis valstietis (*išsiima pinigų*). Atleisk tu mus, dėl dievo!

Ponia. Palaukite, palaukite!

DVIDEŠIMTOJI SCENA

Tie patys, Grigorijus ir Tania

Ponia (*griežtai Taniai*). Vakar vakare, per seansą, tu buvai mažojo svetainėje?

Tania atsidusdama dairosi į Fiodorą Ivanyčių, Leonidą Fiodorovičių ir Semioną

Grigorijus. Jau nėra ko išsisukinėti, aš pats mačiau...

Ponia. Sakyk, buvai? Aš viską žinau, prisipažink. Aš nieko tau nedarysiu. Aš tik noriu pamokyti štai jį

(*rodo į Leonidą Fiodorovičių*), poną... Tu numetėi popierių ant stalo?

Tania. Nežinau, ką ir beatsakyti. Prašau tik vieno: leiskite mane namo.

Ponia (*Leonidui Fiodorovičiui*). Štai matote, jus mulkina.

DVIDEŠIMT PIRMOJI SCENA

Tie patys. Scenos pradžioje įeina Betsi ir stovi nepastebėta

Tania. Atleiskite mane, Ana Pavlovna!

Ponia. Ne, mieloji! Juk tu, gal būt, kelis tūkstančius nuostolių padarei. Pardavėm žemę, kurios nereikėjo parduoti.

Tania. Atleiskite mane, Ana Pavlovna!

Ponia. Ne, tu atsakysi. Sukčiauti negalima. Į taikos teismą patrauksiu.

Betsi (*išeidama į priekį*). Atleiskite ją, mama. O jei norite ją teisti, tai ir mane kartu, — aš kartu su ja vakar viską dariau.

Ponia. Na, jei jau tu, tai galima buvo laukti tik paties biaučiausio, nieko kito.

DVIDEŠIMT ANTROJI SCENA

Tie patys ir profesorius

Profesorius. Sveika, Ana Pavlovna! Sveika, panele! O jums, Leonidai Fiodorovičiau, aš atnešu Čikagoj įvykusio 13-tojo spiritualistų suvažiavimo ataskaitą. Nuostabi Šmito kalba!

Leonidas Fiodorovičius. O, labai įdomu!

Ponia. Aš jums kur kas įdomesnių dalykų papasakosiu. Pasirodo, kad ir jus, ir mano vyrą mulkino ši

mergiotė. Betsi save apkalba, bet tik dėl to, kad mane erzintų; o mulkino jus beraštė mergiotė, ir jūs tikite. Vakar jokių jūsų mediumizmo reiškinių nebuvo, o ji (*rodydama į Tanią*) visa tai darė.

Profesorius (*nusivilkdamas*). Kaip tat?

Ponia. Ogi taip, kad ji tamsoje ir gitara skambino, ir vyrui per galvą mušė, ir visas jūsų kvailystes darė, ir dabar prisipažino.

Profesorius (*šypsodamasis*). Tai ką gi tas įrodo?

Ponia. Įrodo, kad jūsų mediumizmas — nesąmonė! Štai ką įrodo.

Profesorius. Jei ši mergina norėjo apgaudinėti, tai dėl to mediumizmas — nesąmonė, kaip kad jūs teikiatės išsireikšti? (*Šypsodamasis*) Keista išvada! Labai galimas dalykas, kad ši mergina norėjo apgaudinėti: taip, tai dažnai būva; gal būt, ji ką nors ir darė, bet tai, ką ji darė — darė ji, o tai, kas buvo mediumiškosios energijos pasireiškimas — buvo mediumiškosios energijos pasireiškimas. Net labai galimas dalykas, kad tai, ką ši mergina darė, sukėlė, taip sakant, solicitiravo mediumiškosios energijos pasireišimą, suteikė jam tam tikrą pavidalą.

Ponia. Vėl paskaita!..

Profesorius (*rūsčiai*). Jūs, Ana Pavlovna, sakote, kad ši mergina, gal būt, ir ši malonioji panelė kažką darė, bet šviesa, kurią mes visi matėme, o temperatūros nukritimas vienu atveju, pakilimas — kitu, o Grosmano jaudinimasis ir vibracija, — ką gi, visa tai, taip pat ši mergina darė? O tai faktai, faktai, Ana Pavlovna! Ne, Ana Pavlovna, esama dalykų, kuriuos reikia ištirti ir visiškai suprasti, kad apie juos kalbėtum, — o tai per daug rimti dalykai, per daug rimti...

Leonidas Fiodorovičius. O kūdikis, kurį aiškiai regėjo Marja Vasiljevna. O ir aš mačiau. To negalėjo gi ši mergina padaryti.

Ponia. Jūs manote, kad jūs protingas, o jūs — kvailys!

Leonidas Fiodorovičius. Na, aš išeinu... Aleksiejau Vladimirovičiau, einam pas mane. (*Nueina į kabinetą*)

Profesorius (*traukydamas pečiais, eina paskui jį*). Kaip mes dar atsilikę nuo Europos!

DVIDEŠIMT TREČIOJI SCENA

Ponia, trys valstiečiai, Fiodoras Ivanyčius, Tania, Betsi, Grigorijus, Semionas ir Jakovas (įeina)

Ponia (*Leonidui Fiodorovičiui įkandin*). Apgavo jį kaip kvailį, o jis nieko nemato. (*Jakovui*) Ko tu?

Jakovas. Keliems asmenims liepsite dengti stalą?

Ponia. Keliems?.. Fiodorai Ivanyčiau, perimk iš jo sidabrinius indus! O jį patį tuoj išgink. Viskuo jis kaltas. Tas žmogus mane į karstą nuvarys. Vakar tik tik nenu-dvasino šunelio, kuris nėra jam nieko blogo padaręs. Maža jam to, jis įsileido į virtuvę apkrėstus muzikus; ir vėl jie čia. Viskuo jis kaltas! Lauk, tuojau lauk! Atleisti, atleisti! (*Semionui*) O jei tu ateity leisi sau mano namuose triukšmauti, tai aš tave, biaurus muzike, pamokysiu!

2-asis valstietis. Na, ką gi, jei jis biaurus muzikas, tai ir laikyti jo neverta, atleisk, ir viskas.

Ponia (*klausydamasi jo, įsižiūri į 3-čiąjį muziką*). Bet žiūrėkite: šitam išbėrimas ant nosies, išbėrimas! Jis serga, jis epidemijos židinyss!! Juk aš vakar sakiau, kad jų neleistų, o jie vėl čia. Vykite juos laukan!

Fiodoras Ivanyčius. Ką gi, pinigų neliepsite priimti?

Ponia. Pinigų? Pinigus paimk, bet juos, ypač šį sergantį, šią akimirką lauk! Jis visai supuvęs!

3-čiasis valstietis. Be reikalo tu, motin, dievaži, be reikalo. Mano senę, taip sakant, paklausk. Argi aš supuvęs? Aš kaip stiklelis, taip sakant.

Ponia. Dar šneka?.. Lauk, lauk! Vis ant pykčio. Ne, aš negaliu, negaliu!.. Pasiųskite Piotro Petrovičiaus. (*Išbėga kūkčiodama*)

Jakovas ir Grigorijus išeina

DVIDEŠIMT KETVIRTOJI SCENA

Tie patys, be ponios, Jakovo ir Grigorijaus

Tania (*Betsi*). Panele, brangioji, kas gi man dabar daryti?

Betsi. Nieko, nieko. Važiuk su jais, aš sutvarkysiu. (*Išeina*)

DVIDEŠIMT PENKTOJI SCENA

*Fiodoras Ivanyčius, trys valstiečiai,
Tania ir šveicorius*

1-asis valstietis. Kaip, gerbiamasis, ar priimsite pinigų dabar?

2-asis valstietis. Atleisk tu mus.

3-čiasis valstietis (*tūpčioja su pinigais*). Kad būčiau žinojęs, jokių būdų nebūčiau apsiėmęs. Bauriau už bauriausią ligą.

Fiodoras Ivanyčius (*šveicoriui*). Nuvesk juos pas mane, ten ir skaitytuvai yra. Ten ir priimsiu. Eikite, eikite.

Šveicorius. Einam, einam.

Fiodoras Ivanyčius. Ir dėkokite Taniai. Jei ne ji, liktumėt be žemės.

1-asis valstietis. Tikrai, kaip pasakė, taip padarė.

3-čiasis valstietis. Ji mus žmonėmis padarė: taip — kas? Žemės maža, ne tiktai galvijo, — višto: taip sakant, ir tos nėra kur išleisti. Lik sveika, gudruok! Kai atvažiuosi, ateik medaus valgyti.

2-asis valstietis. Palauk, parvažiuosiu namo vestuvėms imsiu ruošti, alų daryti. Tik atvažiuok.

T a n i a. Atvažiuosiu, atvažiuosiu! (*Sušunka*) Semionai! kaip gera!

Valstiečiai išeina

DVIDESIMT SESTOJI SCENA

Fiodoras Ivanyčius, Tania ir Semiona

Fiodoras Ivanyčius. Laimingai. Na, žiūrėk! Tania, kai savo namus turėsi, aš atvažiuosiu pas tav pavišėti. Priimsi?

T a n i a. Balandėli tu mano, kaip tikrą tėvą priimsi me. (*Apkabina jį ir bučiuoja*)

Uždanga

1890 m.